

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
«ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ»

**ΘΕΜΑ: Η πολιτική παροχής νερού, ως κοινωνικού αγαθού,
από δημοτικές επιχειρήσεις. Η περίπτωση της Δημοτικής
Επιχείρησης του Δήμου Μινώα Πεδιάδας.**

Νικόλαος Εμμ. Μπελενιώτης

Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία

Καλαμάτα, Φεβρουάριος 2022

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ
ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
«ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ»

**ΘΕΜΑ: Η πολιτική παροχής νερού, ως κοινωνικού αγαθού,
από δημοτικές επιχειρήσεις. Η περίπτωση της Δημοτικής
Επιχείρησης του Δήμου Μινώα Πεδιάδας.**

Νικόλαος Εμμ. Μπελενιώτης

Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία

Επιβλέπων: Αθανασία Τριανταφυλλοπούλου, Καθηγήτρια

Εγκρίθηκε από την τριμελή επιτροπή αξιολόγησης (02/2022)

Αθανασία Τριανταφυλλοπούλου, καθηγήτρια, επιβλέπων
Ευγενία Μπιτσάνη, καθηγήτρια, μέλος
Θεόδωρος Τσέκος, καθηγητής, μέλος

Καλαμάτα, Φεβρουάριος 2022



ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ
UNIVERSITY of the PELOPONNESE

School of Management (Kalamata)

Department of Business and Organization Administration

POSTGRADUATE PROGRAM MSc-MPA: PUBLIC ADMINISTRATION and LOCAL GOVERNMENT

Title: Water supply policy, as a social good, by municipal enterprises. The case of the Municipal Enterprise of the Municipality of Minoa Pediada.

Nikolaos Beleniotis

Kalamata, February, 2022

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Αισθάνομαι υποχρεωμένος και ταυτόχρονα ευγνώμων να ευχαριστήσω από καρδιάς την επιβλέπουσα καθηγήτρια κα Αθανασία Τριανταφυλλοπούλου για την ουσιαστική καθοδήγηση της στην εκπόνηση της παρούσας διπλωματικής αλλά κυρίως για τα στοιχεία του χαρακτήρα της που την καθιστούν μοναδική συνδράμοντας τα μέγιστα στην εκπόνηση της παρούσας. Επιπλέον, αισθάνομαι την ανάγκη να ευχαριστήσω τον γενικό διευθυντή της Δημοτικής Επιχείρησης Ύδρευσης Αποχέτευσης Μινώα Πεδιάδας κ. Κοζυράκη Αντώνιο για την παροχή κάθε είδους στοιχείου που καθιστούν την παρούσα διπλωματική επίκαιρη αλλά και για τον πολύτιμο χρόνο του σε μία δύσκολη περίοδο χρονικά για τον τόπο μου καθώς έδρα της παραπάνω επιχείρησης είναι το δοκιμαζόμενο Αρκαλοχώρι από τους καταστροφικούς σεισμούς του 2021.

Τέλος, θα ήταν αγένεια εκ μέρους μου να μην ευχαριστήσω την σύζυγο μου Αφροδίτη και τα παιδιά μου Νεκτάριο και Χρυσή για την αμέριστη συμπαράσταση, και υπομονή που επέδειξαν για την ολοκλήρωση των μεταπτυχιακών μου σπουδών.

Π Ε Ρ Ι Λ Η Ψ Η

Στην εργασία αυτή επιχειρείται μία προσέγγιση σχετικά με την διαχείριση των υδάτινων πόρων αναζητώντας τρόπους καλύτερης διαχείρισης του μέσα από την ανάλυση των χαρακτηριστικών του νερού, (δημόσιο και κοινωνικό αγαθό, ιδιωτικό ή εμπόρευμα). Προκειμένου να επιτευχθούν οι στόχοι της αειφόρου ανάπτυξης απαιτείται η προστασία από την πολιτεία του δημόσιου χαρακτήρα του νερού ενώ μέσα από νομοθετικές και συνταγματικές πρωτοβουλίες θα πρέπει να αναγνωριστεί το δικαίωμα πρόσβασης στο νερό.

Ο σκοπός της παρούσας διπλωματικής ήταν η μελέτη της πολιτικής παροχής νερού ως κοινωνικού αγαθού από Δημοτικές Επιχειρήσεις Ύδρευσης και Αποχέτευσης κυρίως μετά την εφαρμογή του νόμου 3852/10 (νόμος Καλλικράτη). Η παρούσα διπλωματική εστίασε στη Δ.Ε.Υ.Α. Μινώα Πεδιάδας και κυρίως στον κοινωνικό και περιβαλλοντικό ρόλο που διαδραματίζει στην περιοχή αρμοδιότητας και ευθύνης της.

Όπως προκύπτει από το αποτέλεσμα της έρευνας η διαχείριση του νερού στην μελέτη περίπτωσης θα πρέπει να παραμείνει υπό δημοτικό έλεγχο μέσω της Δ.Ε.Υ.Α., με την ενεργή συμμετοχή των πολιτών και γιατί όχι σε σχήματα με κύριο χαρακτηριστικό την τοπικότητα του χαρακτήρα, η πρόσβαση στο νερό μέσω της τιμολόγησης του θα πρέπει να εξασφαλίζεται για όλους τους κατοίκους, η ενημέρωση των πολιτών ως προς τις στρατηγικές επιλογές των παρόχων νερού θα πρέπει να ενισχυθεί, ενώ ο κοινωνικός και περιβαλλοντικός ρόλος τους θα πρέπει να ενταθεί στις δύσκολες συγκυρίες που διανύουμε.

Λέξεις κλειδιά: Υδάτινος πόρος, Κοινωνικό αγαθό, Δημοτικές Επιχειρήσεις Ύδρευσης Αποχέτευσης,

ABSTRACT

This work attempts an approach to the management of water resources looking for ways to better manage it through the analysis of water characteristics (public and social goods, private or commodity). In order to achieve the goals of sustainable development, the protection of the public nature of water is required, while through legislative and constitutional initiatives, the right of access to water must be recognized.

The purpose of this diplomacy was the study of the policy of water supply as a social good by Municipal Water Supply and Sewerage Companies, mainly after the implementation of law 3852/10 (Kallikratis law). The present diploma focused on D.E.Y.A. Minoa Pediada and mainly in the social and environmental role that it plays in the area of its responsibility and responsibility.

As it results from the result of the research, the water management in the case study should remain under municipal control through the DEYA, with the active participation of the citizens and why not in schemes with the main feature being the locality of the character. , access to water through its pricing should be ensured for all residents, informing citizens about the strategic choices of water providers should be strengthened, while their social and environmental role should be intensified in difficult times are going through.

Keywords: Water resource, Social good, Municipal Water Supply and Sewerage Companies,

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Ευχαριστίες.....	iv
Περίληψη.....	v
Abstract.....	vi
Συνοτομογραφίες.....	ix
Εισαγωγή.....	1
ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ	
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο: ΤΟ ΝΕΡΟ ΩΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΑΓΑΘΟ	
1.1 Το νερό ως δημόσιο και κοινωνικό αγαθό.....	4
1.2 Το ανθρώπινο δικαίωμα πρόσβασης στο νερό.....	7
1.3 Παράγοντες μείωσης υδάτινων αποθεμάτων.....	10
1.3.1 Οικονομική ανάπτυξη.....	10
1.3.2. Κοινωνικές τάσεις.....	11
1.3.3. Δημογραφική αλλαγή.....	11
1.3.4. Τεχνολογική αλλαγή.....	12
1.3.5 Ποιότητα του περιβάλλοντος – Κλιματική αλλαγή.....	12
1.4 Οι συνέπειες εξάντλησης του νερού.....	13
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο : ΤΟ ΝΕΡΟ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ	
2.1 Η κοινοτική οδηγία για την αντιμετώπιση των προβλημάτων της διαχείρισης των υδάτινων πόρων.....	16
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο : ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΟΥ ΝΕΡΟΥ ΑΠΟ ΙΔΙΩΤΕΣ	
3.1 Η διαχείριση του νερού στην Ευρώπη.....	21
3.2 Τάσεις επαναδημοτικοποίησης.....	28
3.3 Η διαχείριση του νερού στην Ελλάδα.....	30
3.3.1 Συνέπειες διαχείρισης του νερού στην Ελλάδα.....	36
3.4 Συμπεράσματα.....	37
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο: ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΠΑΡΟΧΩΝ ΝΕΡΟΥ-ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΔΕΥΑ	
4.1 Ιστορικά Χαρακτηριστικά παρόχων νερού στην Ελληνική Επικράτεια.....	39
4.2 Αντικείμενο-Θεσμικό πλαίσιο Δ.Ε.Υ.Α.....	42
4.3 Ορθολογική διαχείριση υδάτινων πόρων από ΔΕΥΑ.....	44
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο : (Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ).ΟΙ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΣΤΗ ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΟΙ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΣΤΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΟΥ ΝΕΡΟΥ.	
5.1 Από τη Διοικητική μεταρρύθμιση του Καποδίστρια στον Καλλικράτη.....	46

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ ΔΗΜΟΥ ΜΙΝΩΑ ΠΕΔΙΑΔΑΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο : ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΟΥ ΝΕΡΟΥ ΑΠΟ ΤΟ ΔΗΜΟ ΜΙΝΩΑ ΠΕΔΙΑΔΑΣ

1.1. Γενικά Χαρακτηριστικά ΔΕΥΑ ΜΙΝΩΑ ΠΕΔΙΑΔΑΣ 51

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο : ΤΟ ΝΕΡΟ ΩΣ ΦΟΡΕΑΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΣΤΟ ΔΗΜΟ ΜΙΝΩΑ ΠΕΔΙΑΔΑΣ

2.1 Αναπτυξιακές προοπτικές ορθολογικής διαχείρισης υδάτινων πόρων από την κατασκευή του νέου Αεροδρομίου Ηρακλείου στο Καστέλλι Πεδιάδας. Ο ρόλος της ΔΕΥΑ Μινώα Πεδιάδας. 52

2.1.1 Κρίσιμα ζητήματα επηρεασμού των υδάτινων πόρων. 54

2.1.2 Υποβολή προτάσεων σημαντικών έργων υποδομής αρμοδιότητας ΔΕΥΑ. 58

2.1.3 Ευρύτερα σημαντικά ζητήματα-Προτάσεις. 59

2.2 Κοινωνικός ρόλος ΔΕΥΑ-Προγράμματα

2.2.1. Κοινωνικό Τιμολόγιο. 64

2.2.2. Υλοποίηση εκπαιδευτικών προγραμμάτων. 65

2.2.3. Διοργάνωση ενημερωτικών εκδηλώσεων – πολύπλευρες δράσεις. 67

2.2.4. Η περίπτωση του σεισμού. 67

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο : ΈΡΕΥΝΑ

3.1 Αποτελέσματα Έρευνας 68

3.2 Προσωπικές συνεντεύξεις 81

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ 84

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ: 88

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

ΔΕΥΑ	Δημοτική Επιχείρηση ύδρευσης Αποχετεύσεως
ΕΔΕΥΑ	Ένωση Δημοτικών Επιχειρήσεων Ύδρευσης – Αποχέτευσης
ΕΥΔΑΠ	Εταιρία Υδρεύσεως και Αποχετεύσεως Πρωτεύουσας
ΕΥΑΘ	Εταιρία Υδρεύσεως και Αποχετεύσεως Θεσσαλονίκης
ΠΟΥ	Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας
ΟΤΑ	Οργανισμός Τοπικής Αυτοδιοίκησης
Ο.Α.Π.	Οργανισμός Αποχετεύσεως Πρωτεύουσας
Ε.Ε.Υ.	Ελληνικής Εταιρίας Υδάτων
ΕΕΣΥΠ	Ελληνική Εταιρία Συμμετοχών και Περιουσίας
ΤΑΙΠΕΔ	Ταμείο Αξιοποίησης Ιδιωτικής Περιουσίας του Δημοσίου
ΟΗΕ	Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών
ΕΟΧΠ-ΕΧΝΑ	Ευρωπαϊκός Οργανισμός Χημικών Προϊόντων
ΔΣ	Διοικητικό Συμβούλιο
ΣτΕ	Συμβούλιο της Επικρατείας

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το νερό, ύδωρ στα αρχαία ελληνικά, είναι ουσιαστικά μία χημική ένωση η οποία αποτελείται από δύο άτομα υδρογόνου και ένα άτομο οξυγόνου, είναι το υγρό στοιχείο της φύσης το οποίο σχηματίζει τις πηγές, τις θάλασσες, τα ποτάμια και φυσικά τη βροχή, καλύπτει περίπου το 70% του πλανήτη και αποτελεί απαραίτητο συστατικό όλων των ζωντανών οργανισμών αλλά και φυτικών αυτού του κόσμου.

Το Πανεπιστήμιο της Γλασκώβης μέσα από μελέτη της, αποφαίνεται ότι το νερό στη Γή δημιουργήθηκε από τον ηλιακό άνεμο κάποια στιγμή στο διάστημα μέσω του ηλιακού ανέμου, του ρεύματος που εκπέμπει ο Ήλιος και από ηλιακά σωματίδια του ήλιου φορτισμένα. Υπάρχουν ενδείξεις, οι οποίες βασίζονται σε έρευνες, στο ότι το άστρο ίσως να έχει παίξει ρόλο-κλειδί στην παρουσία του νερού στη γή, καθώς αποδεικνύεται ότι ο «άνεμός» έχει τη δυνατότητα μετατροπής του νερού μέσω της ακτινοβολίας, σε κόκκους σκόνης στο διάστημα.¹

Όσον αφορά τον άνθρωπο υπολογίζεται ότι περίπου το 60 με 70% του ανθρώπινου σώματος αποτελείται από νερό, το οποίο ίσως είναι το μόνο και το πλέον απαραίτητο υγρό για την επιβίωση του ενώ δε μπορούμε να παραβλέψουμε τη διασύνδεση του νερού ως φυσικός πόρος διαχρονικά με την ύπαρξη του ανθρώπου πάνω στη γή.²

Βάσει του άρθρου 102 παρ.1 εδ.1 του συντάγματος της χώρας μας οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης είναι υπεύθυνοι για την διοίκηση των τοπικών υποθέσεων δηλαδή τη ρύθμιση όλων εκείνων των θεμάτων που απασχολούν τις τοπικές κοινωνίες προκειμένου να καλυφθούν ζωτικές ανάγκες των κατοίκων που σχετίζονται με την υγεία και τη ζωή του ανθρώπου αλλά και την προστασία του περιβάλλοντος. Σύμφωνα λοιπόν με τα παραπάνω οι Ο.Τ.Α έχουν την υποχρέωση της άσκησης της ύδρευσης σε μία τοπική κοινωνία προκειμένου να εξασφαλιστεί η ομαλή και αξιοπρεπή διαβίωση των

¹ <https://www.kathimerini.gr/world/561608650/meleti-o-rolis-tis-diastimikis-skonis-sti-dimioyrgia-toy-neroy/>

² <https://m.naftemporiki.gr/story/1082812/to-nero-einai-to-pio-simantiko-stoixeio-gia-tin-anthropini-zoi>

κατοίκων τους. Με τον Ν. 1069/80 δόθηκε η δυνατότητα στους Ο.Τ.Α. προκειμένου να ξεπεραστούν προβλήματα που προέκυπταν από την διαχείριση της υπηρεσίας ύδρευσης από τους Δήμους, να ιδρύσουν νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου κοινωφελούς χαρακτήρα, τις γνωστές ΔΕΥΑ, στις οποίες ο Δήμος θα παραχωρούσε το δικαίωμα να ασκούν αποκλειστικά τις υπηρεσίες ύδρευσης.

Στη χώρα μας οι Δημοτικές Επιχειρήσεις Ύδρευσης Αποχέτευσης είναι εκείνες οι οποίες είναι υπεύθυνες ανά περιοχή αρμοδιότητας τους προκειμένου να παράγουν και να διανέμουν στους καταναλωτές το αγαθό που ονομάζεται νερό για, όπως αυτό απορρέει από την κείμενη νομοθεσία, συνεπώς και η πολιτική παροχής του απορρέει από τις αποφάσεις των Διοικητικών τους Συμβουλίων.

Η παρούσα εργασία αποσκοπεί στο να αναδείξει την ανάγκη για ορθολογική διαχείριση του νερού ως φυσικού πόρου, τη διασύνδεση του με την ανθρώπινη ανάπτυξη και τις παραμέτρους που μπορεί να καθορίσουν την αναπτυξιακή προοπτική ενός κράτους ή μίας περιοχής, την διασύνδεση του προκειμένου να επιτευχθούν τα ανθρώπινα θεμελιώδη δικαιώματα, τις συνέπειες και τα αποτελέσματα ιδιωτικοποίησης του και τέλος τον ρόλο της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην διαχείριση του μέσα από μία μελέτη περίπτωσης.

Η εργασία διαρθρώνεται στο θεωρητικό μέρος και στο ερευνητικό. Το πρώτο μέρος, το θεωρητικό, το οποίο αποτελεί το γενικό μέρος, αναφέρεται στα κοινωνικοοικονομικά χαρακτηριστικά του νερού λαμβάνοντας υπόψη ότι το νερό αποτελεί ένα δημόσιο αγαθό θεμελιώδες για την ικανοποίηση των ανθρώπινων αναγκών. Στη εργασία αναφέρονται παραδείγματα ιδιωτικοποιήσεων σε χώρες της Ευρώπης και τάσεις επαναδημοτικοποίησης αυτών ενώ στη χώρα μας επικεντρώνεται στη συζήτηση για την ιδιωτικοποίηση των παρόχων νερού ύδρευσης.

Στο δεύτερο μέρος παρουσιάζεται η μελέτη περίπτωσης της Δημοτικής Επιχείρησης Ύδρευσης Αποχέτευσης Δήμου Μινώα Πεδιάδας και μέσω αυτής σύγχρονοι τρόποι αξιοποίησης του νερού μέσω και της δημιουργίας ενός μεγαλόπνοου έργου στην περιοχή που είναι το Νέο Διεθνές Αεροδρόμιο Ηρακλείου στο Καστέλλι, υποβολή προτάσεων για σημαντικά ζητήματα έργων υποδομής που αφορούν το νερό και ευρύτερα ζητήματα που αφορούν την περιοχή μελέτης.

Σημαντική δυσκολία υπήρξε στη συλλογή του ερωτηματολογίου λόγω των περιοριστικών μέτρων της πανδημίας του Covid-19 και της έξαρσης τον τελευταίο μήνα του 2021. Πολλές απαντήσεις ελήφθησαν ηλεκτρονικά ακόμη και μερικές φορές τηλεφωνικά. Για τη συγγραφή της εργασίας αξιοποιήθηκε η ελληνική και αλλοδαπή βιβλιογραφία και αρθρογραφία, διαδικτυακές πηγές, πρακτικά συνεδρίων, έγγραφα του Δήμου και της ΔΕΥΑ της περιοχής στην οποία αναφέρεται, προσωπικές συνεντεύξεις εκπροσώπων της τοπικής αυτοδιοίκησης και τέλος έπειτα από έρευνα που διεξήχθη με τη χρήση ερωτηματολογίων σε κατοίκους της περιοχής.

ΜΕΡΟΣ Α΄

Κεφάλαιο 1^ο: Το νερό ως κοινωνικό αγαθό.

1.1 Το νερό ως δημόσιο και κοινωνικό αγαθό.

Το νερό παραδοσιακά εκλαμβάνονταν ως φυσικό δικαίωμα που απορρέει από την ανθρώπινη φύση, τις ιστορικές συνθήκες, τις βασικές ανάγκες ή την έννοια του δικαίου. Τα φυσικά δικαιώματα στο νερό δεν δημιουργήθηκαν, εξελίσσονται σε ένα δεδομένο και ευρύτερο οικολογικό πλαίσιο της ανθρώπινης ύπαρξης. Όπως και όλα τα φυσικά δικαιώματα, τα δικαιώματα στο νερό είναι δικαιώματα επικαρπίας, το νερό μπορεί να χρησιμοποιηθεί αλλά όχι να γίνει κτήμα. Οι άνθρωποι έχουν δικαίωμα στη ζωή και στους πόρους που την διατηρούν, όπως το νερό. Σύμφωνα με τους εθιμικούς νόμους η αναγκαιότητα του νερού στη ζωή είναι ο λόγος για τον οποίο το νερό είναι αποδεκτό ως φυσικό κοινωνικό γεγονός³.



<https://m.naftemporiki.gr/story/1667182/sto-xrimatistirio-cme-to-nero-mazi-me-ton-xruso>

³Vandana Shiva, «Πόλεμοι για το νερό, ιδιωτικοποίηση, ρύπανση, κέρδος», (Εξάρχεια,) (Χωρίς χρονολογία), σελ 65.

Προκειμένου να μπορέσουμε να αντιληφθούμε την υπόσταση του νερού στην κοινωνία μας αυτό το οποίο θα πρέπει να διαχωρίσουμε είναι το κατά πόσο το νερό μπορεί να θεωρείται ως ένα δημόσιο και κοινωνικό αγαθό στο οποίο οι πάντες μπορούν και έχουν δικαίωμα πρόσβασης ή θα πρέπει να θεωρείται ένα προϊόν το οποίο θα τιμολογείται, θα αγοράζεται και θα πουλιέται και που η πρόσβαση σε αυτό δεν θα είναι για όλους. Άρα το ερώτημα που τίθεται από τα παραπάνω είναι το κατά πόσο το νερό είναι ένα δημόσιο ή ένα ιδιωτικό αγαθό και αυτό βέβαια σχετίζεται άμεσα με τον φορέα, ο οποίος θα έχει τη διαχείριση του δηλαδή εάν το έχει ένας δημόσιος φορέας οπότε η πρόσβαση θα είναι από όλους ή αν τη διαχείριση ασκεί ένας ιδιωτικός φορέας οπότε το ζητούμενο και μόνο είναι το κέρδος⁴.

Το νερό είναι κοινό αγαθό γιατί είναι η οικολογική βάση της ζωής, ενώ η αειφορία του καθώς και η δίκαιη κατανομή του εξαρτώνται ανάμεσα από τα μέλη της κοινωνίας. Παρόλο που σε όλη την ιστορία της ανθρωπότητας και σε διάφορους πολιτισμούς το νερό αντιμετωπίζεται ως κοινό αγαθό και παρόλο που ακόμα και σήμερα οι περισσότερες κοινωνίες διαχειρίζονται το νερό ως κοινό αγαθό ή έχουν πρόσβαση στο νερό ως δημόσιο αγαθό κοινής διάθεσης, η ιδιωτικοποίηση των υδατικών πόρων κερδίζει έδαφος συνεχώς. Εάν ανατρέξουμε στο νομικό οπλοστάσιο διεθνώς και από τη σκοπιά προσέγγισης του θέματος σχετικά με την κατοχύρωση του νερού ως αγαθό θα διαπιστώσουμε ότι μπορεί να θεωρηθεί ως αγαθό όταν αυτό χρησιμοποιείται προκειμένου να ικανοποιήσει κοινωνικές ανάγκες ενώ όσον αφορά το κοινωνικό δικαίωμα στο νερό η νομοθεσία δεν είναι σαφής. Ανάμεσα στις νομικές δεσμεύσεις και τους δικαστικούς κανόνες, δεν υπάρχει σαφές (νομικό) δικαίωμα για το ανθρώπινο δικαίωμα στο νερό⁵. Και εδώ τίθεται το θεμελιώδες ερώτημα γιατί οι Διεθνείς Οργανισμοί, οι οποίοι δίνουν έμφαση στα ανθρώπινα δικαιώματα δεν προχώρησαν σε μία επίσημη κατοχύρωση του ανθρωπίνου και κοινωνικού δικαιώματος θα έλεγα της πρόσβασης στο νερό; Με την απάντηση να είναι από πλευράς Ηνωμένων Εθνών ότι το νερό όπως και το θεμελιώδες δικαίωμα στην υγεία, στην σίτιση και στη ζωή, περιλαμβάνονται των δικαιωμάτων για αξιοπρεπή

⁴ Βίττης Γεώργιος, «Ιδιωτικοποίηση του νερού»(Διπλωματική εργασία-Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης), (Σεπτέμβριος 2014) σελ. 6.

⁵ Malanczuk, Peter. 2002. Akehurst's Modern Introduction to International Law. Routledge.p.19

διαβίωση, είναι συνδεδεμένα μεταξύ τους, οπότε ο συνδυασμός όλων των παραπάνω εμπεριέχει και το νερό και άρα το νερό έμμεσα έχει κατοχυρωθεί και αυτό.

Από κοινωνιολογικής σκοπιάς σε μία δημοκρατική κοινωνία το νερό αναφέρεται ως κοινωνικό και πολιτικό δικαίωμα των πολιτών, η τήρηση του οποίου είναι αλληλένδετη με την κοινωνική ευημερία της κοινωνίας και άρα η δημοκρατικότητα μίας κοινωνίας επηρεάζεται από το δικαίωμα του ανθρώπου πρόσβασης στο νερό και έτσι οδηγούμαστε στο συμπέρασμα ότι το νερό θα πρέπει να αντιμετωπίζεται ως κοινωνικό αγαθό προκειμένου να επιτύχουμε την κοινωνική ευημερία.

Από την άλλη οι νεοφιλελεύθερες απόψεις και αναλύσεις βλέπουν τη διαχείριση του νερού πρωτίστως από οικονομική σκοπιά καθώς δεν νοείται ως δημόσιο και κοινωνικά αγαθό, αλλά ως ένα οικονομικό αγαθό, το οποίο βασικό του σκέλος αποτελεί η κοστολόγηση ενώ θα πρέπει να διασφαλίζεται η πρόσβαση σε αυτό αλλά και στην αποχέτευση, σε λογικές τιμές για όλους, καθώς πρόκειται για θεμελιώδη ανθρώπινα δικαιώματα⁶.

Σχετικά με τα παραπάνω εφόσον το νερό είναι στοιχείο που δίνει ζωή δεν θα πρέπει να εμπορευματοποιείται σύμφωνα με τις αρχές της αγοράς καθώς ο ιδιωτικός τομέας δεν μπορεί να εφαρμόσει κοινωνικά κριτήρια σε μία βασική ανθρώπινη ανάγκη και το πλέον σωστό θα ήταν να ασκείται από το κράτος ως υποχρέωση του δημοσίου να παρέχει την υπηρεσία της ύδρευσης ως φυσικός πόρος, ως ανθρώπινο δικαίωμα αλλά και ως εγγυητής του. Θα μπορούσαμε να πούμε πως μια πρώτη προσέγγιση του νερού ως δημόσιου πόρου έχει σαν βασικές αρχές το ότι η ύπαρξη ενός ανθρώπου και η διαβίωσή του είναι θεμελιώδες κοινωνικό δικαίωμα το οποίο επιτυγχάνεται μεταξύ άλλων και μέσω της πρόσβασής του στην ύδρευση. Άρα βασικό μέλημα θα πρέπει να είναι το πώς θα εξασφαλιστεί η πρόσβαση στο νερό για κάθε άνθρωπο στον πλανήτη, αντιλαμβανόμενο ως κοινωνικό-δημόσιο αγαθό ασχέτως με την οικονομική δυνατότητα που έχει να αποπληρώνει το νερό που καταναλώνει βάζοντας στο περιθώριο νεοφιλελεύθερες απόψεις που σκοπό έχουν μόνο το κέρδος και δεν υπόκεινται σε κοινωνικά κριτήρια τα οποία δεν δύναται να

⁶Βίττης Γεώργιος, ό.π. υποσημείωση 13, σ. 71.

εφαρμόσει που οδηγούν σε ανισότητες πρόσβασης και αποκλεισμούς αλλά και σε καταπάτηση ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Το νερό είναι κοινό αγαθό γιατί είναι η οικολογική βάση της ζωής, ενώ η αειφορία του καθώς και η δίκαιη κατανομή του εξαρτώνται ανάμεσα από τα μέλη της κοινωνίας. Παρόλο που σε όλη την ιστορία της ανθρωπότητας και σε διάφορους πολιτισμούς το νερό αντιμετωπίζεται ως κοινό αγαθό και παρόλο που ακόμα και σήμερα οι περισσότερες κοινωνίες διαχειρίζονται το νερό ως κοινό αγαθό ή έχουν πρόσβαση στο νερό ως δημόσιο αγαθό κοινής διάθεσης, η ιδιωτικοποίηση των υδατικών πόρων κερδίζει έδαφος συνεχώς⁷.

1.2 Το ανθρώπινο δικαίωμα πρόσβασης στο νερό.

Η Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών το 1977 αναγνώρισε ότι όλοι οι άνθρωποι έχουν το δικαίωμα πρόσβασης σε πόσιμο νερό ούτως ώστε να καλύπτουν με επάρκεια τις βασικές τους ανάγκες ανεξάρτητα από το οικονομικό επίπεδο στο οποίο βρίσκονται. Το 2002 η Ειδική Επιτροπή των Ηνωμένων Εθνών αναγνώρισε την πρόσβαση σε επαρκές και ασφαλές νερό ως θεμελιώδες ανθρώπινο δικαίωμα. Και αυτό γιατί θεωρήθηκε ότι το δικαίωμα πρόσβασης και διασφάλισης στο νερό αποτελεί βασική προϋπόθεση προκειμένου να επιβιώσει ένας άνθρωπος και να εξασφαλίσει ένα ικανοποιητικό βιοτικό επίπεδο⁸. Η Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών με το Ψήφισμα 64/292/2010, αναγνώρισε ρητά το ανθρώπινο δικαίωμα στο νερό ενώ συμφώνησε ότι απαραίτητη προϋπόθεση για την τήρηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων είναι η πρόσβαση στο καθαρό πόσιμο νερό και σε εγκαταστάσεις υγιεινής. Παρόλα αυτά στοιχεία τα οποία δόθηκαν στη δημοσιότητα το 2013 από την Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας και την UNICEF περίπου 768 εκατομμύρια άνθρωποι δεν έχουν πρόσβαση σε νερό πόσιμο και ασφαλές με αποτέλεσμα χιλιάδες κόσμος κυρίως παιδιά, τα οποία μαστίζονται από τη φτώχεια και ζουν κάτω από άθλιες συνθήκες να αρρωσταίνουν και εν τέλει να πεθάνουν.

⁷VandanaShiva, ό.π. υποσημείωση 1, σ. 8.

⁸<https://unescoyouth.gr, το-νερό-ως-θεμελιώδες-δικαίωμα-των-ανθ/>(επίσκεψη στη σελίδα 21/11/2021).

Σύμφωνα με επίσημα στοιχεία του ΟΗΕ ένας (1) στους εννέα (9) ανθρώπους ανά τον κόσμο δεν έχει πρόσβαση στο καθαρό νερό ενώ ένας (1) στους τρεις (3) δεν έχει καν πρόσβαση σε τουαλέτα και περίπου δύο (2) δισεκατομμύρια άνθρωποι στον κόσμο αναγκάζονται να πιουν μολυσμένο νερό ενώ σύμφωνα με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας περίπου 1,6 εκατομμύρια θάνατοι ανά έτος οφείλονται στην κατανάλωση ακατάλληλου νερού και περίπου το 1/3 του πληθυσμού παγκοσμίως έχει αρρωστήσει λόγω του βρώμικου νερού και των συνθηκών υγιεινής. Επίσης σύμφωνα και πάλι με επίσημα στοιχεία του ΟΗΕ ένα παιδί χάνει τη ζωή εξαιτίας του μολυσμένου νερού κάθε 20 δευτερόλεπτα⁹. Είναι γεγονός ότι τα υπόγεια ύδατα πολλών μεγάλων ευρωπαϊκών πόλεων μολύνονται με πολύ μεγαλύτερους ρυθμούς από ότι παράγονται ενώ υπάρχει η εκτίμηση ότι μέχρι το 2025 περίπου τα 2/3 του πληθυσμού θα έχει έλλειψη στο νερό. Και αυτό οφείλεται κυρίως στο ότι δισεκατομμύρια τόνοι τόσο ανθρωπίνων όσο και βιομηχανικών αποβλήτων, αποβάλλεται κάθε μέρα σε φορείς του νερού.

Επίσης και πάλι Έρευνα των Ηνωμένων Εθνών¹⁰ κατέδειξε ότι η ημερήσια απαραίτητη χρήση νερού για τις βασικές ανάγκες ενός ανθρώπου, δηλαδή για να πιεί, να καθαρίσει κτλ ανέρχεται στα 20-50lt καθαρού νερού, την ίδια στιγμή, που ποσοστό μεγαλύτερο του 16% σε όλο τον κόσμο δεν μπορεί να έχει την πρόσβαση στις παραπάνω ποσότητες.

Είναι γεγονός ότι παρότι το νερό αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι άλλων θεμελιωδών δικαιωμάτων όπως αναφερθήκαμε παραπάνω, για τα οποία παρόλο που έχει αναγνωρισθεί το δικαίωμα πρόσβασης σε αυτά και έχουν εκδοθεί πλήθος διακηρύξεων δεν έχει σταματήσει λόγου χάρη να πεθαίνουν άνθρωποι από υποσιτισμό μέχρι και σήμερα αναζητώντας την αναγκαιότητα του να αναγνωριστεί ή να μην αναγνωριστεί το δικαίωμα αυτό. Μήπως τελικά εξαρτάται από το πολιτικό προσωπικό και τη βούληση του εκάστοτε κράτους να μπορέσει να εφαρμόσει το δικαίωμα αυτό λόγω του ότι η αναγνώριση ενός τέτοιου δικαιώματος επισύρει και άλλες δεσμεύσεις από τα κράτη που θα πρέπει να εξασφαλίσουν και να

⁹<https://m.naftemporiki.gr/story/1606272> (επίσκεψη στη σελίδα 23/10/2021).

¹⁰ <https://unric.org/el/%CF%83%CF%84%CE%BF%CF%87%CE%BF%CF%83-14-%CE%B6%CF%89%CE%B7-%CF%83%CF%84%CE%BF-%CE%BD%CE%B5%CF%81%CE%BF/>(πρόσβαση στις 8/2/2022)

περιφρουρήσουν ότι οι δεσμεύσεις αυτές θα πρέπει να τηρούνται από όλους απαρέγκλιτα είτε σε επίπεδο ατόμων, είτε κοινωνικό επίπεδο;

Παρόλο τον ενθουσιασμό που προέκυψε από τη Σύνοδο κορυφής για τη γη στην Βραζιλία το 1992 και τη συμφωνία σε ένα μη δεσμευτικό σχέδιο Δράσης του ΟΗΕ σχετικά με τη βιώσιμη ανάπτυξη (Agenda 21), με ορίζοντα τον 21^ο αιώνα υπήρχε πρόβλημα στην εφαρμογή του. Και αυτό γιατί η διασύνδεση της βιώσιμης ανάπτυξης με την διασφάλιση της πρόσβασης στο νερό, στο πρακτικό μέρος δεν συνάδει.

Τα ανθρώπινα δικαιώματα διασυνδέονται με την αιεφόρο ανάπτυξη στην προστασία της υγείας, της ανθρώπινης ζωής και του επιπέδου ζωής ενός ανθρώπου. Παράγοντες περιβαλλοντικοί όπως η κλιματική αλλαγή και η αδυναμία πρόσβασης στο νερό εκατομμυρίων ανθρώπων καθιστούν αυθύπαρκτο το δικαίωμα στο νερό όπως προκύπτει και από άλλα θεμελιώδη δικαιώματα¹¹. Επίσης με την αναγνώριση του δικαιώματος στο νερό κατοχυρώνονται αυτόματα δικαιώματα και περιβαλλοντικές αρχές οι οποίες και τίθενται σε κίνδυνο ενώ θα αποτελέσει και ένα είδος εργαλείου για την ΚτΠ ώστε οι εκάστοτε κυβερνήσεις να λογοδοτούν και να διασφαλίζουν το την πρόσβαση σε νερό καλής ποιότητας.

Προκειμένου λοιπόν να εφαρμοστούν όλα τα παραπάνω εκ μέρους ενός κράτους θα πρέπει να θεσμοθετηθούν διαδικασίες, πολιτικές και πρακτικές ακόμα και όργανα παρακολούθησης ώστε να αξιολογείται ανάλογα και με τα δεδομένα κάθε περιοχής η κατάσταση και η πρόοδος που έχει διενεργηθεί σύμφωνα και με τη Διακήρυξη για το Δικαίωμα στην Ανάπτυξη σύμφωνα με την οποία: «τα κράτη θα πρέπει να λάβουν, σε εθνικό επίπεδο, όλα τα απαραίτητα μέτρα για την πραγματοποίηση του δικαιώματος στην ανάπτυξη και θα διασφαλίσουν, μεταξύ άλλων, ισότητα ευκαιριών για όλους στην πρόσβασή τους στους βασικούς πόρους»¹². Λόγω της συνεχιζόμενης υπανάπτυξης η οποία συμβάλει στην έλλειψη υδάτινων πόρων, βασικός πόρος είναι και το νερό. Ίσως έχει έρθει πλέον το πλήρωμα του χρόνου η διεθνής κοινότητα να αναθεωρήσει τους προσδοκώμενους δείκτες ανάπτυξης και να κάνει το επόμενο βήμα για την εξασφάλιση του δικαιώματος στο νερό με την δημιουργία των κατάλληλων θεσμικών και άλλων στρατηγικών από

¹¹ Για την ανάγκη διασύνδεσης του νερού με τα ανθρώπινα δικαιώματα βλ. αναλυτικότερα Scanlon J., Cassar A., Nemes N. (2004), *Water as a Human Right?*, publ. IUCN, p.p. 13-25.

¹² United Nations (1986), *Declaration on the Right to Development*, Article 8.

πλευράς κρατών και διεθνών οργανισμών με την παροχή εγγυήσεων για την κάλυψη των αναγκών παγκοσμίως σε νερό.

1.3 Παράγοντες μείωσης υδάτινων αποθεμάτων.

Τα υδάτινα αποθέματα του νερού παγκοσμίως βρίσκονται σε κίνδυνο καθώς ο ανθρώπινος παράγοντας ασκεί τέτοιες πιέσεις που επηρεάζουν σημαντικά τόσο τα υδατικά συστήματα όσο και την ανανέωση του κύκλου του νερού. Πιο συγκεκριμένα, κάθε είδους δραστηριότητες του ανθρώπου είτε είναι αυτές κοινωνικές, οικονομικές, ακόμα και δημογραφικές επιδεινώνουν την ήδη επιβαρυσμένη κατάσταση στα υδάτινα αποθέματα διαταράσσοντας την φυσιολογική λειτουργία τους.

Το World Water Council μέσω έκθεσης του, γνωστοποίησε διάφορους παράγοντες επηρεασμού της κατάστασης των υδάτινων πόρων, περιλαμβάνοντας τις παρακάτω κατηγορίες: οικονομική ανάπτυξη, κοινωνικές τάσεις και ποιότητα του περιβάλλοντος, αύξηση του παγκόσμιου πληθυσμού, δημογραφική αλλαγή, τεχνολογική αλλαγή¹³.

Όπως προκύπτει από την παράθεση των ανωτέρω παραγόντων, οι ανθρώπινες δραστηριότητες είναι κυρίως αυτές οι οποίες τους προκαλούν, δημιουργούν και τους επηρεάζουν ενώ η σχέση μεταξύ τους είναι εμφανής.

1.3.1 Οικονομική ανάπτυξη

Από μέρους της οικονομικής ανάπτυξης βασικό χαρακτηριστικό της είναι η επιδίωξη των εκάστοτε κρατών για οικονομική μεγέθυνση με αποτέλεσμα να επηρεάζεται από μία πλειάδα πολιτικών αποφάσεων που κυμαίνονται από την εκπαίδευση, τη δημόσια υγεία έως και το διεθνές εμπόριο. Έτσι η οικονομική δραστηριότητα αυτή περιλαμβάνει και μεγάλες ποσότητες φυσικών πόρων, όπως είναι το νερό ενώ η κλιματική αλλαγή, ελέω της οικονομικής ανάπτυξης, ταλαιπωρεί τον πλανήτη και επηρεάζει τα διαθέσιμα των υδάτινων πόρων. Επίσης το υψηλό βιοτικό επίπεδο ενός μεγάλου μέρους του πληθυσμού του πλανήτη μας που δημιουργήθηκε από την οικονομική ανάπτυξη συνεπάγεται και αύξηση της κατανάλωσης του νερού, ενώ η υπερσυγκέντρωση πληθυσμών στα μεγάλα αστικά κέντρα και η παγκοσμιοποίηση αυξάνουν τις ανάγκες για νερό χωρίς να υπάρχει κάποιο υποκατάστατο του.

¹³ World Water Council (2000), op.cit., p. 25

1.3.2. Κοινωνικές τάσεις.

Εκτός από του οικονομικούς παράγοντες που εξετάσαμε παραπάνω υπάρχουν και κοινωνικοί παράγοντες οι οποίοι επηρεάζουν το περιβάλλον και εν γένει τα διαθέσιμα σε υδάτινους πόρους και αυτού είναι η φτώχεια, ο τρόπος ζωής βάσει συγκεκριμένων καταναλωτικών προτύπων, η εκπαίδευση και ο πολιτισμός¹⁴. Όσον αφορά την φτώχεια αυτή οδηγεί τους ανθρώπους σε εχθρικές πράξεις προς το περιβάλλον καθώς αυτό που προέχει για αυτούς είναι η επιβίωση τους, αδιαφορώντας για τις όποιες συνέπειες στο περιβάλλον. Η πρόσβαση στο χώρο του σχολείου συνεπάγεται πολλές φορές και με την πρόσβαση στο καθαρό νερό καθώς η εκπαίδευση θεωρείται ότι μπορεί να επιτελέσει το σημείο αναφοράς για την οικονομική αλλά και την κοινωνική ευημερία δίδοντας το παράδειγμα για την ορθή διαχείριση του νερού.

Ο σύγχρονος τρόπος ζωής που επιβάλλουν τα καταναλωτικά πρότυπα, αποτελούν μαζί με την αύξηση του ανθρώπινου πληθυσμού, τις βασικότερες αιτίες της μείωσης των υδάτινων αποθεμάτων καθώς σχετίζονται με την αλλαγή στις συνήθειες της διατροφής μας και συνεπώς και στις νέες καλλιέργειες που απαιτούνται για την παραγωγή τροφής. Τέλος κύριος παράγοντας ο οποίος ασκεί πίεση στα επίπεδα του νερού παγκοσμίως είναι η αύξηση του βιοτικού επιπέδου, ο οποίος αλλάζει τον τρόπο ζωής, αλλά και τα πρότυπα κατανάλωσης.

1.3.3. Δημογραφική αλλαγή

Όπως ήδη παρατηρήθηκε, η αύξηση του πληθυσμού παγκοσμίως συμβάλει στην μεγάλη μείωση των υδατικών αποθεμάτων και αυτό οφείλεται κυρίως στην ολοένα αύξηση της ζήτησης για τροφή. Κατά τη διάρκεια του 20ου αιώνα, η χρήση του νερού υπερδιπλασιάστηκε σε σχέση με την αύξηση του πληθυσμού ενώ βάσει μελετών ο ρυθμός της κατανάλωσης νερού στον πλανήτη είναι σχεδόν τριπλάσιος από το ποσοστό με το οποίο αυξάνεται ο πληθυσμός¹⁵.

Η αύξηση του πληθυσμού λαμβάνει χώρα σε κράτη στα οποία η λειψυδρία είναι χαρακτηριστικό φαινόμενο όπως οι χώρες της υποσαχάριας Αφρικής, ενώ σε άλλες χώρες της πρώην σοβιετικής ένωσης σημειώνεται αρνητική αύξηση του πληθυσμού.

¹⁴ The United Nations World Water Development Report 3-Water in a Changing World, p. 37

¹⁵ Jain S., Singh V. (2003), Water Resources Systems Planning and Management, publ. Elsevier Science B.V.- Developments in Water Science Series Vol. 51 p.7

Επιπλέον, η υπερσυγκέντρωση πληθυσμού¹⁶ στα μεγάλα αστικά κέντρα ασκεί έντονη πίεση στους υδάτινους πόρους και ιδιαίτερα όταν αυτές είναι περιοχές με χαμηλά αποθέματα νερού ενώ αντίθετα η παρεχόμενη ποιότητα του νερού είναι καλύτερη. Τέλος, η έλλειψη νερού μπορεί να οδηγήσει στη μετανάστευση με αποτέλεσμα οι περιοχές οι οποίες εκκενώθηκαν να ανακτήσουν τα περιβαλλοντικά τους αποθέματα.

1.3.4 Τεχνολογική αλλαγή

Οι καινοτομίες στην τεχνολογία επηρεάζονται άμεσα από τις ανθρώπινες ανάγκες ενώ οι επιδράσεις της στα υδάτινα αποθέματα, αλλά και στο περιβάλλον, μπορούν να έχουν τόσο θετικό όσο και αρνητικό πρόσημο, ενώ ενδέχεται να λάβουν σημαντικές διαστάσεις σε πολύ μικρά χρονικά διαστήματα. Ένα παράδειγμα, που αφορά τα παραπάνω είναι οι Ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, δηλαδή η παραγωγή ενέργειας από υδροηλεκτρικές μονάδες παραγωγής. Εφόσον διαδοθεί περαιτέρω ο τομέας αυτός και υπάρξει αύξηση της ζήτησης και συνεπώς, αύξηση και της παραγωγής από υδροηλεκτρικές μονάδες αυτό αυτόματα θα επηρεάσει τους υδάτινους πόρους.

1.3.5 Ποιότητα του περιβάλλοντος – Κλιματική αλλαγή.

Η παρέμβαση του ανθρώπου στη φύση έχει επιφέρει σημαντικό αντίκτυπο στην ποσότητα, αλλά και την ποιότητα του νερού με αποτέλεσμα την εξάντληση και την ρύπανση του νερού φθάνοντας στο σημείο για κάποιες περιοχές της γης να μην υπάρχει επιστροφή όσον αφορά την επάρκεια σε αποθέματα νερού, όπως στις χώρες του αναπτυσσόμενου κόσμου.

Επιπλέον οι ανθρώπινες δραστηριότητες δεν μπορούσαν να μην επηρεάσουν και το κλιματικό σύστημα του πλανήτη με τις επιπτώσεις να γίνονται αντιληπτές μέσω των υδάτινων πόρων, αφού το κλιματικό σύστημα μέσω των κλιματικών αλλαγών, είναι άρρηκτα συνδεδεμένο με τις αλλαγές στα αποθέματα νερού το οποίο επηρεάζει το κλίμα.

Άρα, εδώ θα μπορούσε να χαρακτηριστεί η σχέση μεταξύ του κλίματος και της αλλαγής του και της εξάντλησης των αποθεμάτων του ύδατος αμφίδρομη.¹⁷ Οι επιπτώσεις της

¹⁶ Φωτοπούλου Αντωνία-Αγγελική, «Το νερό ως οικονομικό και κοινωνικό αγαθό» Διπλωματική-Πάντειο Πανεπιστήμιο, (Αθήνα 2009), σελ 14

¹⁷ Φωτοπούλου Αντωνία-Αγγελική, ο.π. υποσημείωση 16, σελ. 16

κλιματικής αλλαγής επηρεάζουν τον κύκλο του νερού και φυσικά την ποιότητα αλλά και την ποσότητα του φέρνοντας αλλαγές τόσο στην συχνότητα των βροχοπτώσεων, στην μείωση των πάγων αλλά και στην υγρασία του εδάφους.

Τέλος, η αμφίδρομη σχέση του νερού με την ανθρώπινη ανάπτυξη δεν μπορεί να αμφισβητηθεί. Οι ανθρώπινες δραστηριότητες είναι εκείνες οι οποίες ασκούν πίεση στα αποθέματα νερού με αποτέλεσμα την δυσκολία ανανέωσης του κύκλου του νερού.

1.4 Οι συνέπειες εξάντλησης του νερού.

Η ήδη βεβαρημένη κατάσταση παγκοσμίως όσον αφορά τα αποθέματα νερού δεν φαίνεται να αλλάζει μελλοντικά σύμφωνα με εκτιμήσεις ειδικών. Περίπου το 90% του ανθρώπινου πληθυσμού έχει επάρκεια στο νερό που σημαίνει μία ικανοποιητική ποσότητα νερού προκειμένου να ικανοποιήσει τις ανάγκες του, συμπεριλαμβανομένων της βιομηχανίας, της γεωργίας και της οικιακής χρήσης. Ήδη, το 5% του παγκόσμιου πληθυσμού αντιμετωπίζει προβλήματα λειψυδρίας με αποτέλεσμα να μην μπορούν να καλύψουν τις παραπάνω ανάγκες ενώ το υπόλοιπο 5% αντιμετωπίζει έντονη έλλειψη νερού, αντιμετωπίζοντας για μεγάλα χρονικά διαστήματα προβλήματα στην παροχή του νερού, ενώ ο ανταγωνισμός συνεχίζει να υφίσταται από τους χρήστες ενώ κιάλας πολλές φορές κλιμακώνεται¹⁸. Η πρόβλεψη που υπάρχει είναι ότι το έτος 2025 πολλοί περισσότεροι από 2,8 δισεκατομμύρια άνθρωποι σε 48 χώρες θα βιώσουν έντονη λειψυδρία ή έλλειψη νερού. 43. Οι περισσότερες από τις παραπάνω χώρες βρίσκονται στη Δυτική Ασία, τη Βόρεια και την υποσαχάρια Αφρική. Όσον αφορά την Αφρική, πολλές αφρικανικές χώρες με πληθυσμό μεγαλύτερο των 200 εκατομμυρίων, αντιμετωπίζουν σοβαρά προβλήματα που αφορούν τους υδάτινους πόρους τους.¹⁹

¹⁸ Laudicina P. (2005), World out of Balance-Navigating Global Risks to Seize Competitive Advantage, publ. McGraw-Hill, p.5.

¹⁹ <https://www.dw.com/el/%CF%8C%CF%84%CE%B1%CE%BD-%CE%B7-%CE%AD%CE%BB%CE%BB%CE%B5%CE%B9%CF%88%CE%B7-%CE%BD%CE%B5%CF%81%CE%BF%CF%8D-%CF%86%CF%84%CE%AC%CF%83%CE%B5%CE%B9-%CF%83%CF%84%CE%B7%CE%BD-%CF%80%CF%8C%CF%81%CF%84%CE%B1-%CE%BC%CE%B1%CF%82/a-43039279>, (πρόσβαση στις 8/2/2022)



<https://m.naftemporiki.gr/story/1321388/notia-afriki-se-katastasi-ethnikis-katastrofis-en-meso-krisis-nerou>

Η επάρκεια σε αποθέματα νερού για κάποιες περιοχές της γής φαίνεται να μην έχει επιστροφή, λόγω κυρίως της παρέμβασης του ανθρώπου επηρεάζοντας τόσο την ποιότητα του νερού με την αλόγιστη ρύπανση αλλά και την ποιότητα του. Οι κλιματικές αλλαγές μέσω του κλιματικού συστήματος φαίνεται να επηρεάζουν άμεσα τα αποθεματικά του νερού επηρεάζοντας το κλίμα, μέσω του οποίου επηρεάζεται η συχνότητα των βροχοπτώσεων, η υγρασία του εδάφους αλλά και το λιώσιμο των πάγων, τα οποία προκαλούνται από τις δραστηριότητες του ανθρώπου χαρακτηρίζοντας την σχέση μεταξύ της εξάντλησης των αποθεμάτων και της αλλαγής του κλίματος αμφίδρομη.

Η μείωση-έλλειψη στα αποθέματα του νερού δεν θα μπορούσε να αφήσει ανεπηρέαστη της ανθρώπινη υγεία και τις επιπτώσεις που μπορεί να έχει σε αυτήν. Περίπου το 80% των ασθενειών που εμφανίζονται στις αναπτυσσόμενες χώρες οφείλονται σε μολυσμένα ύδατα με αποτέλεσμα οι νοσούντες να αντιμετωπίζουν οικονομικά προβλήματα λόγω του ότι δεν μπορούν να εργαστούν με ότι αυτό συνεπάγεται για τον οικογενειακό προϋπολογισμό και κόστος το οποίο καλείται να αντιμετωπίσει και το σύστημα υγείας για την περίθαλψη τους. Οι γυναίκες νοσούν πολύ περισσότερο από τους άντρες λόγω του ότι ασχολούνται με τη φροντίδα των παιδιών τα οποία είναι περισσότερα ευάλωτα ενώ θα πρέπει να τονισθεί ότι η αύξηση στα ποσοστά παιδικής θνησιμότητας στις

αναπτυσσόμενες χώρες οφείλεται στην κατάσταση των υδάτινων πόρων η οποία βέβαια επηρεάζει από την άλλη και το προσδόκιμο ζωής το οποίο καθυστερεί να φτάσει τα επίπεδα των αναπτυγμένων χωρών.²⁰ Οι επιπτώσεις που μπορεί να έχει ένα παιδί στην υγεία του όταν ασθενήσει σε μικρή ηλικία ίσως το συνοδεύουν για μία ολόκληρη ζωή ενώ η παιδεία ενός παιδιού ενδέχεται να μπει σε περιπέτειες που ίσως οδηγήσουν και στην εγκατάλειψη του σχολείου. Επιπρόσθετα, εκτός των παραπάνω ομάδων μία άλλη ομάδα ανθρώπων που επηρεάζεται άμεσα από την εξάντληση των υδάτινων πόρων κυρίως στις αναπτυσσόμενες χώρες, είναι οι ιθαγενείς πληθυσμοί οι οποίοι χρησιμοποιούν φυσικές πηγές νερού όπως ποτάμια, λίμνες κ.α οι οποίες πλέον δεν χρησιμοποιούνται λόγω του ότι είναι μολυσμένα.

Η καθημερινότητα του ανθρώπου είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με το νερό και την χρήση του αλλά και με τη θρησκεία και τον πολιτισμό κάθε τόπου.

Επίσης, η έλλειψη υδάτινων πόρων επηρεάζει τόσο την ανθρώπινη υγεία σύμφωνα με τα όσα είπαμε παραπάνω αλλά και την αξιοπρέπεια του ανθρώπου η οποία θίγεται όταν κάποιος δεν έχει την δυνατότητα να φροντίσει για την σωματική του καθαριότητα αλλά και τα πλύσιμο των ρούχων του²¹.

Τέλος, το φαινόμενο των πολέμων για το νερό είναι γνωστό εδώ και χιλιάδες χρόνια το οποίο εντείνεται σε περιοχές που η κατάσταση των υδάτινων πόρων μειώνεται αισθητά καθιστώντας το νερό στρατηγικό στόχο, ό έλεγχος του οποίου μπορεί να επιφέρει σημαντικά οφέλη για ένα κράτος το οποίο αν δε φροντίσει για την ορθολογική του χρήση του μπορεί να οδηγήσει σε διαμάχες με μία άλλη χώρα, μία άλλη πολιτεία²², ακόμα και μία κοινότητα καθώς θα υποβαθμιστεί η πηγή και άρα τα αποτελέσματα που παράγει για αυτήν.

²⁰ Για τα αριθμητικά στοιχεία που παρατέθηκαν βλ. Human Development Report 2006-Beyond scarcity: Power, poverty and the global water crisis, p. 47

²¹ Cannan E. (edit.), The Wealth of Nations, publ. Random House Publishing Group, 1994

²² Οι διεθνείς ποταμοί ανέρχονται στους 261, ενώ τα κράτη από τα οποία παίρνουν ανέρχονται στα 145.

Κεφάλαιο 2^ο : Το νερό στην Ευρώπη.

2.1 Η κοινοτική οδηγία για την αντιμετώπιση των προβλημάτων της διαχείρισης των υδάτινων πόρων.

Το νερό είναι ζωή. Αποτελεί προϋπόθεση για την ανθρώπινη, ζωική και φυτική ζωή καθώς και απαραίτητο πόρο για την οικονομία. Το νερό παίζει επίσης θεμελιώδη ρόλο στον κύκλο ρύθμισης του κλίματος. Η προστασία των υδάτινων πόρων, των οικοσυστημάτων γλυκού και αλμυρού νερού και του ποσίου νερού ή του νερού που χρησιμοποιούμε για την καθαριότητα είναι ένας από τους ακρογωνιαίους λίθους της προστασίας του περιβάλλοντος στην Ευρώπη. Το διακύβευμα είναι μεγάλο, τα ζητήματα ξεπερνούν τα εθνικά σύνορα και για την Ε.Ε απαιτείται συντονισμένη δράση για την εξασφάλιση αποτελεσματικής προστασίας.

Στα πλαίσια της πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης ήδη από την δεκαετία του 1970 ψηφίστηκαν σχετικές κοινοτικές οδηγίες, (Οδηγία 75/440/ΕΟΚ, η Οδηγία 76/160/ΕΟΚ, η Οδηγία 80/778/ΕΟΚ, η Οδηγία 91/271/ΕΟΚ, η Οδηγία 91/676/ΕΟΚ και τέλος η Οδηγία 2000/60/ΕΚ), σχετικά με την αντιμετώπιση προβλημάτων της διαχείρισης των υδάτινων πόρων οι οποίες κινούνταν σε ένα γενικό πλαίσιο κάνοντας σαφές την αναγκαιότητα για την ύπαρξη μίας ενιαίας ολοκληρωμένης πολιτικής για τη διαχείριση του νερού. Η συνολική-ολοκληρωμένη πολιτική αυτή η οποία περιελάμβανε όλους τους υδάτινους πόρους και τα μέτρα τα οποία θα υιοθετηθούν έγινε με την θέσπιση της Οδηγίας Πλαίσιο 2000/60 του Ευρωκοινοβουλίου για τα ύδατα που σκοπό είχε τον εκσυγχρονισμό της νομοθεσίας αλλά και την τροποποίηση και αντικατάσταση των παλαιότερων οδηγιών.²³ Σκοπός λοιπόν της νέας αυτή οδηγίας ήταν να ορίσει ένα στρατηγικό σχεδιασμό ο οποίος θα περιλαμβάνει ολοκληρωτικές παρεμβάσεις σχετικά με τη διαχείριση του νερού. Στόχοι της ήταν οι όποιες δράσεις να πραγματοποιούνται βάσει

²³ Οδηγία 2000/60/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 23ης Οκτωβρίου 2000 «για τη θέσπιση πλαισίου κοινοτικής δράσης στον τομέα της πολιτικής των υδάτων», ΕΕ L 327 της 22ας/12/2000, άρθρο 22.

των υδρολογικών λεκανών και όχι των πολιτικών συνόρων των χωρών της Ευρώπης, ο καθορισμός στόχων προκειμένου τα ύδατα να διατηρηθούν σε ένα καλό επίπεδο, ο έλεγχος της ρύπανσης, η χρήση των υδάτων προκειμένου να είναι βιώσιμα, η συμβολή στη μείωση των επιπτώσεων της ξηρασίας και των πλημμυρών καθώς και η ενεργοποίηση της ΚτΠ.

Έτσι σύμφωνα με τα παραπάνω η Ευρώπη διακρίνεται σε περιοχές λεκανών απορροής ποταμών, διασχίζοντας σύνορα κάποιου από αυτούς, είτε εντός είτε εκτός των εδαφών της ΕΕ. Επιπλέον θα συντάσσεται ένα σχέδιο διαχείρισης για κάθε περιοχή λεκάνης και σε περίπτωση που κάποιος ποταμός περνάει δύο ξεχωριστές χώρες ή και περισσότερες αυτές οφείλουν να καταρτίσουν μαζί το σχέδιο ενώ μέσω της δημόσιας διαβούλευσης θα τίθεται θέματα που αφορούν τη διαχείριση τους και την λύση που προτίθενται να πάρουν.



<https://www.WFD.EswterikaNera/photos/a.781287331954312/793558350727210>

Προκειμένου λοιπόν να προστατευτεί το νερό απαιτούνταν μία συνεργασία μεταξύ των κρατών η οποία θα ξέφευγε από τα στενά διοικητικά όρια τους, μη αναγνωρίζοντας σύνορα υιοθετώντας την Ολοκληρωμένη Διαχείριση Υδάτινων Πόρων (ΟΔΥΠ), ένα μοντέλο του οποίου τα χαρακτηριστικά ήταν²⁴:

Α) Η προώθηση νομοθετικών πρωτοβουλιών βάσει των οποίων θα υπήρχε μία ενιαία αντιμετώπιση των θεμάτων που σχετίζονται με τους υδάτινους πόρους είτε αυτοί είναι κοινωνικοί, οικονομικοί, πολιτικοί, τεχνικοί, περιβαλλοντικοί κ.α.

Β) Κατάργηση της τομεακής και αποσπασματικής διαχείρισης του νερού.

Γ) Ενιαία αντιμετώπιση τόσο των ποσοτικών όσο και των ποιοτικών ζητημάτων που έχουν σχέση με το νερό, δηλαδή των διαθέσιμων αποθεματικών σε νερό, αλλά και της ποιότητάς τους.

Δ) Ενιαία πρακτική όσον αφορά διαχειριστικά ζητήματα τόσο των υπογείων όσο και των επιφανειακών υδάτων.

Βασικό συστατικό της οδηγίας είναι ότι το νερό δεν πρέπει να αντιμετωπίζεται ως εμπορικό προϊόν αλλά ως μέρος της κληρονομιάς το οποίο θα πρέπει να τυγχάνει προστασίας και σωστής μεταχείρισης αλλά και το γεγονός ότι προκειμένου να επιτύχει η οδηγία αυτή θα εξαρτηθεί από τη συνεργασία των κρατών-μελών, από την πορεία των διαβουλεύσεων όπως αναφερθήκαμε παραπάνω αλλά και από την πληροφόρηση και την συμμετοχή του κοινού. Έτσι γίνεται σαφές ότι η συμμετοχική διακυβέρνηση έχει βαρύνουσα σημασία προκειμένου η εφαρμογή των κανόνων της οδηγίας να επιτύχει.

Με την κατοχύρωση της συμμετοχής του κοινού όπως αναφέρεται στο άρθρο 14 που ουσιαστικά περιλαμβάνει την πληροφόρηση και την κατάθεση παρατηρήσεων, όσον αφορά τα προγράμματα διαχείρισης ουσιαστικά εγκαθιδρύεται η συμμετοχική περιβαλλοντική δημοκρατία συμβάλλοντας σημαντικά στο να υιοθετηθούν λύσεις που διασφαλίζουν τη συναίνεση και την αποδοχή. Εφόσον οι αποφάσεις επηρεάζουν άμεσα την ανθρώπινη ζωή και την ποιότητα της, ο λαός έχει το έννομο συμφέρον στο να συμμετέχει στη θέσπιση ποσοτικών-ποιοτικών στόχων ενώ η κατοχύρωση της

²⁴ Καραγεώργου Β. (2004), «Βασικοί άξονες και κανονιστικό περιεχόμενο της Ευρωπαϊκής Πολιτικής για τους Υδάτινους Πόρους», στο Τσάλτας Γρ., Κατσιμπάρδης Κ. (επιμ.) Αειφορία και Περιβάλλον. Η ευρωπαϊκή και εθνική προοπτική, εκδ. Ι. Σιδέρης, σ. 175-186

συμμετοχής του κοινού θέτει την κοινωνική διάσταση των υδάτινων πόρων, εξασφαλίζοντας πολιτικές ευρέως αποδεκτές.

Όσον αφορά τη ρύπανση των υδάτων η οποία και γίνεται από την έκχυση αποβλήτων η οδηγία προβλέπει την χρήση οικονομικών εργαλείων βασιζόμενη στην αρχή ότι ο ρυπαίνων πληρώνει με αποτέλεσμα να μπορεί να εκτιμηθεί οικονομικά προκειμένου να γίνει ορθότερη η διαχείριση των υδάτων ενώ οι όποιες χρεώσεις προκύψουν μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την χρηματοδότηση προγραμμάτων και μέτρων διαχείρισης.

Εκτός των άλλων στην οδηγία περιλαμβάνεται ο συνδυασμός της οικονομικής διάστασης του νερού με το κοινωνικό πρόσωπο του ενώ στο άρθρο 9 της οδηγίας θεσπίζεται η αρχή της ανάκτησης του κόστους βάση της οποίας θα πρέπει να κινούνται και οι πολιτικές της κοστολόγησης και επιπλέον η εφαρμογή του παραπάνω άρθρου θα πρέπει να περιλαμβάνει συνδυαστικά την χρήση των οικονομικών εργαλείων, την οικονομική ανάλυση στη χρήση ύδατος²⁵ αλλά και όσα περιλαμβάνονται στο άρθρο 2 σχετικά με τον ορισμό των υπηρεσιών ύδατος.

Συμπεράνουμε λοιπόν ότι επιχειρήθηκε μία προσπάθεια προκειμένου να κοστολογηθούν όλες οι χρήσεις των υδάτων, οι οποίες θα περιλαμβάνουν το περιβαλλοντικό κόστος βάσει οικονομικών εργαλείων όπως τα περιβαλλοντικά τέλη αποσκοπώντας στην αποστροφή της ρύπανσης από παραγωγικούς φορείς με τελικό στόχο να είναι η μείωση της κατανάλωσης αυξάνοντας παράλληλα την προσφορά ενώ ένα ακόμη χαρακτηριστικό της είναι η συμπερίληψη σε αυτή ότι στην πολιτική ανάλυσης κόστους θα πρέπει να συμπεριλαμβάνεται και η θέση του νερού ως κοινωνικού αγαθού.

Μπορούν μέσω των κατάλληλων πολιτικών να υπάρχουν μαζί και οι δύο παραπάνω διαστάσεις με μη ενθαρρυντικό στοιχείο των παραπάνω να είναι η βούληση του πολιτικού δυναμικού να μη μεταφέρουν έγκαιρα την οδηγία στις εθνικές τους νομοθεσίες η κακή ποιότητα μεταφοράς στο εθνικό δίκαιο αλλά και η ελλιπή εφαρμογή.

«Έτσι, ενώ παραδοσιακά τα ποτάμια χώριζαν τα έθνη και τους λαούς, τώρα πια τους ενώνουν βάσει του δικαίου και χάριν της προστασίας του υδάτινου περιβάλλοντος²⁶».

²⁵ Οδηγία 2000/60.ΕΚ, Άρθρο 5

²⁶ Καριφιάδης Γ. (2008), «Η Οδηγία-Πλαίσιο για τα Ύδατα, Διαχείριση Διασυνοριακών Υδάτων», ηλεκτρονικό περιοδικό Νόμος και Φύση στο <http://www.nomosphysis.org.gr/>

Τέλος στις 16 Δεκεμβρίου 2020, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ενέκρινε επίσημα την αναθεωρημένη Οδηγία για το πόσιμο νερό. Η οδηγία τέθηκε σε ισχύ στις 12 Ιανουαρίου 2021 και τα κράτη μέλη έχουν στη διάθεσή τους δύο χρόνια για να τη μεταφέρουν στην εθνική τους νομοθεσία. Η αναθεωρημένη οδηγία για το πόσιμο νερό σκοπό έχει να εκσυγχρονίσει την 20ετή οδηγία για το πόσιμο νερό (98/83/ΕΚ), είναι αποτέλεσμα της αξιολόγησης REFIT, της εφαρμογής της απάντησης της Επιτροπής στην Πρωτοβουλία Ευρωπαίων Πολιτών «Right2Water» και ως συμβολή στην επίτευξη των στόχων των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης.

Τα βασικά χαρακτηριστικά της αναθεωρημένης οδηγίας είναι²⁷:

- Ενισχυμένα πρότυπα ποιότητας νερού που είναι πιο αυστηρά από τις συστάσεις του Π.Ο.Υ.
- Αντιμετώπιση αναδυόμενων ρύπων, όπως ενδοκρινικοί διαταράκτες και PFA, καθώς και μικροπλαστικά - για τα οποία θα αναπτυχθούν εναρμονισμένες αναλυτικές μέθοδοι το 2021.
- Μια προληπτική προσέγγιση που ευνοεί δράσεις για τη μείωση της ρύπανσης στην πηγή με την εισαγωγή της «προσέγγισης που βασίζεται στον κίνδυνο». Αυτό βασίζεται σε μια εις βάθος ανάλυση ολόκληρου του κύκλου του νερού, από την πηγή έως τη διανομή.
- Μέτρα για την εξασφάλιση καλύτερης πρόσβασης στο νερό, ιδιαίτερα για τις ευάλωτες και περιθωριοποιημένες ομάδες.
- Μέτρα για την προώθηση του νερού της βρύσης, συμπεριλαμβανομένων των δημόσιων χώρων και των εστιατορίων, για τη μείωση της κατανάλωσης (πλαστικών) μπουκαλιών.
- Εναρμόνιση των προτύπων ποιότητας για υλικά και προϊόντα σε επαφή με νερό, συμπεριλαμβανομένης της ενίσχυσης των οριακών τιμών για τον μόλυβδο μέσω παρεμβάσεων του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Χημικών Προϊόντων (ECHA).
- Μέτρα για τη μείωση των διαρροών νερού και την αύξηση της διαφάνειας του κλάδου.

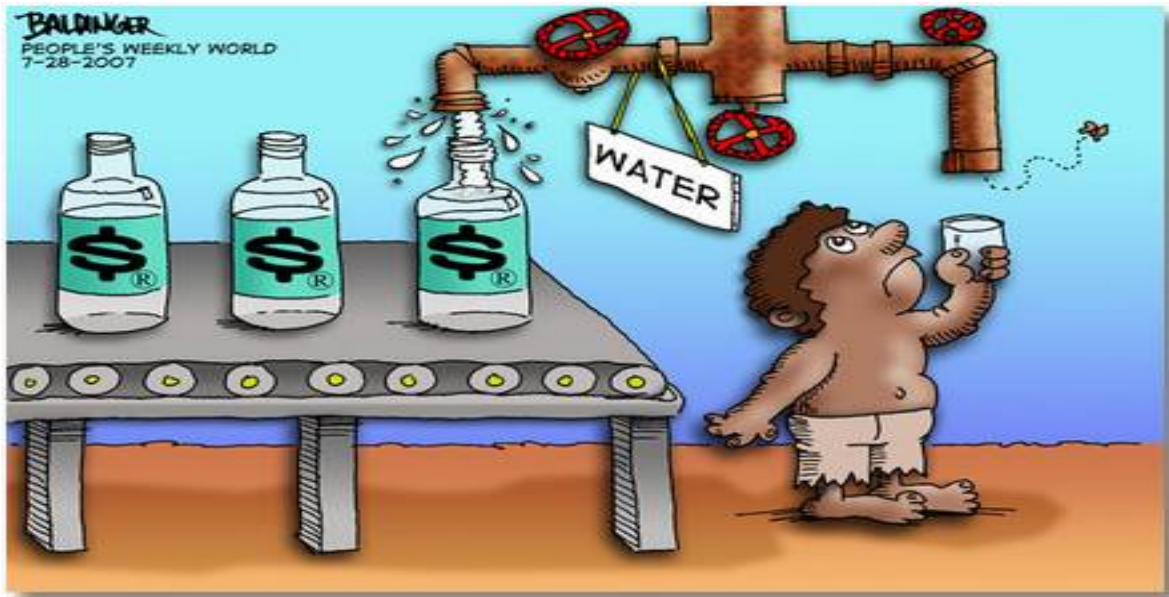
²⁷https://ec.europa.eu/environment/water/water-drink/review_en.html(επίσκεψη στη σελίδα 4/12/2021).

Κεφάλαιο 3^ο : Διαχείριση του νερού από ιδιώτες.

3.1 Η διαχείριση του νερού στην Ευρώπη.

Με τον όρο ιδιωτικοποίηση ο οποίος ακούγεται όλο και πιο συχνά στην καθημερινότητα μας νοείται μία παγκόσμια τάση για την μεταφορά των δικτύων διανομής, της διαχείρισης του νερού, των υπηρεσιών ύδατος, της παραγωγής από δημόσιους σε ιδιωτικούς φορείς. Δηλαδή, ουσιαστικά πρόκειται για την εκχώρηση της κυριότητας στη διανομή του ύδατος αλλά και στη λήψη αποφάσεων, ολική ή μερική σε μη κρατικούς ιδιωτικούς φορείς συμπεριλαμβανομένου και μη κυβερνητικών οργανώσεων αλλά και τοπικών φορέων. Ο όρος ιδιωτικοποίηση υπό τη στενή του έννοια παραπέμπει στην αγοραπωλησία κρατικής περιουσίας και στην θεώρηση του νερού ως οικονομικού αγαθού ενώ στη συνείδηση του κόσμου σχετίζεται με τα προβλήματα που προκύπτουν από τις διάφορες προσπάθειες ιδιωτικοποίησης²⁸. Η σύγχρονη εκδοχή της ιδιωτικοποίησης του νερού είναι μέσω σύμπραξης Δημοσίου και Ιδιωτικού Τομέα, τα λεγόμενα (ΣΔΙΤ) στα οποία το κράτος επιτηρεί τις διαδικασίες που αφορούν την λήψη των αποφάσεων και έχει την κυριότητα της υπηρεσίας ενώ ο ιδιωτικός τομέας αναλαμβάνει τη σχεδίαση των παρεχόμενων υπηρεσιών αλλά και τη λειτουργία.

²⁸ Φωτοπούλου Αντωνία-Αγγελική ο.π. υποσημείωση 23, σελ 62.



<https://www.imerodromos.gr/idiotikonero/>

Στην Ευρώπη, κυρίως λόγω της αύξησης της επιρροής νεοφιλελεύθερων πολιτικών όσον αφορά βασικές δημόσιες υπηρεσίες, η ιδιωτικοποίηση και η εμπορευματοποίηση δημοσίων υπηρεσιών έχει κυριαρχήσει. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προωθεί σχέδιο ρύθμισης της ύδρευσης στην Ευρώπη, επιτρέποντας στις ιδιωτικές εταιρείες να εισβάλουν στην αγορά του νερού.²⁹ Μέσω της παγκοσμιοποίησης της επιχειρηματικής δραστηριότητας δημιουργήθηκαν εταιρίες οι οποίες στόχευαν στην παροχή υπηρεσιών προερχόμενες από ιδιωτικοποίηση, που είχαν όσο το δυνατόν μεγαλύτερη αποκομιδή κέρδους. Το σχέδιο ωθήθηκε από την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ), την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) και από την Το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (ΔΝΤ), που συχνά αναφέρεται ως τρόικα. Οι χώρες που είναι βαθιά στο χρέος, όπως η Ελλάδα και η Πορτογαλία ωθούνται για την ιδιωτικοποίηση του τομέα των υδάτων τους (μεταξύ πολλών άλλων τομέων).

Όσον αφορά στην εφαρμογή αυτών στις υπηρεσίες ύδρευσης και στη διαχείριση της αποχέτευσης διαφέρουν από χώρα σε χώρα. Σε χώρες όπως η Αγγλία, η Γαλλία αλλά και η Ουαλία ο ιδιωτικός τομέας κυριάρχησε, ενώ σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες ο ιδιωτικός τομέας δεν είχε πρωτεύον ρόλο. Όμως μέσω αναθέσεων από δημόσιους φορείς σε εξωτερικούς παράγοντες-συνεργάτες, δημόσιων υπηρεσιών και κρατικών φορέων που

²⁹ Batzaki, Katerina. 2013. Water: Brussels' Golden Taps Leave Europeans Thirsty. <http://www.worldwatch-europe.org/node/169>, (επίσκεψη στησελίδα 23/10/2021).

διαχειρίζονταν υπηρεσίες που σχετίζονται με το νερό οδήγησαν στην εμπορευματοποίηση των υπηρεσιών αυτών και στην έμμεση συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα στη διαχείριση του. Έτσι οι ίδιοι οι πολίτες μέσω της ιδιωτικοποίησης-εμπορευματοποίησης του νερού, συνειδητοποίησαν πολύ περισσότερο τα τελευταία χρόνια τις αρνητικές συνέπειες που έχει πρώτα για τη διαβίωση του ίδιου όσο και για τη δημοκρατική λειτουργία της ίδιας της πολιτείας και των φορέων του³⁰.

Τη δεκαετία του 1980 σε χώρες όπως η Αγγλία και η Ουαλία, όπου για παράδειγμα οι δημόσιες εταιρίες πωλήθηκαν σε ιδιώτες οι καταναλωτές την πρώτη περίπου δεκαετία της ιδιωτικοποίησης είδαν τους λογαριασμούς αυξημένους κατά περίπου 50%. Το κέρδος των ιδιωτών επενδυτών ήταν εξαιρετικά υψηλό χωρίς όμως από μεριά τους να κάνουν όλες εκείνες τις απαραίτητες επενδύσεις για να αποτρέψουν το μεγάλο πρόβλημα των διαρροών, με αποτέλεσμα να χαθούν τεράστιες ποσότητες νερού από τις υψηλότερες στην Ευρώπη.

Σε δύο από τις μεγαλύτερες ιδιωτικές εταιρίες στον κόσμο που ασχολούνται με την ύδρευση, (η Veolia και η Suez) που εδρεύουν στη Γαλλία, οι χρήστες των υπηρεσιών τους πλήρωναν κατά περίπου 16% αυξημένους λογαριασμούς³¹ σε σχέση με άλλους που εξυπηρετούνται από δημόσιες ή δημοτικές επιχειρήσεις με αποτέλεσμα η κοινή γνώμη να διαμορφώνεται όλο και πιο πολύ κατά της ιδιωτικοποίησης των υπηρεσιών ύδατος. Έτσι οποιαδήποτε μελλοντική προσπάθεια για νέες ιδιωτικοποιήσεις γίνεται αντιληπτό από κινήματα, συνδικάτα και φορείς τα οποία προβάλλουν τέτοιες αντιστάσεις απέναντι σε τέτοιου είδους προσπάθειες οι οποίες έχουν κατορθώσει εκτός από την αποτροπή τους αλλά και την επαναδημοτικοποίηση των υπηρεσιών αυτών όπως το παράδειγμα της πόλης της Γαλλίας Γκρενόμπλ όπου έπειτα από χρόνια κοινωνικών αναταραχών και ποικίλων αντιστάσεων τα κινήματα αυτά κατάφεραν να μην ανανεωθούν οι συμβάσεις των παραπάνω εταιριών με τελικό αποτέλεσμα την επαναδημοτικοποίηση της εταιρείας ύδρευσης του Παρισιού.

Αυτό το οποίο έχει αποκομιστεί με τη μέχρι τώρα εμπειρία της δημόσια εταιρίας Eau de Paris, η οποία είναι υπεύθυνη για τη διαχείριση του νερού στη πόλη του

³⁰D. Hachfeld, Ph. Terhorst, O. Hoedeman, Γ. Ευσταθόπουλος, 'Νερό/Κοινό αγαθό-Η προστασία και η διαχείριση του νερού ως «κοινού αγαθού»', Αθήνα 2013,σελ. 12,

³¹ Αυτό αποδείχθηκε σε μια σημαντική συγκριτική μελέτη 1.113 γαλλικών εταιριών ύδρευσης, Eshien Chong et al., "Public-Private Partnerships and Prices: Evidence from Water Distribution in France", Review of Industrial Organization 29, no. 1 (2006).

Παρισιού είναι ότι υπεύθυνος παράγοντας για την επαναφορά σε δημόσιο έλεγχο του νερού ήταν ο πολιτικός παράγοντας και όχι κοινωνικά κινήματα τα οποία ήταν αδύναμα να δημιουργήσουν ρήγματα στην εικόνα των πολυεθνικών που μέχρι τότε είχαν τον έλεγχο του νερού. Επίσης η απώλεια εξειδικευμένων γνώσεων από την πολυετή μη ενασχόληση της με θέματα διαχείρισης του νερού απαιτούσε χρόνο προκειμένου να αναπληρωθούν και αυτό σε διάφορα στάδια καθώς μιλάμε για το δημόσιο τομέα. Όμως παρά τις παραπάνω δυσκολίες η όλη αυτή διαδικασία της επαναφοράς έχει και θετικά αποτελέσματα όπως είναι ο καλύτερος σχεδιασμός της πολιτικής επενδύσεων, η αποτελεσματικότερη διαχείριση, η ενεργοποίηση σε θέματα περιβάλλοντος και η πληρέστερη ενημέρωση του κοινού με αποτέλεσμα η αναβάθμιση του δικτύου νερού της πόλης να ήταν εμφανής, ενισχύθηκε η διαφάνεια και η δημοκρατία στην λήψη των αποφάσεων ενώ καταρρίφθηκε στην πράξη ο μύθος σχετικά με το ότι ο ιδιωτικός τομέας είναι περισσότερο αποτελεσματικός από τον δημόσιο καταρρίπτοντας και τις πλέον φιλελεύθερες απόψεις³². Τέλος η εμπειρία από το Παρίσι αποδεικνύει ότι όλες οι πολιτικές αποφάσεις που αφορούν την ιδιωτικοποίηση είναι αντιστρέψιμες ενώ μία νέα προσπάθεια για επαναδημοτικοποίηση των υπηρεσιών θα πρέπει να προϋποθέτει την σωστή διαχείριση των υποδομών, τη μεγαλύτερη συμμετοχή των πολιτών στην λήψη των αποφάσεων με σκοπό την ενίσχυση της διαφάνειας και του γενικού συμφέροντος της δημόσιας επιχείρησης.

Ένα άλλο χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι αυτό της ιδιωτικοποίησης του νερού στη Μεγάλη Βρετανία από μέχρι και το 1974 τα συστήματα που διαχειρίζονταν το νερό ανήκαν διοικητικά αλλά και ιδιοκτησιακά στις τοπικές αρχές με την εμπλοκή κάποιων ενδοδημοτικών διαχειριστών αλλά και ιδιωτικών εταιριών οι οποίες εμπλέκονταν μόνο με τη διανομή του νερού. Έτσι το 1974 πάρθηκε η απόφαση να δημιουργηθούν δέκα (10) ενιαίες περιφερειακές αρχές νερού (RWA, regional water authorities). Αυτές οι αρχές θα ήταν υπεύθυνες για την διανομή του νερού, την ποιότητα αλλά και την αποχέτευση και αυτό θα γινόταν κεντρικά πλέον από την κυβέρνηση και όχι από τις δημοτικές αρχές ενώ οι συνεδριάσεις των διοικητικών συμβουλίων αυτών των αρχών ήταν ανοιχτές για το κοινό έως και το έτος 1983 όπου στη συνέχεια μετατράπηκαν σε κλειστές. Τα επιχειρήματα τα οποία συνηγορούσαν στο ότι η ιδιωτικοποίηση του νερού

³²D. Hachfeld, Ph. Terhorst, O. Hoedeman, Γ. Ευσταθόπουλος, ο.π. υποσημείωση 27, σελ 66.

στη Μεγάλη Βρετανία θεωρούνταν η καλύτερη λύση ήταν καταρχάς η μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα του ιδιωτικού τομέα αλλά και η αποδοτικότητα στη διαχείριση των οικονομικών καθώς και ο ανταγωνισμός που θα δημιουργούσε η ιδιωτικοποίηση. Όλα αυτά βέβαια δεν προέκυπταν από διάφορες μελέτες ή από διεθνή εμπειρία που προέκυπτε από ανάλυση ή στοιχεία που το αποδεικνύουν αυτό αλλά λόγω της διαμόρφωσης της κοινής γνώμης λόγω των φιλελεύθερων πολιτικών που ακολουθούσε η τότε κυβέρνηση της Πρωθυπουργού Θάτσερ, η οποία στόχευε στην μείωση της επιρροής του δημοσίου τομέα όσο το δυνατόν περισσότερο με αποτέλεσμα την εκμετάλλευση των παραπάνω από τις αρχές RWA για να αυξήσουν τα ποσά των επενδύσεων που τα οποία ήταν περιορισμένα λόγω των πολιτικών αυτών το οποίο χρησιμοποιήθηκε για την ιδιωτικοποίηση. Απελευθερώνοντας τις χορηγίες προς τις ιδιωτικές επιχειρήσεις έγινε ένα ακόμη βήμα για την ενδυνάμωση του ιδιωτικού τομέα, ενδυναμώνοντας ταυτόχρονα και τα ποσοστά κέρδους των ιδιωτικών εταιριών νερού είς βάρος βέβαια των φορολογουμένων και των καταναλωτών και πιο συγκεκριμένα έγινε παραγραφή όλων των χρεών των εταιριών αυτών που έφταναν στα 5 εκατ. Λίρες ενώ τα κεφάλαια τα οποία παραχώρησε σε αυτές τις επιχειρήσεις ήταν στο ύψος των 1.6 εκατ. Λιρών ενώ παράλληλα δόθηκε και έκπτωση στις επιχειρήσεις που ενδιαφερόταν να αγοράσουν που αντιστοιχούσε σε πτώση της τιμής τους τουλάχιστον κατά 22%. Η αύξηση των τιμών κατά 147% μεταξύ 1990/1991 και 1997/1998 ήταν αποτέλεσμα της μη ύπαρξης νομοθετικής ρύθμισης των τιμών³³.

Τέλος η ιδιωτικοποίηση του νερού στη Μεγάλη Βρετανία επηρέασε σημαντικά τον τομέα της απασχόλησης και δή αρνητικά καθώς οι αμοιβές για τα ανώτερα στελέχη των επιχειρήσεων αυτών εκτοξεύθηκαν ενώ οι μειώσεις προσωπικού και στις για τις 10 περιφερειακές αρχές ύδρευσης μετά την ιδιωτικοποίηση έφτασαν στο ύψος των 8.500 εργαζομένων.

Στην περίπτωση της Πορτογαλίας, η διαδικασία ιδιωτικοποίησης άρχισε από το 1993 με στόχο τη δημιουργία μιας βιομηχανίας νερού. Η Πορτογαλία δημιούργησε μία διαδημοτική συνεργασία με κύριο στόχο την συλλογή νερού και την διαχείριση των λυμάτων. Δημόσιες εταιρείες ιδιωτικού δικαίου δημιουργήθηκαν με το κρατικό μερίδιο του 51%, εκπροσωπούμενο από μια κρατική εταιρεία Águas de Portugal. Το υπόλοιπο

³³ Βίττης Γεώργιος, ό.π. υποσημείωση 15, σ. 38.

μερίδιο παρέμεινε στους δήμους. Το 1994, δόθηκε η δυνατότητα για τους ιδιώτες μετόχους να συμμετάσχουν στη διαχείριση αυτών των εταιρειών. Η Κυβερνητική προσπάθεια καθ' όλη τη διάρκεια των επόμενων ετών ήταν να αναγκάσουν τους δήμους με διάφορους περιορισμούς να ενταχθούν σε αυτό το πολύ δημοτικό μοντέλο. Έτσι η εγχώρια παροχή νερού έπεσε και γενικά ολόκληρο το σύστημα νερού της Πορτογαλίας συγκεντρώθηκε στο Águas de Portugal και στους δήμους. Σκοπός αυτής της συγκέντρωσης σε ένα ήταν η ιδιωτικοποίηση της εταιρείας, με σκοπό την δημιουργία των συνθηκών προκειμένου να εγκριθεί δάνειο με την βοήθεια της τριοίκας. Η ισχυρή κοινωνική αντίδραση συνέβαλε στην πρόληψη αυτής της ιδιωτικοποίησης. Ωστόσο, οι πελάτες του Águas de Portugal, η οποία είναι ακόμα κρατική εταιρεία, έπρεπε να πληρώσει υψηλές τιμές για το νερό τους³⁴. Ο Νόμος περί Υδάτων και ο Νόμος για την ιδιοκτησία των υδάτινων πόρων επέτρεψε στις ιδιωτικές εταιρείες να εισέλθουν στην αγορά νερού, επιτρέποντάς τους να ελέγξουν ολόκληρη τη βάση νερού, την υποδομή νερού και να συλλέγουν επίσης τις χρεώσεις και τα κέρδη. Οι Δήμοι που ακολούθησαν σε αυτή την κατεύθυνση αντιμετώπισαν σημαντικές αυξήσεις στην τιμή του νερού την κατανάλωση και τη θεραπεία των λυμάτων, που καθορίζονται από την κυβέρνηση. Μια ανάλυση που έγινε από τον Σύνδεσμο των Εταιριών στον τομέα του περιβάλλοντος (AEPISA) βρέθηκε ότι οι χρήστες με μέση ετήσια κατανάλωση 120 m³ πληρώνουν 30 τοις εκατό περισσότερο λόγω των ιδιωτικών παραχωρήσεων από ό, τι κάτω από τις δημοτικές υπηρεσίες. Η ιδιωτικοποίηση ήταν ένας μακροπρόθεσμος στόχος της πορτογαλικής κυβέρνησης του 2012, παρά το γεγονός ότι ήταν εναντίον της το 2004. Η κυβέρνηση συνεργάστηκε με την Τρόικα για να συμπεριλάβει την ιδιωτικοποίηση του Águas de Portugal στο Μνημόνιο συνεργασίας-δανεισμού.³⁵

Η θεωρία του παγκόσμιου συστήματος δηλώνει ότι το άνοιγμα της οικονομίας στον κόσμο μπορεί να μην είναι απαραίτητα επωφελές ενώ εξαρτάται από τη θέση της οικονομίας της χώρας στο παγκόσμιο οικονομικό σύστημα και την ικανότητά του να εξασφαλίσει τον εαυτό του από τους εξωτερικούς παράγοντες³⁶. Αυτό συνέβη στην Πορτογαλία, η οποία άνοιξε τον τομέα του νερού για ιδιωτικές εταιρείες και στους

³⁴ Hall, David, and Meera Karunanathan. 2012. Right to water for all : Case studies on austerity and privatization in Europe. Commissioned Report, Ottawa: Blue Planet Project, p. 10-11

³⁵ <https://www.naftemporiki.gr/story/1606272/to-nero-einai-basikos-paragontas-gia-ti-dimosia-ugeia-alla-kai-anthropino-dikaioma>

³⁶ Chirot, Daniel, and Thomas D. Hall. 1982. "World-System Theory." Annual Review of Sociology, p. 92.

καπιταλιστικούς κανόνες της αγοράς, χωρίς κανονισμούς για την πρόληψη του ελέγχου του μονοπωλίου. Αυτό οδήγησε στην εκμετάλλευση και την εξαθλίωση του πολίτη της Πορτογαλίας, την αύξηση των τιμών και την απαγόρευση προστασίας και δημόσιων υδάτων. Η διαδικασία της ιδιωτικοποίησης του νερού είχε ως αποτέλεσμα την αυξανόμενη κινητοποίηση των ανθρώπων έναντι του, και υποστηρίχθηκε από πολλές Τοπικές οργανώσεις. Έστειλαν ένα σαφές σήμα το 2005 έναντι του "νόμου περί υδάτων", συγκεντρώνοντας 15.000 υπογραφές. Λίγα χρόνια αργότερα, η εθνική ένωση των εργαζομένων της τοπικής κυβέρνησης, η δημόσια ένωση νερού και η Γενική Συνομοσπονδία Πορτογαλικών εργαζομένων, ξεκίνησε μία καμπάνια που ονομάστηκε "Το νερό είναι για όλους" που συμμετείχαν 60 οργανισμοί και 40000 υπογραφές, δημιουργώντας μία κίνηση που ονομάζεται "Για το δικαίωμα στο νερό, υπέρ της ποιοτικής δημόσιας διαχείρισης." Το 2011, το κίνημα που ονομάζεται "νερό είναι για τον καθένα" υποστηρίχθηκε από πάνω από 100 οργανισμούς. Αυτές οι κινήσεις αντανάκλυσαν τη βούληση των ανθρώπων που ήθελε το δικαίωμα στο νερό και την αποχέτευση να συμπεριληφθεί στους νόμους της χώρας και να επιστρέψουν το νερό και τις υποδομές του στα δημόσια χέρια³⁷.

Με βάση το Μνημόνιο Συνεννόησης σχετικά με την Προϋποθέσεις Ειδικής Οικονομικής Πολιτικής μεταξύ της Πορτογαλίας και της επιτροπής των θεσμών, (εκπρόσωποι Ε.Ε, Ε.Κ.Τ & ΔΝΤ), η πορτογαλική κυβέρνηση συνέχισε την ιδιωτικοποίηση αρκετών κρατικών εταιρειών συμπεριλαμβανομένου του νερού και στη διαχείριση απορριμμάτων, στις μεταφορές, στην ενέργεια, επικοινωνίες, ασφάλειες ή ναυπηγική βιομηχανία. Το πορτογαλικό χρέος θα μπορούσε να περικοπεί κατά περίπου. 5 δισ. € χρησιμοποιώντας τα κέρδη από τις ιδιωτικοποιήσεις. Εστιάζοντας στον τομέα του νερού, στόχος ήταν η ιδιωτικοποίηση της κρατικής εταιρείας Águas de Portugal. Αυτή η επέμβαση δεν έγινε ποτέ καθώς η μεταβίβαση της δημόσιας ιδιοκτησίας δεν ολοκληρώθηκε ποτέ, λόγω του ισχυρού κοινωνικού κινήματος ενάντια στην ιδιωτικοποίηση. Στην Πορτογαλία, η ιδιωτική συμμετοχή σε κρατικές εταιρείες σε διάφορους δήμους αποτελεί σοβαρή απειλή για τον δημόσιο τομέα. Εκείνοι Δήμοι που έγιναν πελάτες του ομίλου Águas de Portugal έπρεπε να πληρώσουν εξαιρετικά υψηλές τιμές για το αγορά και επεξεργασία νερού – τιμές που είχαν καθοριστεί από την

³⁷Hall, David, and Meera Karunanathan, ο.π. υποσημείωση 36, p.12

πορτογαλική κυβέρνηση. Η κατάσταση αυτή επιδεινώθηκε από την απόφαση των δήμων να ορίσουν ένα ελάχιστο επίπεδο κατανάλωσης νερού που ήταν παράλογο και εξωφρενικό αναλογίες με τις ανθρώπινες ανάγκες. Η διαδικασία της ιδιωτικοποίησης οδήγησε σε σύγχυση μεταξύ του κοινού και ιδιωτικές εταιρείες λόγω έλλειψης διαφάνειας, αυξανόμενης διαφθοράς και απώλειας δικαιωμάτων³⁸.

Καταλήγουμε λοιπόν ότι η τάση όσον αφορά το νερό και την διαχείριση του είναι να απομακρυνθεί από την ιδιωτικοποίηση του νερού στην Ευρώπη, καθώς αποδεικνύεται ότι οι εταιρείες είναι προσανατολισμένες στο κέρδος, χρεώνουν πάρα πολύ χωρίς να επενδύουν στο νερό δηλαδή σε υποδομές. Πολλές περιπτώσεις ιδιωτικοποίησης νερού έχουν συμβεί στην Ευρώπη, με αρνητική ανταπόκριση από το δημόσιο.

3.2 Τάσεις επαναδημοτικοποίησης.

Όπως είδαμε και παραπάνω τη δεκαετία του 1990, πολλές χώρες ιδιωτικοποίησαν τις υπηρεσίες ύδρευσης και αποχέτευσης, ιδιαίτερα στο Νότο, ως αποτέλεσμα ισχυρών πιέσεων από νεοφιλελεύθερες κυβερνήσεις και διεθνή χρηματοπιστωτικά ιδρύματα να «ανοίξουν» τέτοιες υπηρεσίες. Οι υποσχέσεις ότι η ιδιωτικοποίηση θα βελτίωνε την παροχή υπηρεσιών πόσιμου και αποχετευτικού νερού σύντομα υποχώρησαν. Πολλές από τις ιδιωτικοποιημένες επιχειρήσεις άρχισαν γρήγορα να παρουσιάζουν αδυναμίες καθώς δεν είχαν στόχους για επέκταση και αναβάθμιση των δικτύων, εισήγαγαν υπερβολικές αυξήσεις τιμολογίων παράλληλα με τα τέλη σύνδεσης που ήταν απρόσιτα για οικογένειες με χαμηλό εισόδημα. Ως αποτέλεσμα, πολλές συμβάσεις με ιδιωτικούς φορείς καταγγέλλονταν συχνά μετά από λαϊκές αναταραχές. Πολλές πόλεις, περιφέρειες και ακόμη και χώρες επέλεξαν να κλείσουν το βιβλίο για την ιδιωτικοποίηση του νερού και αντ' αυτού ξεκίνησαν την επαναδημοτικοποίηση ή την επανεθνικοποίηση της παροχής νερού, όχι για να επιστρέψουν στην πραγματικότητα πριν από την ιδιωτικοποίηση αλλά για

³⁸Danny Nielsen, Ján Čuchran & Rasmus Valther Pallesen, Water privatization in a world-system context, 2015, A Case Study of Water Privatization Conflicts, p.33

να αναπτύξουν δημόσια συστήματα ύδρευσης που ικανοποιούν τις ανάγκες των πολιτών³⁹.

Η επαναδημοτικοποίηση δεν συμβαίνει μόνο σε δημοτικό και κοινοτικό επίπεδο (όπως στη Γαλλία ή στις ΗΠΑ), αλλά και σε περιφερειακό επίπεδο (όπως στις επαρχίες Μπουένος Άιρες και Σάντα Φέ της Αργεντινής) και σε εθνικό επίπεδο (όπως η Ουρουγκά και το Μάλι). Η έννοια της επαναδημοτικοποίησης χρησιμοποιείται ευρέως για να καλύψει τις αλλαγές από ιδιωτική σε εξ ολοκλήρου δημόσια ιδιοκτησία περιουσιακών στοιχείων ή εταιρειών, αλλαγές από εξωτερική ανάθεση (ή ανάθεση συμβάσεων) υπηρεσιών σε άμεση παροχή από δημόσια αρχή· και την αντικατάσταση των συμβάσεων παραχώρησης ή μίσθωσης από δημόσια διοίκηση. Η επαναδημοτικοποίηση είναι τώρα μια αυξανόμενη πολιτική τάση όχι μόνο στον τομέα του νερού αλλά και για την ηλεκτρική ενέργεια και άλλες βασικές υπηρεσίες στην Ευρώπη και αλλού. Περισσότερες από 180 πόλεις στον κόσμο έχουν επαναδημοτικοποιήσει τις υπηρεσίες ύδρευσης σε όλο τον κόσμο τα τελευταία 15 χρόνια και ο ρυθμός έχει σχεδόν τριπλασιαστεί από το 2009. Είναι σαφές ότι η υψηλού προφίλ επαναδημοτικοποίηση στο Παρίσι το 2010 έχει εμπνεύσει και ενδυναμώσει πολλούς άλλους δήμους. Υπάρχει αυξανόμενη συνειδητοποίηση ότι ο ιδιωτικός τομέας είναι πολύ ακριβός και ότι οι συμπράξεις δημόσιου και ιδιωτικού τομέα (ΣΔΙΤ), δυσκολεύουν τους δήμους να παρακολουθούν τις υπηρεσίες και τις συμβάσεις. Επομένως, η τάση επαναδημοτικοποίησης μπορεί να εξηγηθεί όχι μόνο ως ζήτημα ιδεολογίας, αλλά μάλλον ως πρακτική και λογική επιλογή για τους δήμους και τους πολίτες.

Εν τω μεταξύ, διάφορες καινοτόμες μεταρρυθμίσεις στη δημόσια διαχείριση των υδάτων έχουν διαμορφωθεί μετά την επαναδημοτικοποίηση, ιδιαίτερα σε χώρες του Νότου. Δύο καλά παραδείγματα αυτής της τάσης είναι οι μεταρρυθμίσεις εκδημοκρατισμού του εθνικού φορέα ύδρευσης της Ουρουγουάης και της εργατικής εταιρείας που εκμεταλλεύεται την επαρχιακή επιχείρηση κοινής ωφελείας της επαρχίας του Μπουένος Άιρες στην Αργεντινή. Ισχυρές εκστρατείες που ξεκίνησαν οι πολίτες σε μεγάλες γαλλικές πόλεις, όπως η Μασσαλία και η Λυών, υποστηρίζουν

³⁹http://www.remunicipalisation.org/front/page/remunicipalisation_wave (επίσκεψη στη σελίδα 10/12/2021).

επί του παρόντος την επαναδημοτικοποίηση των υπηρεσιών ύδρευσης. Στις ΗΠΑ, η επαναδημοτικοποίηση προωθείται σε αρκετούς δήμους (π.χ. Ατλάντα). Εκστρατείες επαναδημοτικοποίησης πραγματοποιούνται επίσης σε άλλα μέρη του κόσμου, όπως το Νάγπουρ (Ινδία) και η Βαρκελώνη (Ισπανία). Επιπλέον, σε ορισμένες περιοχές οι εθνικοί συνασπισμοί διεξάγουν έντονες εκστρατείες για την ανάκτηση του δημόσιου νερού όπως φαίνεται στην Ιταλία. Τον Μάρτιο του 2014, η περιφερειακή κυβέρνηση του Λάτσιο (η περιοχή που περιλαμβάνει τη Ρώμη, με συνολικά 5,7 εκατομμύρια κατοίκους) ενέκρινε έναν περιφερειακό νόμο που δήλωσε ότι το νερό είναι υπηρεσία δημοσίου συμφέροντος, επομένως δεν υπόκειται σε υποχρεωτικό διαγωνισμό. Πιο συγκεκριμένα, ο νόμος θα διευκολύνει τη διαχείριση του νερού σε μη κερδοσκοπική βάση και θα ενθαρρύνει τους δήμους να εισαγάγουν τη συμμετοχή του κοινού στη λήψη αποφάσεων για τη διαχείριση των υδάτων. Τέλος, υπήρχε η πρόβλεψη στον παραπάνω προκειμένου να δημιουργηθεί ένα περιφερειακό ταμείο για την υποστήριξη κοινοτήτων που ενδιαφέρονται να επαναδημοτικοποιήσουν την ύδρευση.

3.3 Η διαχείριση του νερού στην Ελλάδα.

Ο στόχος αυτής της ενότητας είναι να παρουσιάσει δεδομένα των δύο μεγάλων ιδιωτικοποιημένων προμηθευτών νερού στην Ελλάδα αλλά και μικρότερων καθώς και η παρουσίαση των αρμοδιοτήτων της τοπικής αυτοδιοίκησης όσον αφορά το θέμα του νερού που σχετίζεται με την ιδιωτικοποίηση του.

Τα βασικά επιχειρήματα υπέρ της ιδιωτικοποίησης των υδάτων στην Ελλάδα συνδέθηκαν με το παράδειγμα της αγοράς που αφορά περιβαλλοντικά ζητήματα, διαφοροποιημένα ανάλογα με την οικονομική, περιβαλλοντική, πολιτιστική και θεσμική κατάσταση του κοινωνικού συνόλου. Έτσι μπορούν να απαριθμηθούν ως εξής: Και οι δύο εταιρείες (ΕΥΔΑΠ-ΕΥΑΘ), ήταν κακώς λειτουργούσες κρατικές εταιρείες, καθοδηγούμενες από ξεπερασμένους διευθυντικούς στόχους⁴⁰ που θα πρέπει να αναζητήσουν νέες επενδύσεις σε μια εποχή ελλείμματος και περιορισμών και οικονομικού ελέγχου του πληθωρισμού. Ακόμα και οι δύο θα έπρεπε να εφαρμόσουν

⁴⁰ Stelios E. Gialis· Athanasios Loukas· Chrysi S. Laspidou 'Theoretical Perspectives and Empirical Facts on Water Sector Privatization: The Greek Case Against European and Global Trends', 2010, p.12

επαρκή τεχνικά έργα προκειμένου απορροφήσουν χρηματοδοτήσεις στήριξης της ΕΕ, ενώ, θα έπρεπε να βελτιώσουν την αποτελεσματικότητά τους όσον αφορά την ποιότητα των υπηρεσιών, την περιβαλλοντική διατήρηση και την ελαχιστοποίηση των απωλειών νερού.

Επίσης σε Ευρωπαϊκό επίπεδο ως απάντηση στην κρίση της Ευρωζώνης, επιβλήθηκε λιτότητα και αναδιάρθρωση στα περιφερειακά κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης προκειμένου να λάβουν δάνεια οικονομικής διάσωσης με την ιδιωτικοποίηση των υδάτινων υπηρεσιών να αποτελεί βασική προϋπόθεση. Εκτός από τις περικοπές στη χρηματοδότηση βασικών δημόσιων υπηρεσιών, τις περικοπές στην απασχόληση στον δημόσιο τομέα και την περαιτέρω απελευθέρωση των αγορών εργασίας, αυτό περιελάμβανε επίσης πίεση για ιδιωτικοποίηση κρατικών περιουσιακών στοιχείων. Έτσι η ύφεση στην οποία είχε πέσει η ελληνική οικονομία δημιούργησε το σκαλοπάτι προκειμένου να δοθεί η ώθηση προς την ιδιωτικοποίηση των δημοσίων υπηρεσιών ύδρευσης και αποχέτευσης και την εποπτεία τους ⁴¹.

Θα πρέπει να σημειωθεί ότι σε εθνικό επίπεδο ο βασικός νόμος για τη διαχείριση των υδάτων πριν την υιοθέτηση της ΟΠΥ (2000/60) σε εθνικό επίπεδο ήταν ο Ν.1739/87 (ΦΕΚ 201/Α/20-11-87). Η εναρμόνιση της ελληνικής νομοθεσίας με την Οδηγία Πλαίσιο εν μέρει πραγματοποιήθηκε με το Νόμο 3199/2003 (ΦΕΚ 280 Α/09.12.2003), καθώς και με το Προεδρικό Διάταγμα 51/2007 (ΦΕΚ 54/Α/08.03.2007) το οποίο ακολούθησε. Έτσι βάσει των προαναφερόμενων διατάξεων γίνεται ενσωμάτωση της Οδηγίας στην ελληνική νομοθεσία που αφορούν τους υδατικούς πόρους, συγκροτείται διοικητικά το νέο σχήμα, εξειδικεύονται οι επιμέρους αρμοδιότητες των φορέων σε εθνικό αλλά και τοπικό επίπεδο, αλλά αυτό θα μας απασχολήσει παρακάτω.

Υπήρξε λοιπόν η πρόταση να ιδιωτικοποιηθούν οι ελληνικές κρατικές επιχειρήσεις (ΕΥΔΑΠ-ΕΥΑΘ) καθώς σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή η ιδιωτικοποίηση αυτή θα βοηθούσε γενικά στην αύξηση της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας, στη μείωση της επιδότησης του κράτους προς αυτές και στην αύξηση της αποδοτικότητας τους. Όλο αυτό βέβαια πήγαζε και από την έλλειψη εμπιστοσύνης λόγω των πολλών και συχνών φαινομένων διαφθοράς αλλά και της έλλειψης αποτελεσματικότητας για την κάλυψη

⁴¹Bieler, A. & Jordan, J. (2017). Commodification and 'the commons': The politics of privatising public water in Greece and Portugal during the Eurozone crisis, 2017, p.6-8.

των αναγκών του λαού. Εδώ θα πρέπει να αναφερθεί ότι οι παραπάνω εταιρίες είχαν να επιδείξουν κέρδη βάσει των θετικών ισολογισμών τους για πολλά χρόνια, στο οποίο θα πρέπει να προστεθεί και τα υψηλά πλεονάσματα σε μετρητά αλλά και το υψηλό επίπεδο παρεχόμενων υπηρεσιών προς του χρήστες τους. Επίσημα στοιχεία δείχνουν ότι η ΕΥΔΑΠ το 2012 είχε καθαρό ετήσιο κέρδος 62 εκατ.€ ενώ αντίστοιχα η ΕΥΑΘ το 2013 σημείωσε κέρδη 18εκατ.€.

Όσον αφορά την ΕΥΑΘ με απόφαση της Διυπουργικής Επιτροπής Αποκρατικοποιήσεων το 2000 εισήγαγε την εταιρία στο Χρηματιστήριο Αθηνών και πώλησε το 25% των μετόχων σε ιδιώτες ενώ το 74% παρέμεινε στο κράτος ενώ τα πάγια περιουσιακά στοιχεία της επιχείρησης μεταφέρθηκαν σε ένα νεοσύστατο νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου την «ΕΥΑΘ παγίων». Η ΕΥΑΘ Α.Ε. είχε το αποκλειστικό δικαίωμα να παρέχει τις υπηρεσίες της ύδρευσης και αποχέτευσης στην ευρύτερη περιοχή της συμπρωτεύουσας ενώ η σύμβαση που υπογράφηκε το 2001 μεταξύ ΕΥΑΘ Α.Ε., ΕΥΑΘ παγίων και Ελληνικού Δημοσίου είχε διάρκεια τριάντα (30) ετών. Με την παραπάνω σύμβαση η ΕΥΑΘ παγίων όφειλε να παρέχει τις ποσότητες νερού που υπήρχε ανάγκη στην ΕΥΑΘ Α.Ε. επί πληρωμή προκειμένου να εξυπηρετηθούν οι καταναλωτές της ενώ η ΕΥΑΘ Α.Ε. είχε την ευθύνη προκειμένου να γίνεται ορθολογική χρήση του νερού, να συντηρεί το δίκτυο υδροδότησης και να φροντίζει για την μείωση των διαρροών και απωλειών. Προκειμένου να αποτραπεί η ιδιωτικοποίηση του νερού στην Θεσσαλονίκη οργανώθηκε το 2011 μία πρωτοβουλία από το σύλλογο εργαζομένων της ΕΥΑΘ σύμφωνα με την οποία κάθε νοικοκυριό καταβάλλοντας 136 ευρώ γινόταν μέτοχος της εταιρίας και κατ επέκταση της διαχείρισης του νερού στην ευρύτερη περιοχή της Θεσσαλονίκης αποτρέποντας έτσι την ιδιωτικοποίηση αντιμετωπίζοντας το νερό ως και κοινωνικό αγαθό στην πράξη. Το παραπάνω εγχείρημα εγκρίθηκε από το παραπάνω σωματείο και είχε μεγάλη απήχηση στους πολίτες κάθε κοινωνικής, οικονομικής κατηγορίας και χωρίς να υπάρχουν εξαρτήσεις από πολιτικοοικονομικά συμφέροντα. Σκοπός ήταν η άσκηση της διαχείρισης της ΕΥΑΘ να γίνεται από μη-κερδοσκοπικούς συνεταιρισμούς πολιτών ξεχωριστά ανά δήμο αλλά και ανά δημοτική κοινότητα της Θεσσαλονίκης βάσει της νομοθεσίας περί αστικών συνεταιρισμών ενώ με την δημιουργία μίας ένωσης συνεταιρισμών που ονομάζονταν «Ένωση Πολιτών για το Νερό», σε κάθε υδρόμετρο θα αντιστοιχούσε μια μερίδα με κόστος να ανέρχεται στα

136 ευρώ με απώτερο σκοπό του παραπάνω συνεταιρισμού να είναι η μελλοντική εξαγορά της ΕΥΑΘ προκειμένου να παρέχει υψηλής ποιότητας νερό στα νοικοκυριά και της επιχειρήσεις, σε χαμηλή τιμή, με σεβασμό στο περιβάλλον αλλά και να λειτουργεί βάση των αρχών της δημοκρατίας και τη κοινωνικής δικαιοσύνης.⁴²



<https://www.news247.gr/koinonia/syllalitia-se-athina-kai-thessaloniki-enantia-stis-idiotikopoiiseis-toy-neroy-kai-allon-deko.6456091.html>

Έτσι φτάνοντας στο 2013 προκηρύχτηκε η πώληση του 51% της ΕΥΑΘ Α.Ε από το (Ταμείο Αξιοποίησης Ιδιωτικής Περιουσίας του Δημοσίου), γνωστό ως ΤΑΙΠΕΔ και η παραπάνω «Ένωση Πολιτών για το Νερό» κατέθεσε πρόταση για την απόκτηση του πλειοψηφικού πακέτου της ΕΥΑΘ Α.Ε. η οποία και ανταποκρινόταν σε όλα τα κριτήρια της προκήρυξης. Όμως η παραπάνω πρόταση απερρίφθη από το ΤΑΙΠΕΔ ανατιολόγητα και η ένωση κατέθεσε αίτηση ασφαλιστικών μέτρων με την απόφαση του Πρωτοδικείου Αθηνών το 2014 να το δικαιώνει πανηγυρικά κάνοντας λόγο για πρακτικές αδιαφάνειας αλλά και ανεπαρκής αιτιολόγησης που οδήγησαν στον αποκλεισμό της «Ένωση Πολιτών για το Νερό» από τον διαγωνισμό για την ΕΥΑΘ. Η επιλογή της δημιουργίας μη-κερδοσκοπικών συνεταιρισμών πολιτών για τη διαχείριση του νερού εκ μέρους τους εκ του αποτελέσματος αλλά και αποκάλυψη της αδιαφανών διαδικασιών εκ μέρους του ΤΑΙΠΕΔ απέδειξε την ορθότητα της δημιουργίας τους ενώ το ΣτΕ αποφάσισε, ότι για την

⁴² Νικολάου, Κ. Το νερό ως κοινό αγαθό πέρα από τις εταιρίες και το κράτος: Λαϊκό Πανεπιστήμιο Κοινωνικής Αλληλέγγυας Οικονομίας 'UnivSSE Coop' Θεσσαλονίκη (2017), σελ 110-111.

περίπτωση της ΕΥΔΑΠ και της ΕΥΑΘ, είναι αντισυνταγματική η μεταβίβαση μετοχών του δημοσίου στην Ελληνική Εταιρία Συμμετοχών και Περιουσίας, βάσει του ν.4389/2016, διότι το ελληνικό δημόσιο πρέπει να διατηρεί εκτός από την εποπτεία και τον έλεγχο του μετοχικού κεφαλαίου, ως εκ του χαρακτήρα, ως κοινωνικού αγαθού, του νερού (αποφάσεις 190 και 191/2022).

Ένα άλλο κοινωνικό κίνημα δημιουργήθηκε το 2010 στο Βόλο, η λεγόμενη Κίνηση Πολιτών Πηλίου και Βόλου που ως σκοπό είχε τη διαφύλαξη του νερού ως κοινωνικού αγαθού από την ιδιωτικοποίηση του, την εμπορευματοποίηση του από οποιονδήποτε είτε αυτός ήταν ιδιώτης, πολυεθνική, το κράτος ή ο Δήμος. Το κίνημα αυτό ξεκίνησε από τα χωριά και σιγά σιγά επεκτάθηκε και μέσα στην πόλη. Αρχή του είναι ότι το νερό είναι φυσικό-κοινωνικό αγαθό και δεν πρέπει να εμπορευματοποιείται. Ο τρόπος λειτουργίας του παραπάνω κινήματος είναι μέσω ενός συντονιστικού οργάνου με γενικές συνελεύσεις στην πόλη του Βόλου και στα χωριά χωρίς να μεσολαβεί πολιτικός παράγων. Οι ισχυρές ενδείξεις εκ μέρους των πολιτών για την ιδιωτικοποίηση της Δημοτικής Επιχείρησης Ύδρευσης Αποχέτευσης Μείζονος Βόλου (ΔΕΥΑΜΒ) με την τοποθέτηση χλωριωτών στα πηγαία νερά του Πηλίου, μία επιθετική κίνηση που αποσκοπούσε εκ μέρους του Δήμου στην προστασία της δημόσιας υγείας, δηλαδή των καταναλωτών επέφεραν την αφαίρεση των χλωριωτών αυτών από τα χωριά τους μετά από αποφάσεις των συνελεύσεων καθώς και παρεμβάσεις κατοίκων στο Δημοτικό Συμβούλιο του Βόλου το 2012-2013, στο Διοικητικό Συμβούλιο της ΔΕΥΑΜΒ για την αυτοδιαχείριση της άρδευσης στα χωριά, ακόμα και σύγκρουση με τα ΜΑΤ⁴³.

Τέλος σύμφωνα με το άρθρο 102 παρ. 1 εδ. 1 του συντάγματος της Ελλάδας η διοίκηση των τοπικών υποθέσεων ανήκει στους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης, δηλαδή διασφαλίζεται το δικαίωμα με δική τους ευθύνη οι δήμοι και οι κοινότητες να ρυθμίζουν στα πλαίσια του νόμου, όλα τα θέματα της τοπικής κοινωνίας⁴⁴. Έτσι γίνεται διάκριση μεταξύ των υποχρεωτικών αρμοδιοτήτων της αυτοδιοίκησης και των οικειοθελών. Ο όρος υποχρεωτική αρμοδιότητα για τους ΟΤΑ ίσως να μην ηχεί καλά λόγω της διοικητικής αυτοτέλειας που διαθέτουν από το Σύνταγμα ενώ το κράτος δεσμεύεται να μην παρεμβαίνει στις πρωτοβουλίες τους αλλά και στις δράσεις τους. Με

⁴³ Λαγού Μαρία, «Διακυβέρνηση και Πολιτική Κοινωνών Αγαθών. Η περίπτωση της Ιδωτικοποίησης του Νερού στην Ελλάδα», Διπλωματική-Πανεπιστήμιο Αιγαίου, (Μυτιλήνη 2019),σελ 72.

⁴⁴ Ν.Κ.-ΧΛΕΠΑΣ, «Προοπτικές της τοπικής δημοκρατίας-Ένας ελληνογερμανικός διάλογος», Αντ. Ν. Σάκκουλας, Αθήνα-Κομοτηνή 1998, σελ.168

μία εκτενέστερη ανάλυση των παραπάνω οδηγούμαστε στο συμπέρασμα ότι ο χειρισμός των τοπικών υποθέσεων από τους Δήμους αποτελεί υποχρέωση τους προκειμένου να θεραπεύσουν το τοπικό συμφέρον με σκοπό να καλυφθούν ζωτικές ανάγκες των κατοίκων οι οποίες δεν βασίζονται μόνο στο παραπάνω άρθρο του συντάγματος περί τοπικών υποθέσεων αλλά και σε επιμέρους διατάξεις του περί προστασία της υγείας, της ζωής και της αξίας του ανθρώπου, του περιβάλλοντος επιβάλλοντας στους ΟΤΑ υποχρεώσεις να ασκούν αρμοδιότητες για θέματα τοπικού χαρακτήρα.

Με βάση τα παραπάνω οι πρωτοβάθμιοι ΟΤΑ εκτός των άλλων υπηρεσιών είναι υπεύθυνοι για την ύδρευση, υπηρεσία η οποία είναι απαραίτητη για την ασφαλή, υγιεινή και αξιοπρεπή διαβίωση των δημοτών-κατοίκων τους. Προτεραιότητα τους αποτελεί η άσκηση της υποχρεωτικής αρμοδιότητας για την κάλυψη των αναγκών της ύδρευσης και έπειτα η κάλυψη άλλων αναγκών⁴⁵.

Με την ίδρυση και λειτουργία δημοτικών επιχειρήσεων με τη μορφή νομικών προσώπων ιδιωτικού δικαίου κοινωφελούς χαρακτήρα, τις γνωστές ΔΕΥΑ, όπως αναφέρεται παραπάνω επιχειρήθηκε μία πρώτη οργανωτική ιδιωτικοποίηση των δημοτικών υπηρεσιών που αφορούσαν την ύδρευση και την αποχέτευση ενώ με τον 1416/1984 και την πρόθεση του νομοθέτη να μεταθέσει σημαντικές δημοτικές υπηρεσίες σε επιχειρήσεις-ΝΠΙΔ φάνηκε η διευκόλυνση του για την ενίσχυση της παραπάνω ιδιωτικοποίησης. Ο προβληματισμός πάντως παραμένει που αφορά την μετάθεση αρμοδιοτήτων από τους πρωτοβάθμιους ΟΤΑ, σε ΝΠΙΔ, που η ευθύνη από το νόμο ανήκει στους ΟΤΑ με παράλληλο περιορισμό των δικαιωμάτων τους χωρίς να προβλέπεται από τον νόμο αλλά με την εκχώρηση της αρμοδιότητας εκ μέρους τους με ότι αρνητικές συνέπειες μπορεί να έχει αυτό τόσο για την συνταγματική νομιμότητα των αποφάσεων που λαμβάνουν τα παραπάνω νομικά πρόσωπα ή και ο ιδιώτης, αλλά και τις συνέπειες που μπορεί να έχουν για το ευρύτερο κοινωνικό σύνολο. Η αντισυνταγματικότητα της πολιτικής και η ισχυρή αντίσταση των πολιτών και των συνδικαλιστικών οργανώσεων στην ιδιωτικοποίηση του νερού φαίνεται να μην είναι αναποτελεσματική για να αποφευχθεί από την ελληνική κυβέρνηση η δημιουργία μιας εταιρικής σχέσης δημόσιου και ιδιωτικού τομέα στον τομέα της παροχής νερού.

⁴⁵ Ν.Κ.-ΧΛΕΠΑΣ, ό.π. υποσημείωση 38, σ. 201.

3.3.1 Συνέπειες διαχείρισης του νερού στην Ελλάδα.

Από την αρχή της οικονομικής κρίσης, στην Ελλάδα, η αγοραία αξία των δημοσίων εταιριών, και γενικά όλων των δημόσιων περιουσιακών στοιχείων και των περιουσιακών στοιχείων του ιδιωτικού τομέα, έχει μειωθεί σημαντικά και έχει πέσει κάτω από τον στόχο αξίας. Κατά συνέπεια, τα έσοδα από την ιδιωτικοποίηση των εταιριών ύδρευσης θα υπολείπονται από αυτά που θα μπορούσαν να ληφθούν κατά την περίοδο πριν από την κρίση και δεν θα ήταν σε θέση να καλύψει ένα σημαντικό μέρος του δημόσιου χρέους. Επιπλέον, οι υποψήφιοι αγοραστές θα προσπαθήσουν να υποβαθμίσουν ακόμη περισσότερο την αξία των εταιριών, αφού γνωρίζουν ότι οι ελληνικές αρχές είναι υποχρεωμένες να πουλήσουν. Η τιμή πώλησης των εταιριών δεν αναμένεται να αυξηθεί μέσω της υποβολής των προσφορών με τη διεθνή εμπειρία να έχει δείξει ότι οι διεθνείς εταιρείες ύδρευσης προτιμούν να συμμετέχουν σε κοινοπραξίες αντί να ανταγωνίζονται μεταξύ άλλων. Ακόμη και αν το δημόσιο ασκήσει πίεση για την παροχή νερού σε χαμηλές τιμές, δεν μπορεί να εγγυηθεί ότι αυτές οι δαπάνες δεν θα περάσουν στους τελευταίους, μετά την εξαγορά της εταιρείας από τον ιδιωτικό τομέα⁴⁶. Η πώληση των κερδοφόρων παρόχων νερού στην Ελλάδα θα έχει απώλεια εσόδων για την κυβέρνηση και δυσκολίες στα δημόσια αποπληρωμή του χρέους. Μετά την ιδιωτικοποίηση, το φυσικό μονοπώλιο του νερού που θα δημιουργηθεί, θα επιτρέψει σε ιδιωτικές εταιρείες να απαιτήσουν τιμές μονοπώλιο, οι οποίες είναι πολύ υψηλότερες από τις τιμές όταν λειτουργεί ο ανταγωνισμός. Επιπλέον, ο ιδιωτικός τομέας έχει ως προτεραιότητα τα μεγάλα κέρδη και πηγαίνει χέρι-χέρι με τις αυξήσεις των τιμών. Υπό αυτή την έννοια η ιδιωτικοποίηση μπορεί να έχει καταστροφικές προεκτάσεις για τα φτωχά νοικοκυριά, τα οποία δεν έχουν την ικανότητα να αντιμετωπίζουν τις υψηλές τιμές του νερού σε σύγκριση με πλουσιότερους νοικοκυριά⁴⁷. Συγκεκριμένα, στην Ελλάδα, η αύξηση των τιμών του νερού σε συνδυασμό με την οικονομική κρίση θα

⁴⁶ Debt-driven water privatization: The case of Greece, (2017) Maria Pempetzoglou-Zoi Patergiannaki, p.109,

⁴⁷ Tilch, R. & Schmitz, K., 2013. EU's water privatization plans – Benefits and downsides of privatizing a public good, Maastricht University, https://wocatpedia.net/wiki/EU%27s_water_privatization_plans_%E2%80%93_Benefits_and_downsides_of_privatizing_a_public_good, (Επίσκεψη στη σελίδα στις 10/12/21)

αυξήσει τον αριθμό των ανθρώπων που θα χάσουν ανθρώπινο δικαίωμά τους να έχουν πρόσβαση σε ύδρευση και αποχέτευση όπως αυτό καθιερώθηκε από τα Ηνωμένα Έθνη για την 3/8/2010 (Α/ΑΠΕ/64/292). Η παγκόσμια εμπειρία έχει δείξει ότι η ιδιωτικοποίηση δεν φέρει νέες επενδύσεις. Από την άλλη πλευρά, σε περιπτώσεις όπου οι νέες επενδύσεις πραγματοποιήθηκαν, αυτό συνεπάγεται μια δραματική αύξηση των τιμολογίων. Οι ιδιωτικές εταιρείες θα προσπαθήσουν να αυξήσουν τα κέρδη τους, απολύοντας τους εργαζόμενους και αμέσως μετά θα τους επαναπροσλάβει - δεδομένου ότι έχουν τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες, αλλά με πιο ευέλικτες συνθήκες εργασίας. Οι πελάτες θα πρέπει να ανησυχούν για την ποιότητα του νερού που παρέχουν ιδιωτικές εταιρείες, δεδομένου ότι η επιδείνωση της ποιότητας του νερού είναι μια πρόσθετη μέθοδος ιδιωτικών εταιρειών που ισχύει για τη μείωση του λειτουργικού τους κόστους. Οι ιδιωτικές εταιρείες θα ήταν απρόθυμες να προωθήσουν την εξοικονόμηση νερού, δεδομένου ότι αυτό θα προκαλέσει μείωση των πωλήσεων. Είναι δεδομένο με την πολιτική κατάσταση στην Ελλάδα και το υψηλό ποσοστό της διαφθοράς η ιδιωτικοποίηση του νερού να αποβεί σε καλό τόσο για το κράτος όσο και για το λαό.

3.4 Συμπεράσματα.

Συγκρίνοντας κάποιες περιπτώσεις ανά τον κόσμο, αλλά και σύμφωνα με τα παραπάνω εμφανίζονται αρκετές ομοιότητες όπως το ότι η Παγκόσμια Τράπεζα και το ΔΝΤ είναι δύο πολύ σημαντικά ιδρύματα για την προώθηση της ιδιωτικοποίησης σε διάφορα μέρη του κόσμου οι οποίοι λειτουργούν ως προπομποί των τάσεων-κατευθύνσεων ενός συνολικού παγκόσμιου συστήματος. Θα πρέπει να σημειωθεί επίσης ότι χρησιμοποιείτε η θεωρία του φιλελεύθερου διακυβερνητισμού του Moravcsik που στη θεωρία του, αυτά εξηγούνται ως "ιδρύματα ελαχιστοποιώντας την αβεβαιότητα για συμφωνίες μεταξύ κρατών και μεταξύ κρατών και επιχειρήσεις"⁴⁸. Η παγκόσμια θεωρία του συστήματος λόγω των περιορισμών του, δεν κατάφερε να εξηγήσει όλες τις περιπτώσεις που αντιμετωπίστηκαν, για παράδειγμα στην Ελλάδα και στην Πορτογαλία, η οποία με τη σειρά του θα

⁴⁸Waterprivatizationinaworld-systemcontext. ο.π.υποσημείωση39, σελ. 35

μπορούσε να εξηγηθούν από το παιχνίδι δύο επιπέδων του Morancsik για τη δημιουργία εθνικών προτιμήσεων. Οι δύο περιπτώσεις, η Βολιβία και η Γκάνα γνώρισαν μια δολαριοποίηση των δασμών που αφορούν την ύδρευση, κάνοντας τις τιμές των υδάτων να εξαρτώνται από διακυμάνσεις της τοπικής οικονομίας. Σε όλες τις περιπτώσεις που είδαμε είχαμε μονοπωλιακές τάσεις, η Βολιβία το γνώρισε άμεσα μέσω της παραχώρησης, ενώ προσπάθησε να αναζητήσει εναλλακτική λύση, οι προμηθευτές στην Ελλάδα πιέζονται, στη Νότια Αφρική έγινε μέσω της διαίρεσης των περιφερειών, ενώ η Γκάνα μίσθωσε τα δικαιώματα του νερού στον πλειοδότη με την υψηλότερη προσφορά. Ένας άλλος κοινός παράγοντας σε τρεις από τις περιπτώσεις είναι οι παλιές αποικιακές δεσμοί όπως η περίπτωση της Νότιας Αφρικής, και του Ηνωμένου Βασιλείου. Η Αφρική ως πρώην αποικία του Ηνωμένου Βασιλείου, δίνει στη διαδικασία ιδιωτικοποίησης μια νέα πτυχή. Οι κοινωνικές τάσεις έπαιξαν σημαντικό ρόλο στην αντίσταση της ιδιωτικοποίησης των τοπικών υδάτινων πόρων και παρατηρούνται κάθε μία από τις περιπτώσεις. Πιο αναλυτικά στη Βολιβία, πραγματοποιήθηκε πραγματική σύγκρουση και αντιπαράθεση μεταξύ της κυβέρνησης και της κοινωνίας των πολιτών. Στην Ελλάδα, δεν έφτασε στην σύγκρουση, αλλά είχε παρόμοια αποτελέσματα. Στη Γκάνα, η εξέγερση δεν είχε τόσο έντονο χαρακτήρα ήταν πολύ λιγότερο ειλικρινής ενώ στη Νότια Αφρική, οι εξεγέρσεις ήταν δυναμικές, αλλά τελικά, η ιδιωτικοποίηση πέρασε. Η σημασία των κοινωνικών κινήσεων και της εξέγερσης είναι πιθανώς ένας από τους πρωταρχικούς λόγους για τους οποίους η παγκόσμια θεωρία του συστήματος σε ένα γενικό επίπεδο δεν εξηγεί τις διαδικασίες ιδιωτικοποίησης του νερού. Οι συνέπειες των πολιτικών ιδιωτικοποίησης των υδάτων περιλαμβάνουν αυξήσεις των τιμών, κακή ποιότητα Υπηρεσίες, ελάχιστες ή καθόλου επενδύσεις, αύξηση της ανισότητας εισοδήματος, υψηλό επίπεδο διαφθοράς, απώλεια θέσεων και επιδείνωση των συνθηκών εργασίας. Παρά το γεγονός ότι η ιδιωτικοποίηση των εταιρειών ύδρευσης έχει αποδειχθεί ότι είναι αναποτελεσματική σε πολλά μέρη του κόσμου και η τάση προς επαναδημοτικοποίηση των υπηρεσιών ύδρευσης είναι υπαρκτή, οι διεθνείς χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί εξακολουθούν να ορίζουν την ιδιωτικοποίηση του νερού ως προϋπόθεση. Η επαναδημοτικοποίηση θα πρέπει να σημαίνει κάτι περισσότερο από μια απλή μετατόπιση της ιδιοκτησίας της παροχής υπηρεσιών

ύδατος και θα μπορούσε να είναι μια ευκαιρία για την οικοδόμηση κοινωνικά επιθυμητών και περιβαλλοντικά βιώσιμων μοντέλων δημόσιου νερού προς όφελος των σημερινών και των μελλοντικών γενεών⁴⁹.

Κεφάλαιο 4ο : Ιστορική αναδρομή παρόχων νερού-Νομικό πλαίσιο ΔΕΥΑ.

4.1 Ιστορικά Χαρακτηριστικά παρόχων νερού στην Ελληνική Επικράτεια.

Ο τομέας και οι παρεχόμενες υπηρεσίες της ύδρευσης και αποχέτευσης στη χώρα μας την δεκαετία του 1980 παρουσίασαν υστέρηση σε σχέση με τις υπόλοιπες ευρωπαϊκές χώρες καθώς οι υπηρεσίες αυτές παρέχονταν από τους Δήμους και αφορούσαν την ύδρευση και την αποχέτευση, με ότι αυτό συνεπάγεται στα προβλήματα που δημιουργούσε η συγκεκριμένη κατάσταση (έλλειψη προσωπικού εξειδικευμένου, τεράστια γραφειοκρατία, έλλειψη απαραίτητων τεχνικών γνώσεων, μηδαμινοί πόροι οι οποίοι δεν απορροφούνταν κ.α.). Οι περιβαλλοντικές, κοινωνικές και οι επιπτώσεις στην υγεία των πολιτών που δημιουργήθηκαν βάσει των παραπάνω οδήγησε την Πολιτεία να δώσει κίνητρα στους Δήμους (εκτός Αθήνας και Θεσσαλονίκης), ώστε να ιδρύσουν δημοτικές επιχειρήσεις, τις Δ.Ε.Υ.Α. που θα ασχολούνταν αποκλειστικά με την ύδρευση και αποχέτευση της περιοχής αρμοδιότητας τους.⁵⁰

Μέχρι και σήμερα στον ευρύτερο δημόσιο τομέα το νερό είναι μέρος του ως υπηρεσία βέβαια αλλά και ως αγαθό αφού παράγεται και προσφέρεται από τις Δημοτικές Επιχειρήσεις Ύδρευσης και Αποχέτευσης (Δ.Ε.Υ.Α.), που είναι ΝΠΙΔ του νόμου 1069 /80 (ΦΕΚ Α'/191). Εξαιρέση από τον παραπάνω νόμο αποτελεί στην Αθήνα η ΕΥΔΑΠ και στη Θεσσαλονίκη η ΕΥΑΘ αντίστοιχα, στις οποίες μέτοχος είναι το Ελληνικό Δημόσιο μέσω του Ταμείου Αξιοποίησης Ιδιωτικής Περιουσίας του Δημοσίου (ΤΑΙΠΕΔ) βέβαια, στο οποίο έχουν μεταφερθεί οι μετοχές και υπάγονται σε ποσοστό 100% στην Ελληνική Εταιρία Συμμετοχών και Περιουσίας (ΕΕΣΥΠ Α.Ε.), για

⁴⁹http://www.remunicipalisation.org/front/page/remunicipalisation_wave (επίσκεψη στη σελίδα 10/12/2021).

⁵⁰<https://www.ypethe.gr/page/dimotikes-epiheiriseis-udreysis-apoheteysis-deya> (επίσκεψη στη σελίδα 23/10/2021).

τις οποίες συζητιέται έντονα αν θα πρέπει να παραχωρηθούν κατά ένα μέρος τους σε ιδιώτες επενδυτές ή όχι⁵¹.

Εκπρόσωπος των Δ.Ε.Υ.Α αναγνωρίστηκε θεσμικά από την πολιτεία με το ν. 4483/2017⁵² η Ε.Δ.Ε.Υ.Α. «Η Ένωση Δημοτικών Επιχειρήσεων Ύδρευσης - Αποχέτευσης (Ε.Δ.Ε.Υ.Α.), ιδρύθηκε το 1989 με έδρα την Λάρισα. Ήταν η εποχή που οι περισσότερες Δ.Ε.Υ.Α. και περισσότερο οι ιδρυθείσες αρχές του 1980, αντιμετώπιζαν σοβαρά οικονομικά προβλήματα λόγω των χρηματοδοτικών κενών του ν. 1069/80, και του νομοθετικού τους πλαισίου, με το οποίο κατασκεύασαν έργα που αφορούν την ύδρευση και την αποχέτευση στις περιοχές ευθύνης τους ζωτικής σημασίας. Το δυσμενές αυτό σχήμα χρηματοδότησης ανάγκασε τις Δ.Ε.Υ.Α. να καταφύγουν σε υψηλότατο δανεισμό από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων και το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων για να καλύψουν την ίδια συμμετοχή τους στο κόστος των έργων τους το οποίο ήταν πολύ υψηλό, ενώ τα έργα τους δεν ήταν άμεσης απόδοσης. Τέλος με τη δυναμική παρουσία της στο χώρο της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, αλλά και στον τομέα ύδρευσης - αποχέτευσης κατάφερε να καταξιωθεί και να αποτελεί σήμερα αξιόπιστο θεσμικό συνομιλητή της Πολιτείας σε σοβαρά περιβαλλοντικά κι αναπτυξιακά ζητήματα όπως είναι η διαχείριση των υδατικών πόρων της χώρας μας⁵³».

Όσον αφορά την Αθήνα με το άρθρο 1 του 1068/80⁵⁴ συστήθηκε Ανώνυμη Εταιρία η οποία άνηκε εξ ολοκλήρου στο Κράτος η οποία λειτουργούσε βάσει των κανόνων της ιδιωτικής οικονομίας και των διατάξεων που διέπουν τις Ανώνυμες Εταιρίες η οποία προήλθε από την συγχώνευση του Οργανισμού Αποχετεύσεως Πρωτεύουσας (Ο.Α.Π.) και της Ε.Ε.Υ. (Ανώνυμος Ελληνική Εταιρία Υδάτων των Πόλεων Αθηνών – Πειραιώς και Περιχώρων). Η εταιρία αυτή ονομάστηκε Εταιρία Υδρεύσεως και Αποχετεύσεως Πρωτεύουσας (Ε.ΥΔ.Α.Π.). Με τον Ν. 1365/1983 και παρόλο που όπως είπαμε παραπάνω λειτουργούσε βάσει της νομοθεσίας περί

⁵¹<https://www.ieidiseis.gr/opinions/94630/konstantinos-valsamakias-to-nero-os-dimosio-agatho-kai-mono>

⁵²Νόμος 4483 ΦΕΚ Α' 107/31.07.2017, «Ρυθμίσεις για τον εκσυγχρονισμό του θεσμικού πλαισίου οργάνωσης και λειτουργίας των Δημοτικών Επιχειρήσεων Ύδρευσης Αποχέτευσης (Δ.Ε.Υ.Α.) - Ρυθμίσεις σχετικές με την οργάνωση, τη λειτουργία, τα οικονομικά και το προσωπικό των Ο.Τ.Α.».

⁵³<https://www.edeya.gr/index.php/el/edeya/parousiasi/profile>

⁵⁴Νόμος 1068 ΦΕΚ Α' 190/23.8.1980, «Περί συστάσεως ενιαίου φορέως Υδρεύσεως – Αποχετεύσεως Πρωτεύουσας».

ανωνύμων εταιριών κατάφερε μαζί και με άλλες ΔΕΚΟ να συμμετέχουν οι εργαζόμενοι της στη Διοίκηση της εταιρίας συμβάλλοντας ενεργά στην παραγωγική διαδικασία και αναδεικνύοντας το κοινωνικό πρόσωπο της εταιρίας⁵⁵ ενισχύοντας ακόμα περισσότερο τις θέσεις τους και μέσω του συνδικαλισμού που σε μεγάλες επιχειρήσεις κοινής ωφέλειας ήταν πολύ ισχυρός⁵⁶.

Οι σκοποί της ΕΥΔΑΠ είναι οι εξής:

- Παροχή υπηρεσιών ύδρευσης και αποχέτευσης.
- Μελέτη, κατασκευή, εγκατάσταση, λειτουργία, εκμετάλλευση, διαχείριση, συντήρηση, επέκταση και ανανέωση συστημάτων ύδρευσης και αποχέτευσης
- Άντληση, αφαλάτωση, επεξεργασία, αποθήκευση, μεταφορά και διανομή πάσης φύσεως υδάτων με στόχο την υλοποίηση των προαναφερομένων σκοπών της ΕΥΔΑΠ.
- Έργα και διαδικασίες συλλογής, μεταφοράς, αποθήκευσης, επεξεργασίας, καθώς και διαχείριση και διάθεση των προϊόντων της επεξεργασίας των λυμάτων.

Η περιοχή αρμοδιότητας της είναι η περιοχή της Αττικής. Όμως μέσω σύναψης προγραμματικών συμβάσεων με τους ΟΤΑ και θυγατρικών Εταιριών η εταιρία μπορεί να παρέχει όλες τις υπηρεσίες της και εκτός περιοχής αρμοδιότητάς της.

Όσον αφορά τη Θεσσαλονίκη σύμφωνα με το άρθρο 20 του Ν. (2651/3.11.1998, Φ.Ε.Κ. Α' 248/3.11.1998)⁵⁷ συστήθηκε Α.Ε. μέσω της συγχώνευσης των ανωνύμων εταιριών 'ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ Α.Ε.' και 'ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ Α.Ε.' αντιστοίχως, με την επωνυμία της εταιρείας να είναι 'ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ Α.Ε.' και τα αρχικά των λέξεων αυτών 'Ε.ΥΑΘ.Α.Ε.'. Σκοπός της εταιρείας είναι η ύδρευση, η αποχέτευση και η αντιπλημμυρική προστασία της περιοχής της αρμοδιότητας της, στο πλαίσιο της διαχείρισης του κύκλου εκμετάλλευσης του νερού, από το σύστημα

⁵⁵ Δημήτριος Π. Σωτηρόπουλος, «Φάσεις και αντιφάσεις του Ελληνικού κράτους»(Βιβλιοπωλείο της 'Εστίας'), (Αθήνα 2019) σελ. 168.

⁵⁶ Γιάννης Βούλγαρης, «Η μεταπολιτευτική Ελλάδα 1974-2009», (Πόλις), Αθήνα 2013-2020, σελ 352.

⁵⁷ Νόμος 2651/3.11.1998, Φ.Ε.Κ. Α' 248/3.11.1998, «Ρυθμίσεις θεμάτων της χρηματιστηριακής αγοράς, συγχώνευση Οργανισμού Ύδρευσης Θεσσαλονίκης (Ο.Υ.Θ.) και Οργανισμού Αποχέτευσης Θεσσαλονίκης (Ο.Α.Θ.) και άλλες διατάξεις».

υδροφορίας μέχρι του αποδέκτη των προϊόντων χρήσης του. Μελετά, κατασκευάζει, συντηρεί, επεκτείνει και ανανεώνει έργα αποχέτευσης ακαθάρτων και όμβριων υδάτων και αντλιοστασίων, έργα διευθέτησης χείμαρρων αντιπλημμυρικής προστασίας, συντηρήσεως της περιφερειακής τάφρου της πόλεως Θεσσαλονίκης και των σταθμών επεξεργασίας λυμάτων και βιομηχανικών αποβλήτων. Επιμελείται της λειτουργίας διοικήσεως εκμεταλλεύσεως των παραπάνω έργων και γενικότερα των δικτύων ύδρευσης και αποχέτευσης στην περιοχή αρμοδιότητας της. Περιοχή αρμοδιότητας της εταιρείας τόσο για την ύδρευση όσο και για την αποχέτευση ορίστηκε η περιοχή των Δήμων Θεσσαλονίκης, Ευόσμου, Καλαμαριάς, Ωραιοκάστρου, Σταυρούπολης, Αμπελοκήπων, Μενεμένης, Ελευθερίου Κορδελιού, Ευκαρπίας, Τριανδρίας, Νεάπολης, Συκεών, Αγίου Παύλου, , Πολίχνης, Πανοράματος, , Καλοχωρίου και η βιομηχανική περιοχή Θεσσαλονίκης.

4.2 Αντικείμενο-Θεσμικό πλαίσιο Δ.Ε.Υ.Α.

Με τον ν. 1069/80 δημιουργήθηκε το βασικό θεσμικό πλαίσιο σύμφωνα με το οποίο λειτουργούν μέχρι και σήμερα οι παραπάνω δημοτικές επιχειρήσεις, δόθηκαν κάποια κίνητρα για τη δημιουργία τους και ο οποίος λειτούργησε σε ένα ικανοποιητικό επίπεδο προκειμένου οι υπηρεσίες του τομέα της ύδρευσης-αποχέτευσης να αναβαθμιστούν και να εκσυγχρονιστούν παρά τα προβλήματα που δημιουργήθηκαν κατά την εφαρμογή του ή επισημάνθηκαν από τους αρμόδιους εμπλεκόμενους φορείς.

Οι Δ.Ε.Υ.Α. σύμφωνα με τον παραπάνω νόμο είναι επιχειρήσεις ειδικού σκοπού, Νομικά Πρόσωπα Ιδιωτικού Δικαίου, έχουν μη κερδοσκοπικό και κοινωφελή χαρακτήρα διέπονται από τους κανόνες και τα κριτήρια της ιδιωτικής οικονομίας⁵⁸ καθώς και από τον Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων για τις επιχειρήσεις ΟΤΑ⁵⁹. Ο τρόπος λειτουργίας τους ουσιαστικά διέπεται από την αρχή της ανταποδοτικότητας,

⁵⁸<https://www.kodiko.gr/nomothesia/document/299135/nomos-1069-1980>(επίσκεψη στη σελίδα 23/10/2021).

⁵⁹ Ν. 3463/06 (Κώδικας Δήμων και Κοινοτήτων, ΦΕΚ Α' 114/08-06-06)

εξαιρούνται από το δημόσιο τομέα, έχουν δικά τους έσοδα και δεν επιβαρύνουν τον προϋπολογισμό του κράτους⁶⁰.

Σύμφωνα με το άρθρο 1 του Ν. 1069/80 αντικείμενο των Δ.Ε.Υ.Α. είναι η ύδρευση, η αποχέτευση και η επεξεργασία αστικών υγρών αποβλήτων. Παρόλα αυτά⁶¹, με μελλοντικές τροποποιήσεις του, (Ν. 4483/17) άρθρο 1, επεκτάθηκε το αντικείμενο και σε τομείς όπως: μελέτη, κατασκευή, συντήρηση, εκμετάλλευση, διοίκηση και λειτουργία των έργων υδροληψίας, δικτύων διανομής ύδρευσης, δικτύων αποχέτευσης ακάθαρτων και ομβρίων υδάτων, δικτύων μεταφοράς νερού, μονάδων επεξεργασίας αστικών υγρών αποβλήτων, έργων επεξεργασίας νερού, διατάξεων διάθεσης του προϊόντος της περίπτωσης β', καθώς και μονάδων επεξεργασίας και διάθεσης του υπολείμματος των ανωτέρω διαδικασιών επεξεργασίας της περιοχής αρμοδιότητάς τους.

Σύμφωνα με το άρθρο 2 του Ν. 1069/80 όπως τροποποιήθηκε με την παρ.7 Άρθρο 21 Ν. 3731/2008 με αποφάσεις των δημοτικών ή κοινοτικών συμβουλίων, που εγκρίνονται από τον Γενικό Γραμματέα της οικείας Περιφέρειας, η οποία δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, μπορεί να διευρυνθεί ο σκοπός των επιχειρήσεων και να περιλάβει, εκτός από την ύδρευση, την αποχέτευση και την άρδευση και τους ακόλουθους τομείς στην περιοχή της αρμοδιότητάς τους:

- α) τη συγκέντρωση, μεταφορά και απορριμμάτων,
- β) τη μελέτη, κατασκευή, συντήρηση, εκμετάλλευση, διοίκηση και λειτουργία των δικτύων τηλεθέρμανσης,
- γ) τη μελέτη, κατασκευή, συντήρηση, εκμετάλλευση, επίβλεψη, διοίκηση και λειτουργία των δικτύων φυσικού αερίου, σύμφωνα με την υπάρχουσα νομοθεσία,
- δ) την εμφιάλωση και εμπορία νερού,
- ε) τη διαχείριση, αξιοποίηση και εμπορία των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, που προέρχονται από τα αντικείμενα δραστηριότητας των δημοτικών επιχειρήσεων

⁶⁰ Διονύσιος Βορίσης, «Η συμβολή των Δημοτικών Επιχειρήσεων Ύδρευσης Αποχέτευσης (Δ.Ε.Υ.Α.) στην τοπική και βιώσιμη ανάπτυξη»(Διδακτορική διατριβή-Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών), (χωρίς χρονολογία) σελ. 1.

⁶¹<https://www.e-nomothesia.gr/autodioikese-demoi/nomos-4483-2017-fek-107a-31-7-2017.html>(επίσκεψη στη σελίδα 23/10/2021).

ύδρευσης και αποχέτευσης ή των δραστηριοτήτων των οικείων οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία. Με την ίδια απόφαση ρυθμίζονται τα θέματα της μεταβίβασης αρμοδιοτήτων, υποχρεώσεων, πόρων και συναφών θεμάτων, αναγκαίων για την εκτέλεση των παραπάνω έργων. Αν συμπεριληφθεί στους σκοπούς της επιχείρησης η μελέτη, κατασκευή, συντήρηση, εκμετάλλευση, επίβλεψη, διοίκηση και λειτουργία των δικτύων φυσικού αερίου, μπορεί η τυχόν υφιστάμενη αμιγής δημοτική ή διαδημοτική επιχείρηση φυσικού αερίου να απορροφάται από τη δημοτική επιχείρηση ύδρευσης και αποχέτευσης με απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου του οικείου Δήμου, που εκδίδεται ύστερα από πρόταση των Διοικητικών Συμβουλίων των δύο επιχειρήσεων⁶².

4.3 Ορθολογική διαχείριση υδάτινων πόρων από ΔΕΥΑ.

Οι ΔΕΥΑ στο διάστημα λειτουργίας τους έχουν να επιδείξουν σημαντικό έργο όσον αφορά τη διαχείριση του νερού στην περιοχή ευθύνης της καθεμίας με κύριο μέλημα τους να είναι η εξασφάλιση της ποιότητας αλλά και της ποσότητας του νερού σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία, (η οποία δεν διακρίνεται για τον μακρόπνοο σχεδιασμό και την συνεργασία αρμοδίων φορέων), αλλά και την προστασία του περιβάλλοντος. Αυτό όμως το οποίο είχε εντοπιστεί και έπρεπε να ευοδωθεί ήταν η ανάγκη ορθολογικής διαχείρισης των υδατικών πόρων.

Μέλημα των ΔΕΥΑ θα πρέπει να είναι η πληροφόρηση των πολιτών-καταναλωτών για την σωστή και όχι αλόγιστη χρήση του νερού καθώς και για την εξοικονόμηση του, για τη σωστή συντήρηση και προστασία των υδατικών πόρων και προκειμένου να εξασφαλιστεί η παροχή υγιεινού νερού στα πλαίσια της κείμενης νομοθεσίας ελληνικής και ευρωπαϊκής. Με την 2000/60 κοινοτική οδηγία η ΕΕ προσπάθησε να θεσπίσει μία κοινή πολιτική για την προστασία και την αντιμετώπιση των προβλημάτων που αφορούν την διαχείριση των υδάτινων πόρων σε επίπεδο ευρωπαϊκό. Η παραπάνω οδηγία μεταφέρθηκε-ενσωματώθηκε στην ελληνική νομοθεσία με το Ν. 3199/2003, με σκοπό

⁶² Ν. 3852/010 «Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης - Πρόγραμμα Καλλικράτης».

την ορθολογική διαχείριση και την προστασία των επιφανειακών και υδάτινων πόρων αλλά και την προστασία του περιβάλλοντος αναβαθμίζοντας την ποιότητα ζωής των πολιτών. Ο παραπάνω νόμος εκτός των άλλων περιλαμβάνει και την διοικητική οργάνωση του φορέα διαχείρισης σε εθνικό επίπεδο με την σύσταση της Εθνικής Επιτροπής Υδάτων, του Εθνικού Συμβουλίου Υδάτων, της Κεντρικής Υπηρεσίας Υδάτων, τις Διευθύνσεις Υδάτων των Περιφερειών και το Περιφερειακό Συμβούλιο Υδάτων.

Για τους παραπάνω λόγους οι ΔΕΥΑ μέσω του επίσημου φορέα τους την ΕΔΕΥΑ είχαν προτείνει διαχρονικά ένα ενιαίο σχέδιο διαχείρισης υδάτινων πόρων το οποίο θα στηρίζεται⁶³:

« • Στην εφαρμογή ενιαίας διαχείρισης των υδάτινων πόρων τόσο Κεντρικά με τη δημιουργία Ενιαίου Δημόσιου Φορέα, όπως για παράδειγμα, μία Γενική Γραμματεία Υδάτινων Πόρων, όσο και Περιφερειακά, ώστε με την αποκέντρωση να συμμετέχουν σ' αυτήν οι εκπρόσωποι όλων των συναρμόδιων και άμεσα ενδιαφερόμενων τοπικών φορέων.

- Στη συστηματοποίηση και επέκταση της συλλογής και επεξεργασίας δεδομένων ποσότητας και ποιότητας των υδάτων.

- Στην καθιέρωση, στην πράξη, του νερού ως εθνικού αγαθού, που θα ανήκει στο κοινωνικό σύνολο και θα εξυπηρετεί τις αναπτυξιακές ανάγκες του.

- Στην καθιέρωση ως υδάτινων πόρων των προ-επεξεργασμένων εκροών υγρών αποβλήτων και άλλων περιθωριακών υδάτων, που είναι δυνατόν να επαναχρησιμοποιηθούν ή να ανακυκλωθούν.

- Στη θεσμοθέτηση ποιοτικών κριτηρίων κατά χρήση νερού, που θα λαμβάνει υπ' όψη της τη νομοθεσία της ΕΕ.

- Στον ορθολογικό προγραμματισμό των έργων υδατικών πόρων, σε ότι αφορά στη μελέτη, την αξιοποίηση και τη διαχείριση, όχι σε επίπεδο συνοικισμών, δήμων και νομών αλλά σε επίπεδο φυσικών ορίων πηγής και κυρίως υδρολογικής λεκάνης, με απόλυτη προτεραιότητα στα συλλογικά έργα γενικότερα και ειδικά στα έργα ύδρευσης.

- Στη θεσμοθέτηση μέτρων προστασίας των υδατικών πόρων από τη ρύπανση και γενικά τις ανεπιθύμητες ποιοτικές μεταβολές του νερού, στα πλαίσια του Ν. 1650/86 για την προστασία του περιβάλλοντος.

⁶³ Αγγελάκης, Α., Κοτσελίδου, Ο., Ο ρόλος των ΔΕΥΑ στη διαχείριση των υδατικών πόρων – απόψεις της ΕΔΕΥΑ για μια βιώσιμη υδατική πολιτική, ΕΔΕΥΑ, Λάρισα, 2002, σελ.5

- *Στον καθορισμό της ουσιαστικής συμμετοχής και του ρόλου των ΟΤΑ-ΔΕΥΑ ως βασικών μονάδων έργων αξιοποίησης , χρήσης και προστασίας υδατικών πόρων, στο νέο αποκεντρωμένο θεσμικό πλαίσιο, που θα παρέχει απόλυτη προτεραιότητα στην ύδρευση».*

Κάποια από τα παραπάνω μέχρι και σήμερα έχουν υλοποιηθεί ενώ άλλα έχουν θεσμοθετηθεί και παραμένουν ανενεργά ενώ στη συνείδηση του κόσμου έχει γίνει πλέον κατανοητό ότι οι ΔΕΥΑ είναι οι κύριοι διαχειριστές των υδατικών πόρων επιφορτισμένοι και με την επεξεργασία των λυμάτων.

Κεφάλαιο 5^ο: (Ο ρόλος της Τοπικής Αυτοδιοίκησης). Οι μεταρρυθμίσεις στη τοπική αυτοδιοίκηση και οι συνέπειες στη διαχείριση του νερού.

5.1 Από τη Διοικητική μεταρρύθμιση του Καποδίστρια στον Καλλικράτη.

Έπειτα από την εφαρμογή του Ν. 2537/1997 περί συγκρότησης της πρωτοβάθμιας τοπικής αυτοδιοίκησης- Νόμος Καποδίστρια και τις συνενώσεις που δήμων και προέκυψαν είναι λογικό και επόμενο οι ήδη υπάρχουσες ΔΕΥΑ, 183 στον αριθμό, που λειτουργούσαν στη χώρα και μάλιστα προσέφεραν κατά γενική ομολογία ένα υψηλό επίπεδο υπηρεσιών να δεχθούν το βάρος της εξυπηρέτησης πολλών νέων περιοχών. Τα προβλήματα που δημιουργήθηκαν από την εφαρμογή του παραπάνω νομοσχεδίου ήταν πολλά και ποικίλα για τις ΔΕΥΑ ξεκινώντας από την έλλειψη σχεδιασμού και προετοιμασίας για τις αλλαγές που θα επέφερε μία τέτοια μεταρρύθμιση και πώς αυτές θα επηρέαζαν λειτουργικά, οικονομικά και επενδυτικά τις ήδη υπάρχουσες αλλά και πώς θα επηρέαζαν τη βιωσιμότητα των νέων ΔΕΥΑ οι οποίες θα έπρεπε να δημιουργηθούν και να καλύψουν τις ανάγκες νέων μεγάλων και απαιτητικών σχημάτων. Επίσης, υποχρέωσε τους νέους Δήμους με πληθυσμό μεγαλύτερο των 10.000 κατοίκων να ιδρύσουν ΔΕΥΑ προκειμένου να μπορούν να χρηματοδοτηθούν από το πρόγραμμα δημοσίων επενδύσεων βάσει του ν. 1069/80.

Έτσι βάσει επίσημων στοιχείων της ΕΔΕΥΑ τα χρήματα που απαιτήθηκαν προκειμένου να καλύψουν τις ανάγκες λειτουργίας τους οι ΔΕΥΑ ανερχόταν στο ιλιγγιώδες ποσό των 1.922.230.374 ευρώ σε ένα χρονικό διάστημα που η μείωση των χρηματοδοτήσεων από

την Ευρώπη είχε μειωθεί ενώ η χώρα δεν είχε τη δυνατότητα να διαθέσει αυτούς τους πόρους⁶⁴.

Ειδικότερα:

α) Η εφαρμογή της τιμολογιακής πολιτικής για τα νέα Δημοτικά Διαμερίσματα και η επιβολή του τέλους του 80% καθίσταται προβληματική στην εφαρμογή του καθώς τα παραπάνω τηρούσαν άλλη πολιτική τιμολόγησης πολύ χαμηλότερη με αποτέλεσμα να μην εφαρμόζεται πλήρως η τιμολογιακή πολιτική σε όλα τα Δημοτικά Διαμερίσματα της νέας Δ.Ε.Υ.Α. και άρα την απώλεια εσόδων κάτι βέβαια το οποίο συνέβη και με την μεταρρύθμιση του Καλλικράτη.

β) Η μη ύπαρξη υποδομών και δή υποδομών που αφορούσαν την αποχέτευση αποτέλεσε ένα ακόμη σημαντικό πρόβλημα για τις ΔΕΥΑ χάνοντας έσοδα ενώ απαιτούνταν συντήρηση και στις ήδη υπάρχουσες υποδομές ακόμα και εκεί που υπήρχαν αυξάνοντας το κόστος και δημιουργώντας ανάγκες που θα έπρεπε να καλυφθούν με επιπλέον προσωπικό. Αυτό ανάγκασε τις ΔΕΥΑ να προγραμματίσουν και να υλοποιήσουν ένα σημαντικό αριθμό έργων προκειμένου να καλύψουν τις ανάγκες αλλά και να εναρμονιστούν με το εθνικό και το Ευρωπαϊκό δίκαιο, των οποίων το κόστος ήταν ιδιαίτερα υψηλό αλλά και θα αργούσαν να αποδώσουν χωρίς οικονομική βοήθεια από την πολιτεία⁶⁵. Επίσης η οικονομική στενότητα ανάγκασε πολλές ΔΕΥΑ αν μην μπορούν να ανταπεξέλθουν σε ενδεχόμενη πρόσληψη νέου προσωπικού καθώς οι ανάγκες είχαν αυξηθεί. Όλα τα παραπάνω επέτειναν τα ήδη υπάρχουσα οικονομικά προβλήματα που είχαν οι ΔΕΥΑ και πριν τον Καποδίστρια.

Από την άλλη η εφαρμογή του Καποδίστρια εκτός από τα μειονεκτήματα που είχε όσον αφορά τις ΔΕΥΑ είχε και πλεονεκτήματα όπως την εμπέδωση των καταναλωτών μίας κουλτούρας όσον αφορά την κοινωνική διάσταση του νερού ως αγαθό αλλά ταυτόχρονα και την οικονομική του αξία. Επίσης, πέρα από την εμπειρία, δόθηκε η δυνατότητα οι επιχειρήσεις αυτές να παράγουν έργα κοινωφελούς χαρακτήρα όπως έργα άρδευσης-ύδρευσης και αποχέτευσης.

Έπειτα από την εφαρμογή του Προγράμματος Καλλικράτης (Ν. 3852/2010), οι Δημοτικές Επιχειρήσεις ύδρευσης Αποχέτευσης οι οποίες μέχρι εκείνη τη χρονιά

⁶⁴ Διονύσιος Βορίσης, ό.π. υποσημείωση 48, σελ 6.

⁶⁵ Βούλγαρης Αλέκος, «Καλλικράτης» και Δ.Ε.Υ.Α - Προβλήματα και Προοπτικές' ΕΔΕΥΑ, 2009, σελ.5

ανέρχονταν στον αριθμό των 227, συρρικνώθηκαν στις 142 (πίνακας 1), όσοι ακριβώς ήταν και Δήμοι που δημιουργήθηκαν από τον Καλλικράτη εξυπηρετώντας πλέον ισάριθμους καλλικρατικούς δήμους όπως προέβλεπε ο παραπάνω νόμος και περίπου 5.125.618 κατοίκους, έναν αριθμό πολύ μεγαλύτερο από τους 3.806.174 που εξυπηρετούσε με τον Καλλικράτη (πίνακας 2).

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ	ΔΕΥΑ ΠΡΙΝ ΤΟΝ ΚΑΛΛΙΚΡΑΤΗ	ΔΕΥΑ ΜΕΤΑ ΤΟΝ ΚΑΛΛΙΚΡΑΤΗ
Ανατ. Μακεδονία & Θράκη	18	12
Αττική	3	2
Βόρειο Αιγαίο	4	2
Δυτική Ελλάδα	14	10
Δυτική Μακεδονία	5	5
Ήπειρος	4	4
Θεσσαλία	38	22
Ιόνια Νησιά	15	3
Στερεά Ελλάδα	19	12
Κεντρική Μακεδονία	47	25
Κρήτη	18	14
Νότιο Αιγαίο	21	13
Πελοπόννησος	21	18
Σύνολο ΔΕΥΑ	227	142

Πίνακας 1: «Υπάρχουσες ΔΕΥΑ και ΔΕΥΑ μετά την εφαρμογή του Καλλικράτη». (Σαφαρίκας, 2010-ΕΔΕΥΑ)

ΕΤΗ	ΔΕΥΑ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ
1984	44	1.818.755
2009	227	3.806.174
2010	142	5.125.618

Πίνακας 2: «Καλλικράτης» και Δ.Ε.Υ.Α - Προβλήματα και Προοπτικές, (Βούλγαρης, 2009)

Εκτός από τις συνενώσεις των ήδη υπάρχον ΔΕΥΑ με τον Καλλικράτη επιπλέον 54 Δήμοι (πίνακας 3) είχαν τη δυνατότητα να συστήσουν ΔΕΥΑ προκειμένου σύμφωνα με το άρθρο 13 του Ν. 1069/80 να μπορούν να χρηματοδοτηθούν από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων για έργα που αφορούν την ύδρευση, την αποχέτευση και τον βιολογικό καθαρισμό.

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ	ΔΗΜΟΙ
Ανατ. Μακεδονία & Θράκη	7
Αττική	0
Βόρειο Αιγαίο	1
Δυτική Ελλάδα	8
Δυτική Μακεδονία	4
Ήπειρος	6
Θεσσαλία	1
Ιόνια Νησιά	1
Στερεά Ελλάδα	10
Κεντρική Μακεδονία	7
Κρήτη	3
Νότιο Αιγαίο	2
Πελοπόννησος	4
ΣΥΝΟΛΟ ΔΕΥΑ	54

Πίνακας 3: «Δυνατότητα Δήμων σύστασης ΔΕΥΑ σύμφωνα με τον Καλλικράτη». (Σαφαρίκας, 2010- ΕΔΕΥΑ)

Στις νεοσυσταθείσες Δ.Ε.Υ.Α. ως καθολικοί διάδοχοι των συγχωνευμένων οι οποίες λύθηκαν χωρίς να εκκαθαριστούν, μεταφέρθηκε το σύνολο των περιουσιακών στοιχείων της επιχείρησης καθώς και το προσωπικό το οποίο πλεόναζε. Ακολουθεί πίνακας με τις αλλαγές στον αριθμό των ΔΕΥΑ και στον πληθυσμό που εξυπηρετούσε από το 1980 έως και την εφαρμογή του Καλλικράτη.

Τα προβλήματα που δημιουργήθηκαν και στον Καποδίστρια έχουν σχέση με την οργανωτική δομή των νέων ΔΕΥΑ λόγω των συγχωνεύσεων αλλά και με την αφομοίωση του προσωπικού των νέων οργανογραμμάτων σύμφωνα με τα νέα δεδομένα. Επίσης,

όπως αναφέραμε και στον Καποδίστρια τα λειτουργικά έξοδα αυξήθηκαν ενώ η συντήρηση των ήδη υπαρχόντων έργων και ο προγραμματισμός νέων έργων αύξησε επιπλέον το κόστος λειτουργίας ενώ. Επιπρόσθετα η τιμολόγηση σύμφωνα με τον 1069/80 υπήρξε προβληματική όπως με τον Καποδίστρια ενώ εξίσου προβληματική αποδείχτηκε και η ανάκτηση κόστους νερού σύμφωνα με την κοινοτική οδηγία 2000/60 και του Ν. 3199/2000⁶⁶.

Από την άλλη με την παραπάνω μεταρρύθμιση οι μικρές ΔΕΥΑ εντάχθηκαν σε μεγαλύτερα σχήματα και ξεπέρασαν τα προβλήματα βιωσιμότητας τα οποία αντιμετώπιζαν. Επίσης τα έσοδα των ΔΕΥΑ σε βάθος χρόνου αυξήθηκαν αφού αυξήθηκε και αριθμός των πελατών τους ενώ η ενδυνάμωση αυτή έδωσε τη δυνατότητα να εξειδικευτούν περισσότερο στο αντικείμενο της ύδρευσης και της αποχέτευσης.

Οι αποφάσεις που πάρθηκαν και αφορούσαν τα παραπάνω θα είχαν μεγαλύτερα αποτελέσματα εάν και εφόσον η Ελληνική Δημόσια Διοίκηση είχε απαγκιστρωθεί από όλες εκείνες τις παθογένειες που την ταλάνιζαν. Η σταθεροποίηση και οι διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις περιορίζονται στα περιθώρια των εσωτερικών ισορροπιών εξουσίας, βασικών πολιτικών πρακτικών και τις πολιτικοδιοικητικές δομές». ⁶⁷

⁶⁶ Βούλγαρης Αλέκος, ό.π. υποσημείωση 53, σελ 8.

⁶⁷ Kazakos, P. (2004). «Europeanisation, Public Goals and Group Interests: Convergence Policy in Greece», 1990–2003. West European Politics, Vol.27, No.5 P.

Κεφάλαιο 1^ο: Διαχείριση του νερού από το Δήμο ΜΙΝΩΑ ΠΕΔΙΑΔΑΣ

1.1. Γενικά Χαρακτηριστικά ΔΕΥΑ ΜΙΝΩΑ ΠΕΔΙΑΔΑΣ.

«Η Δημοτική Επιχείρηση Ύδρευσης Αποχέτευσης Μινώα Πεδιάδας συστήθηκε με την υπ' αριθμόν 8/2000 ομόφωνη απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου του πρώην Δήμου Αρκαλοχωρίου (ΦΕΚ 1638/29-12-2000/Τεύχος Β'). Με τη διοικητική μεταρρύθμιση και την εφαρμογή του προγράμματος «Καλλικράτης», το Δημοτικό Συμβούλιο του Δήμου Μινώα Πεδιάδας με τον υπ' αριθμόν 14/31-01-2011 τροποποίησε τη συστατική πράξη της Δ.Ε.Υ.Α. Αρκαλοχωρίου, επεκτείνοντας τη δραστηριότητά της στις Δημοτικές Ενότητες Καστελλίου και Θραψανού, και μετονομάζοντάς την σε Δημοτική Επιχείρηση Ύδρευσης – Αποχέτευσης Μινώα Πεδιάδας. Η απόφαση αυτή εγκρίθηκε από την Αποκεντρωμένη Διοίκηση Κρήτης με τον υπ' αριθμόν 1673/22-03-2011 έγγραφο που δημοσιεύτηκε στο Φ.Ε.Κ. (No 759/06-05-2011/Τεύχος Β'). Κύριος σκοπός της επιχείρησης είναι η παροχή υπηρεσιών ύδρευσης-αποχέτευσης, δηλαδή η μελέτη, κατασκευή, εγκατάσταση, λειτουργία, χρήση, διαχείριση, συντήρηση, επέκταση και ανανέωση του υδρευτικού και αποχετευτικού συστήματος της γεωγραφικής περιοχής του Δήμου Μινώα Πεδιάδας. Η Δ.Ε.Υ.Α. Μινώα Πεδιάδας: Εξασφαλίζει την ομαλή υδροδότηση 72 οικισμών και 17.500 καταναλωτών που κατοικούν σε έκταση 400 τετραγωνικών χιλιομέτρων. Αντλεί καθημερινά 3.500 m³ πόσιμο νερό και το διοχετεύει σε 65 δεξαμενές συνολικής χωρητικότητας 5.000 m³. Συντηρούνται προληπτικά και κατασταλτικά 420.000 μέτρα δικτύου διανομής και τροφοδοσίας νερού που περιλαμβάνει 12.500 ενεργές παροχές. Κατασκευάζει νέα δίκτυα και νερό, επεκτείνοντας το υδρευτικό σύστημα. Προστατεύει το περιβάλλον και θωρακίζει τη δημόσια υγεία. Με την κατασκευή και τη διαχείριση σημαντικών υποδομών αποχέτευσης που εξασφαλίζουν την απρόσκοπτη διοχέτευση και την επεξεργασία των λυμάτων στις Εγκαταστάσεις Επεξεργασίας και τους Βιολογικούς

Καθαρισμούς. Αποτελεί το μεγαλύτερο επενδυτικό φορέα της περιοχής. Αξιοποιεί το ΕΣΠΑ και επενδύει € 17.000.000,00 σε νέα έργα υποδομής. Έχει συνεισφέρει μέχρι σήμερα € 6.500.000,00 στο Κοινωνικό Κράτος (από φόρους, εισφορές και τέλη). Συνεργάζεται με 435 επιχειρήσεις και επαγγελματίες. Με υψηλή πιστοληπτική ικανότητα στηρίζει έμπρακτα την τοπική οικονομία. Επενδύει συνεχώς σε νέες τεχνολογίες με σκοπό την τόσο αποτελεσματικότερη διαχείριση του νερού, όσο και την αναβάθμιση του επιπέδου εξυπηρέτησης των καταναλωτών. Η έδρα της Επιχείρησης βρίσκεται στο Αρκαλοχώρι»⁶⁸.

Κεφάλαιο 2^ο: Το νερό ως φορέας ανάπτυξης στο Δήμο Μινώα Πεδιάδας.

2.1 Αναπτυξιακές προοπτικές ορθολογικής διαχείρισης υδάτινων πόρων από την κατασκευή του νέου Αεροδρομίου Ηρακλείου στο Καστέλλι Πεδιάδας. Ο ρόλος της ΔΕΥΑ Μινώα Πεδιάδας.

Ο νέος αερολιμένας του Καστελλίου Ηρακλείου Κρήτης και η έναρξη κατασκευής του αποτελεί μία πρόκληση τόσο σε επίπεδο Περιφέρειας Κρήτης όσο και σε εθνικό επίπεδο για ένα έργο τέτοιου βεληνεκούς. Δεδομένου ότι το έργο γίνεται μια φορά και εκτείνεται σε ορίζοντα πολλών ετών, το μεγάλο στοίχημα για όλους όσους έχουν θεσμικό ρόλο στην περιοχή που το φιλοξενεί (μεταξύ των οποίων και η ΔΕΥΑ Μινώα Πεδιάδας), αποτελεί ο σωστός, συνολικός, περιβαλλοντικά αποδεκτός και με ολιστικό χαρακτήρα σχεδιασμός της ευρύτερης περιοχής. Πρωτοβουλίες, έργα, δράσεις και παρεμβάσεις μικρής και μεγάλης κλίμακας, σύγχρονες υποδομές που να εξυπηρετούν αποτελεσματικά το σύνολο του εμπλεκόμενου (άμεσα και έμμεσα) με τη λειτουργία του αεροδρομίου μελλοντικού πληθυσμού και των δραστηριοτήτων που θα αναπτυχθούν στην περιοχή και πρέπει να αποτελέσουν αντικείμενο συνεργασίας μεταξύ της κεντρικής Πολιτείας, της Περιφέρειας Κρήτης, του Δήμου Μινώα Πεδιάδας και των βασικών φορέων της περιοχής στην οποία κατασκευάζεται και θα λειτουργήσει το έργο. Στα πλαίσια αυτά η κατασκευή του νέου αεροδρομίου στο Καστέλλι δημιουργεί νέα δεδομένα ως προς τη ζήτηση του

⁶⁸<https://www.deyamp.gr/profil/tautotita-nomiko-plaisio> (επίσκεψη στη σελίδα 30/10/2021).

νερού και την προστασία του περιβάλλοντος. Σχετικά με το πολύ σημαντικό αυτό ζήτημα, μέχρι σήμερα η Δ.Ε.Υ.Α.Μ.Π έχει προβεί στην έγκριση ενός προκαταρκτικού πλαισίου δράσεων σύμφωνα με το οποίο:

- Η επιχείρηση δήλωσε παρόν ως αποκλειστικά αρμόδιος φορέας υδροδότησης του νέου αεροδρομίου.
- Τονίστηκε η ανάγκη κατασκευής νέων δικτύων ύδρευσης υπό τις υποδείξεις της Δ.Ε.Υ.Α.Μ.Π. με ταυτόχρονη κατάργηση των υφιστάμενων δικτύων που διέρχονται από το χώρο του αεροδρομίου, ώστε να μη διαταραχτεί η ομαλή υδροδότηση των γειτονικών οικισμών του Δήμου.
- Τονίστηκε η ανάγκη ο εκ κατασκευής προβληματικός Βιολογικός Καθαρισμός Καστελλίου να καταργηθεί και οι οικισμοί που εξυπηρετούνται από αυτόν να αποχετευτούν από την Ε.Ε.Λ. Αεροδρομίου.
- Αναδείχθηκε το ζήτημα στενότερης συνεργασίας μεταξύ Δ.Ε.Υ.Α.Μ.Π., Δήμου, Περιφέρειας Κρήτης και Αναδόχου για το μέγιστο δυνατό αποτέλεσμα.

Επίσης προέβει και στην έγκριση ενός πλαισίου δράσεων σχετικά με την πορεία υλοποίησης των εργασιών κατασκευής του αεροδρομίου με το οποίο:

- Εκφράστηκαν ανησυχίες και αναδείχτηκε η αναγκαιότητα εκπόνησης ολοκληρωμένης μελέτης από ειδική ομάδα επιστημόνων, που να αποτυπώνει τις επιπτώσεις της λειτουργίας του αεροδρομίου στην ποιότητα και ποσότητα του νερού του Δήμου, προκειμένου να προσδιοριστεί με αντικειμενικά και αμερόληπτα στοιχεία η πιθανή υποβάθμισή του.
- Τονίστηκε η ανάγκη προστασίας του υδροφόρου ορίζοντα από ενδεχόμενη χρήση των γεωτρήσεων που βρίσκεται εντός της ζώνης απαλλοτρίωσης του αεροδρομίου.
- Τονίστηκε η αναγκαιότητα λήψης μέριμνας για την ομαλή λειτουργία των γεωτρήσεων που υδροδοτούν τις Τ.Κ. Αποστόλων και Σμαρίου και βρίσκονται στα όρια της ζώνης του αεροδρομίου.

Στα πλαίσια αυτά και πιο συγκεκριμένα οι δράσεις οι οποίες εγκρίθηκαν ήταν οι εξής:

Α) Έπειτα από απόφαση εξουσιοδότησης του Δημοτικού Συμβουλίου του Δήμου Μινώα Πεδιάδας η υποβολή αιτήματος στη Διεύθυνση Υδάτων για την προσωρινή παραχώρηση προς τη Δ.Ε.Υ.Α.Μ.Π. και την τροποποίηση των αδειών χρήσης (από αρδευτική σε βιομηχανική) των γεωτρήσεων που βρίσκονται εντός της ζώνης απαλλοτρίωσης του αεροδρομίου, προκειμένου να χρησιμοποιηθούν προσωρινά για την κάλυψη των αναγκών του εργοταξίου.

Β) Ο συνολικός σχεδιασμός για τα απαραίτητα έργα ύδρευσης, αποχέτευσης και εξοικονόμησης ενέργειας, ενώ παράλληλα αναδείχτηκε η άμεση αναγκαιότητα για αναζήτηση χρηματοδότησης και ευέλικτου πλαισίου υλοποίησης μελετών, ώστε τα έργα να είναι έτοιμα με την ολοκλήρωση του αεροδρομίου.

Γ) Η Ανάθεση στην εταιρεία “SmartEnvironmentalSolutions Ε.Π.Ε.” της παροχής συμβουλευτικών υπηρεσιών υποστήριξης για θέματα επιπτώσεων από τη λειτουργία του αεροδρομίου καθώς και αρχικής διερεύνησης επέκτασης του αντικειμένου της Δ.Ε.Υ.Α.Μ.Π. στον τομέα εμπορίας και εμφιάλωσης νερού.

Δ) Η παραλαβή της μελέτης Διαχείρισης Υδάτινων Πόρων (Masterplan) της Δ.Ε.Υ.Α.Μ.Π., η υλοποίηση της οποίας είχε επισπευθεί λόγω του αεροδρομίου και η οποία αναδεικνύει τα σημαντικά έργα υποδομής για την ύδρευση, την αποχέτευση και την εξοικονόμηση ενέργειας, που θα πρέπει να υλοποιηθούν.

Ε) Η παραλαβή της μελέτης με τίτλο: “Σχέδια Ασφάλειας Νερού”, η οποία επίσης είχε επισπευθεί λόγω του αεροδρομίου⁶⁹.

2.1.1 Κρίσιμα ζητήματα επηρεασμού των υδάτινων πόρων.

Όπως αναφερθήκαμε παραπάνω η ΔΕΥΑ προχώρησε με την απαραίτητη συνδρομή εξωτερικών συνεργατών που διαθέτουν καταρτισμένο επιστημονικό προσωπικό σε έκθεση αξιολόγησης των υφιστάμενων περιβαλλοντικών μελετών του νέου Αεροδρομίου, των σημείων που χρίζουν ιδιαίτερης προσοχής στη Σύμβαση Παραχώρησης του έργου, των επιπτώσεων στα υπόγεια νερά και τη δημόσια υγεία και σε πολύ συγκεκριμένες

⁶⁹ ΔΕΥΑ ΜΙΝΩΑ Πεδιάδας. «Δ.Ε.Υ.Α.Μ.Π. και Αεροδρόμιο. Ζητήματα που ανακύπτουν» Αρκαλοχώρι 2021, σελ.4

προτάσεις διαχείρισης σημαντικών παραμέτρων και ορθολογικής ανάπτυξης της περιοχής και τα οποία θα πρέπει να τύχουν άμεσης διαχείρισης. Από την προσέγγιση και τη σπουδή αυτή, ανακύπτουν πολύ κρίσιμα ζητήματα τα οποία επηρεάζουν άμεσα και έμμεσα τους υδάτινους πόρους και το περιβάλλον της περιοχής και τα οποία θα πρέπει να διαχειριστούμε. Συνοπτικά τα κυριότερα ζητήματα που ανέκυψαν είναι:

1. Θέματα Διαχείρισης Λυμάτων.

Η διύλιση (φίλτραση) που υφίστανται τα επεξεργασμένα λύματα στα προβλεπόμενα φρεάτια διάθεσης είναι υποτυπώδης, ανεπαρκής και αναποτελεσματική. Εγκρίθηκε η διάθεση καθαρισμένων λυμάτων στον υδροφορέα Ρουσοχωρίων με το επιχείρημα ότι βελτιώνει τα δήθεν υποβαθμισμένα νερά με αγνόηση ότι τα περισσότερα χαρακτηριστικά των καθαρισμένων λυμάτων υποβαθμίζουν τον υδροφορέα, ενώ δεν αναφέρεται ότι σε περίπτωση κακολειτουργίας σε 1-2 ημέρες, ο υδροφορέας θα υποβαθμιστεί για πολλά έτη. Η διάθεση καθαρισμένων λυμάτων στα υπόγεια νερά αποφασίστηκε με λανθασμένες μελέτες και μεθοδευμένες εγκρίσεις. Για τους σχεδιασμούς και τις εγκρίσεις των μελετών αυτών, τοπικές Υπηρεσίες και Φορείς είχαν αντίθετες απόψεις, οι οποίες αγνοήθηκαν.

Σε περίπτωση «ατυχήματος» διαφυγής ανεπεξέργαστων λυμάτων 2-3 ημερών, προς τον υδροφορέα, τα λύματα αυτά είναι αρκετά για μόνιμη βλάβη στα υπόγεια νερά, που δεν αποκαθίσταται ούτε σε 5-10 έτη, ανάλογα με την κινητικότητα στα πετρώματα. Κρίνεται απολύτως απαραίτητη η αναθεώρηση - τροποποίηση της διάθεσης της εκροής του Βιολογικού Καθαρισμού του Αεροδρομίου, ώστε η Μελέτη Σχεδιασμού και Εφαρμογής της Επαναχρησιμοποίησης να προβλέπει ότι η ποσότητα της εκροής θα οδηγείται σε δεξαμενή ώστε το νερό να χρησιμοποιείται για αρδευτικούς σκοπούς σε βιολογικές καλλιέργειες (έκτασης περίπου 2.000 στρέμματα).

2. Διαχείριση βιομηχανικών και ειδικών αποβλήτων.

Για τη διαχείριση των βιομηχανικών και ειδικών αποβλήτων δεν έχει πραγματοποιηθεί ακόμα σχετική μελέτη όπως διαπιστώσαμε. Υφίσταται η υποχρέωση της Κοινοπραξίας, εκτός από τον Σταθμό συγκέντρωσης (αποθήκευσης και επεξεργασίας) στερεών αποβλήτων, να καταθέσει πλήρη μελέτη για την παραγωγή, συλλογή, επεξεργασία και πλήρη διαχείριση των βιομηχανικών και ειδικών αποβλήτων, που θα παράγονται από όλες τις δραστηριότητες ιδιοκτησίας και ευθύνης του παραχωρησιούχου (στα 6.000 στρέμματα της αρμοδιότητάς του), η οποία θα εγκριθεί αρμοδίως.

3. Διαχείριση Ομβρίων – Αντιπλημμυρική προστασία.

Η έναρξη των εργασιών κατασκευής του αεροδρομίου έγινε χωρίς να έχει αντιμετωπιστεί το ζήτημα των ομβρίων. Η εκχέρσωση των 130.000 δένδρων και οι αρχικές εκσκαφές που έγιναν, συνέβαλαν ώστε με την πρώτη μεγάλη πλημμύρα να πνιγεί ολόκληρη η λεκάνη. Λόγω της διέλευσης οδικού δικτύου καταστρέφεται το υφιστάμενο φυσικό σύστημα παροχέτευσης ομβρίων που αποσυμφορούσε τις πλημμυρικές παροχές για πολλές δεκαετίες.

Η σωστή και βέλτιστη δυνατή διαχείριση των ομβρίων επηρεάζει πολύ όλο το σχεδιασμό (αρχικό και τελικό), της κατασκευής (τελικές στάθμες αεροδιαδρόμων κλπ.) και της λειτουργίας του αεροδρομίου, τη συνολική διαχείριση των νερών της περιοχής και της αέριας ρύπανσης του αεροδρομίου (όξινη βροχή). Εντούτοις δεν υπάρχει καμία εγκεκριμένη μελέτη για τη διαχείριση των ομβρίων και έχουν ξεκινήσει τα έργα χωρίς να υπολογίζεται ότι μια πλημμύρα όπως τις πρόσφατες θεομηνίες από την χιονόπτωση θα θέτει εκτός λειτουργίας το αεροδρόμιο. Η γεωργική γη και τα δένδρα που αφαιρέθηκαν και θα καλυφθούν από το αεροδρόμιο (με δάπεδα χωρίς υδροπερατότητα) θα μειώσουν περαιτέρω τη συγκράτηση-διήθηση των ομβρίων προς τον υδροφορέα και την αύξηση πλημμυρικών ροών προς τις άλλες περιοχές. Θεωρείται αδιανόητη η συνέχιση οποιασδήποτε εργασίας πριν να

σχεδιαστεί πλήρως και να αντιμετωπιστεί με σωστές στάθμες και υποδομές το πρόβλημα των ομβρίων. Είναι προφανές ότι η Πολιτεία πρέπει να επανασχεδιάσει τα αντιπλημμυρικά έργα όχι μόνο του αεροδρομίου αλλά όλης της λεκάνης της περιοχής με προτεραιότητα την προστασία της ζωής και της περιουσίας των κατοίκων (με βάση την πλημμύρα 100ετίας και άνω). Οι πρόσφατες πλημμύρες στην περιοχή απέδειξαν ότι έπρεπε να έχει δρομολογηθεί σωστός αντιπλημμυρικός σχεδιασμός και τα βασικά έργα αποστράγγισης ομβρίων να έχουν προηγηθεί οποιουδήποτε έργου.

4. Ίδρυση και λειτουργία Φορέα/Υπηρεσίας/Εταιρίας Διαχείρισης Περιβάλλοντος.

Η απόφαση έγκρισης περιβαλλοντικών όρων από τον τότε Υπουργό περιβάλλοντος (το 2019) καθορίζει ότι η “εταιρεία” θα ελέγχεται περιβαλλοντικά από υπαλλήλους που θα επιλέγει και θα “πληρώνει” η ίδια να την ελέγχουν και θα καταθέτει ετήσια (εκ των υστέρων) έκθεση για όλα τα συμβάντα, η οποία έκθεση θα μπορεί ενδεχομένως να συγκαλύπτει κάθε σφάλμα ή ζημία ή δυσμενή επίπτωση στην υγεία, τα νερά και το περιβάλλον της περιοχής από τη λειτουργία του αεροδρομίου.

Λόγω των ειδικών συνθηκών στην περιοχή και της αναμενόμενης αύξησης του ρυπαντικού φορτίου, κρίνεται απαραίτητη η σύσταση ενός ανεξάρτητου Φορέα με αντικείμενο την παρακολούθηση, την καταγραφή και τον έλεγχο μιας σειράς από περιβαλλοντικές παραμέτρους (ποιότητα νερών, έλεγχος ρύπανσης από υγρά απόβλητα, έλεγχος ρύπανσης από στερεά απόβλητα, έλεγχος αέριας ρύπανσης και θορύβου, σχέδια αντιμετώπισης κινδύνων, ευρύτερες συνεργασίες, περιβαλλοντικά προγράμματα κλπ.). Ο Οργανισμός αυτός θα μπορούσε να συσταθεί με Προεδρικό Διάταγμα, ενώ η συμμετοχή της Περιφέρειας, του ΙΤΕ, του Δήμου Μινώα Πεδιάδας, κρίνεται επιβεβλημένη.

5. Διαχείριση στερεών αποβλήτων.

Οι υφιστάμενες μελέτες του αεροδρομίου αφορούν μόνο τα απόβλητα των δραστηριοτήτων του αεροδρομίου και δεν ασχολούνται με την υφιστάμενη κατάσταση στην ευρύτερη περιοχή. Ο Δήμος σε συνεργασία με το ΦΟΔΣΑ Χερσονήσου αλλά και με την Περιφέρειας Κρήτης θα μπορούσαν να συντάξουν ένα σχέδιο συνολικής – οικολογικής διαχείρισης όλων των στερεών αποβλήτων και υπολειμμάτων της λεκάνης Καστελλίου, που να περιλαμβάνει την ίδρυση κέντρου διαλογής, διαχωρισμού ανακύκλωσης, επαναχρησιμοποίησης.

Ειδική διαχείριση θα πρέπει να γίνει σε όλα τα υπολείμματα των εκσκαφών. Όλοι οι δανειοθάλαμοι και τα τυχόν νέα λατομεία για τα έργα του αεροδρομίου θα πρέπει να ελεγχθούν με μεγάλη αυστηρότητα και κριτήρια για την προστασία των καρστικών συστημάτων και σε καμία περίπτωση δεν θα πρέπει να χωροθετηθούν πάνω από τη ζώνη γεωτρήσεων.

2.1.2 Υποβολή προτάσεων σημαντικών έργων υποδομής αρμοδιότητας ΔΕΥΑ.

Η κατασκευή του νέου αεροδρομίου στα όρια αρμοδιότητας του Δήμου Μινώα Πεδιάδας της Δ.Ε.Υ.Α.Μ.Π. δημιουργεί νέα δεδομένα ως προς τη ζήτηση του νερού. Σύμφωνα με το Διαχειριστικό Σχέδιο της Επιχείρησης, τα κύρια μεγάλα έργα που θα πρέπει να δρομολογηθούν για την κάλυψη των υδρευτικών αναγκών του αεροδρομίου και κυρίως του μεγάλου αριθμού πολιτών οι οποίοι πρόκειται να κατοικήσουν και να δραστηριοποιηθούν στην περιοχή, αφορούν:

1. Διάνοιξη και εξοπλισμός 3 (τριών) γεωτρήσεων στην περιοχή Ασβεστολίθων (περιοχή Νιπιδιτού-Γερακίου-Καστελλίου) από την οποία αντλείται νερό κατάλληλο σε ποσότητα και ποιότητα.
2. Κατασκευή συνδετήριων δικτύων (δικτύων τροφοδοσίας και διανομής) μεταφοράς νερού από τις νέες γεωτρήσεις στους οικισμούς και στο αεροδρόμιο.

3. Κατασκευή λιμνοδεξαμενής χωρητικότητας 700.000 M3 νερού στην περιοχή Λιλιανού-Γερακίου που θα χρησιμοποιείται για ύδρευση, άρδευση και πυρόσβεση, καθώς και ως εφεδρεία σε περίπτωση ανάγκης.

Τα έργα αυτά δεν μπορούν να μελετηθούν, χρηματοδοτηθούν και να εκτελεστούν σε βάθος χρόνου, καθώς εντός 5 ετών, με την περάτωση της κατασκευής του αεροδρομίου, πρέπει να έχουν δοθεί σε λειτουργία. Ιδιαίτερα η μελέτη της λιμνοδεξαμενής δεν είναι εφικτό και ρεαλιστικό να υλοποιηθεί με τις χρονοβόρες διαδικασίες των διαγωνισμών και των ενδεχόμενων προσφυγών που θα επιφέρουν σημαντικές καθυστερήσεις⁷⁰.

2.1.3 Ευρύτερα σημαντικά ζητήματα-Προτάσεις.

Η Δ.Ε.Υ.Α.Μ.Π. ως θεσμικός φορέας που δραστηριοποιείται στην περιοχή έχει διαμορφώσει και επικοινωνήσει τις θέσεις της σε μια σειρά από ευρύτερα σημαντικά θέματα που σχετίζονται με την γεωγραφική περιοχή στην οποία η επιχείρηση ασκεί το αντικείμενό της. Αυτά αφορούν:

1. Η σύμβαση παραχώρησης δίνει τα πάντα στην «εταιρεία», όπου συμμετέχουν οι ιδιώτες (TEPNA AE- GMP Airports Limited με πλειοψηφικό ποσοστό 54,1% και το Ελληνικό Δημόσιο με 45,9%, βασικά για να χρηματοδοτήσει το έργο και λιγότερο για επιρροές στη διοίκηση-διαχείριση της “εταιρείας”. Η “εταιρεία” απαλλάσσεται κάθε ευθύνης από τη ρύπανση της λεκάνης και δεν προβλέπεται καμία ασφάλιση ή εξασφάλιση των κατοίκων και των περιουσιών τους από προβλήματα ατυχημάτων ή χρόνιων βλαβών λόγω της ρύπανσης του αεροδρομίου. Η τοπική οικονομία θα υποστεί σοβαρές βλάβες, αν δεν υπάρξει ένα σοβαρό αναπτυξιακό πρόγραμμα για την περιοχή το οποίο μέχρι στιγμής δεν προβλέπεται πουθενά. Για το σκοπό αυτό, προτείνεται η εκπόνηση αναπτυξιακού προγράμματος για του κατοίκους της λεκάνης και το Δήμο Μινώα Πεδιάδας, που να αντισταθμίζει όχι μόνο τις επιπτώσεις από τη ρύπανση και το θόρυβο, αλλά και την ανάπτυξη της τοπικής κοινωνίας ως αντιστάθμισμα στην απώλεια εισοδήματος των κατοίκων από τα

⁷⁰<https://diavgeia.gov.gr/decision/view/%CE%A8%CE%A7%CE%A67%CE%9F%CE%95%CE%A3%CE%9B-2%CE%A37> (Πρόσβαση στις 21/12/2021).

- εμπορικά κέντρα και τις άλλες δραστηριότητες της εταιρείας εκμετάλλευσης του αεροδρομίου.
2. Δεν έχει γίνει κάποια χωροταξική-πολεοδομική μελέτη για τις μελλοντικές υποδομές που θα εξυπηρετούν τη λεκάνη Καστελλίου το 2050-2060 με τους συνολικά 70.000 κατοίκους. Είναι επιτακτική ανάγκη να σχεδιαστούν και να δρομολογηθούν άμεσα όλα τα έργα και οι παρεμβάσεις που θα εξυπηρετούν την περιοχή και τους όμορους Δήμους τις επόμενες δεκαετίες (σωστά οδικά δίκτυα, οικιστικές και Βιοτεχνικές περιοχές, χωροταξία για γεωργικές-κτηνοτροφικές δραστηριότητες με σχέδια βόσκησης και γεωργικής ανάπτυξης, αναπλήρωσης των γεωργικών εκτάσεων που δεσμεύει το αεροδρόμιο, διεύρυνση των δυνατοτήτων απασχόλησης των κατοίκων της ευρύτερης περιοχής). Με τα νέα δεδομένα που διαμορφώνονται, ο χωροταξικός σχεδιασμός της ευρύτερης περιοχής είναι αναγκαίος και αποτελεί απόλυτη προτεραιότητα και ευκαιρία. Ο ανασχεδιασμός όλων των υποδομών εξυπηρέτησης της λεκάνης που πρέπει να γίνει σε ορίζοντα τουλάχιστον 50ετίας, μεταξύ άλλων αφορά τον καθορισμό (διαχωρισμό) χρήσεων γης, τη χωροθέτηση νέων περιοχών για δραστηριότητες (ΒΙΟ.ΠΑ., βιολογικές καλλιέργειες, βόσκηση, κτηνοτροφία, αγροτουρισμός κλπ.), την οικιστική επέκταση των οικισμών, τις ενδεχόμενες μετεγκαταστάσεις συγκεκριμένων οικισμών (Ευαγγελισμός, Ρουσοχώρια), την αξιοποίηση των αρχαιολογικών χώρων, τη δημιουργία θεματικού ή οικολογικού πάρκου, πλατειών, πεζοδρόμων κλπ. Παράλληλα η ίδρυση Σχολών επιμόρφωσης σχετικών με τις ειδικότητες του αεροδρομίου, της αγγειοπλαστικής (Θραψανό), των αγροτικών και κτηνοτροφικών επαγγελμάτων, τεχνικών ειδικοτήτων κλπ. καθώς και η δημιουργία ενός νοσοκομείου θα έπρεπε επίσης να μελετηθούν δεδομένης και της εύκολης πρόσβασης μέσω των κεντρικών οδικών δικτύων που αναμένεται να κατασκευαστούν. Στο πλαίσιο αυτό, προτάθηκε συνεργασία (ΙΤΕ, Περιφέρειας & Δήμου και μελετητικής ομάδας) για MasterPlan Χωροταξίας-Πολεοδόμησης της λεκάνης).
 3. Ο σχεδιασμός περισσότερων οδικών αξόνων για την εξυπηρέτηση των περιοχών της λεκάνης και τη σύνδεση Βορρά-Νοτου γίνεται με μια λωρίδα κυκλοφορίας ανά κατεύθυνση, κατά τα πρότυπα των περισσότερων οδικών αξόνων της Κρήτης, που ταλαιπωρούν σήμερα τους μόνιμους κατοίκους και τους επισκέπτες του νησιού.

Όποιες λανθασμένες-ελλιπείς ή ανεπαρκείς υποδομές σε οδικά δίκτυα γίνουν σήμερα, θα υποθηκεύσουν το μέλλον της περιοχής και θα είναι πολλαπλάσιου κόστους ή/και ανέφικτες οι παρεμβάσεις διαπλάτυνσης των οδικών αξόνων στο μέλλον (όπως συμβαίνει σήμερα στην Κρήτη). Στο πλαίσιο αυτό, επιβάλλεται επανασχεδιασμός των οδικών αξόνων της λεκάνης και της σύνδεσης Βορρά-Νότου για σωστή εξυπηρέτηση της ανάπτυξης της περιοχής τα επόμενα 50 έτη.

4. Σύμφωνα με τις προβλέψεις των μελετητών, ο όγκος των μετακινήσεων από και προς το αεροδρόμιο θα αυξηθεί γεωμετρικά, ενώ μετά την 20ετία λειτουργίας του αεροδρομίου οι επιβάτες την ημέρα αιχμής θα υπερβαίνουν τους 80.000. Για τη μεταφορά των επιβατών, των εργαζομένων, και όλων όσων σχετίζονται με τις δραστηριότητες του αεροδρομίου, απαιτούνται χιλιάδες Ι.Χ., πολλά λεωφορεία, ταξί και ενοικιαζόμενα αυτοκίνητα. Ομοίως, απαιτείται η κίνηση οχημάτων για την τροφοδοσία των εμπορικών δραστηριοτήτων, για τη μεταφορά καυσίμων, κηροζίνης κλπ. Τα οχήματα αυτά θα επιβαρύνουν την περιοχή με καυσαέρια. Ποσοτικά και ποιοτικά τα καυσαέρια αυτά αποτελούν συγκρίσιμη επιβάρυνση με εκείνα των αεροσκαφών. Δεδομένου ότι η πρόληψη και η μείωση της κάθε είδους αέριας ρύπανσης είναι σημαντικός στόχος, προτείνεται ο επανασχεδιασμός του κυκλοφοριακού σε όλη τη λεκάνη στο πλαίσιο του χωροταξικού σχεδιασμού⁷¹. Πρέπει να αντληθούν εμπειρίες από τα καλύτερα “πράσινα αεροδρόμια” του κόσμου και να μεταφερθούν με προσαρμογές στην περιοχή. Παράλληλα θα πρέπει να διερευνηθεί η δυνατότητα δημιουργίας ειδικού προγράμματος επιδότησης κατοίκων της περιοχής για αντικατάσταση όλων των παλιών οχημάτων με υβριδικά και ηλεκτρικά αυτοκίνητα (αντίστοιχο πρόγραμμα με αυτό που ανακοινώθηκε από τον Πρωθυπουργό στην Αστυπάλαια). Όλες οι δραστηριότητες στην περιοχή της λεκάνης πρέπει να σχεδιάζονται στην κατεύθυνση της ενεργειακής αυτονομίας (μερικής ή ολικής) και στη μείωση του περιβαλλοντικού αποτυπώματος στο μέτρο του δυνατού. Ο ρόλος της Μινώα Ενεργειακής Κοινότητας μπορεί να είναι καθοριστικός σε μια σειρά ενεργειακών θεμάτων και στην αξιοποίηση των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας.

⁷¹ ΔΕΥΑ ΜΙΝΩΑ Πεδιάδας, ό.π. υποσημείωση 57, σελ 9.

5. Οι αρχικές μελέτες για το έργο προέβλεπαν αεροδιάδρομο μήκους 3.800 μ., ενώ οι νέες μελέτες και η σύμβαση παραχώρησης μείωσαν το μήκος του διαδρόμου σε 3.200 μέτρα με συνέπεια να είναι αδύνατη η λειτουργία AirCargo και υπεραντλατικών πτήσεων. Θα πρέπει άμεσα να επανεξεταστεί η επέκταση του μήκους του αεροδρομίου από 3.200 σε 3.800 μέτρα. Η δυνατότητα της αύξησης του μήκους του αεροδρομίου ώστε να είναι εφικτές οι πτήσεις AirCargo, καθώς και η πρόβλεψη χώρων και εγκαταστάσεων, συνεπάγεται σημαντική προστιθέμενη αξία για την Κρήτη και τα αγροτο-κτηνοτροφικά προϊόντα που θα φθάνουν τυποποιημένα σε μερικές ώρες στην Ευρώπη. Παράλληλα η δημιουργία και λειτουργία μονάδων, σύγχρονων συσκευαστηρίων-κέντρων τυποποίησης αλλάζει τα δεδομένα ως προς τις προϋποθέσεις ανάπτυξης.
6. Κρίνονται απολύτως απαραίτητες οι συνεργασίες όλων των φορέων, δημόσιων και ιδιωτικών, οι διαδημοτικές συνεργασίες καθώς και η ανάληψη πρωτοβουλιών με σκοπό τη μεγιστοποίηση των ωφελειών και την ελαχιστοποίηση των ζημιών. Όλα τα παραπάνω απαιτούν στοχευμένες εκστρατείες ενημέρωσης.
7. Κρίνεται απαραίτητη η περαιτέρω στελέχωση με επιστημονικό και τεχνικό προσωπικό τόσο του Δήμου όσο και της Δ.Ε.Υ.Α.Μ.Π. Η προσθήκη προσωπικού με την ενίσχυση του μηχανοκίνητου στόλου (ηλεκτροκίνητου ως επί το πλείστον) και την επάρκεια των κτιριακών υποδομών θα βοηθήσει τα μέγιστα στην αποτελεσματικότερη παροχή υπηρεσιών.
8. Κρίνεται ίσως απαραίτητη η ίδρυση Αναπτυξιακού Οργανισμού Κατασκευής, Ανάπτυξης, Αξιοποίησης και Λειτουργίας Ακινήτων και Υποδομών, με συμμετοχή της Περιφέρειας, του Δήμου του ΕΒΕΗ κλπ., με αντικείμενο⁷²:
- Έργα και παρεμβάσεις-επενδύσεις αξιοποίησης περιοχών γύρω από το αεροδρόμιο (μετά την πολεοδόμηση-οικοπεδοποίηση).
 - Σε συνεργασία με το Δήμο: αξιοποίηση πολεοδομημένων περιοχών, νέα οικοπέδα, χώροι πρασίνου, πάρκα-πάρκινγκ, παρακολούθηση πολεοδόμησης & κατασκευή περιφερειακών δρόμων, ποδηλατόδρομων, πεζοδρομίων κλπ.
 - Διαχείριση υφιστάμενων κτισμάτων-κατοικιών (συντήρηση-ενοικίαση-εκμετάλλευση-χρονομίσθωση για κάποιο χρόνο και επιστροφή στον ιδιοκτήτη).

⁷²<https://diavgeia.gov.gr/decision/view/%CE%A8%CE%A7%CE%A67%CE%9F%CE%95%CE%A3%CE%9B-2%CE%A37> (Πρόσβαση στις 21/12/2021).

- Κατασκευή-διαχείριση κτισμάτων: Ξενοδοχείων, διαμερισμάτων-κατοικιών, εμπορικών κέντρων-καταστημάτων για ενοικίαση-εκμετάλλευση-πώληση (realestate) κλπ.
- Πρόγραμμα ανάδειξης-αξιοποίησης των αρχαιολογικών χώρων (υποδομές, προστασία, ανάδειξη) και κατασκευή μουσείου στην περιοχή.
- Προγράμματα στήριξης τουρισμού με έμφαση στον οικοτουρισμό και τον αγροτουρισμό.
- Τεχνική Υποστήριξη κατοίκων-επαγγελματιών και επενδύσεων στη λεκάνη Καστελλίου (μελέτη-χρηματοδότηση-έλεγχος επένδυσης).
- Συνεργασία με την ευρείας βάσης Ενεργειακή Κοινότητα ΜΙΝΩΑ-ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ για χρήση Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (ΑΠΕ) στην ευρύτερη περιοχή (ίσως και στην ηλεκτροκίνηση οχημάτων).
- Πρόγραμμα επέκτασης καλλιεργούμενων εκτάσεων και νέων καλλιεργειών σε όλες τις παρυφές της λεκάνης, με προγράμματα αναδασμού και στήριξης των επαγγελματιών-καλλιεργητών για συμβατικές και νέες εναλλακτικές καλλιέργειες (ώστε να είναι ανταγωνιστικοί για εξαγωγές).
- Πρόγραμμα υποστήριξης-οργάνωσης νέων-βιολογικών καλλιεργειών στην περιοχή.
- Ίδρυση-Ανάπτυξη οργανωμένων δραστηριοτήτων όπως: συσκευαστήρια, τυποποιητήρια, τυροκομεία κλπ.
- Με βάση το εγκεκριμένο χωροταξικό, ανάπτυξη νέων περιοχών για στεγασμένες δραστηριότητες εξυπηρέτησης γεωργίας και κτηνοτροφίας.
- Κέντρο πιστοποίησης, ελέγχου και τυποποίησης προϊόντων και παροχής συμβουλών και υποστήριξης παραγωγών.
- Ίδρυση-Ανάπτυξη Σχολών επιμόρφωσης: γεωργίας (& βιολογικής γεωργίας), κτηνοτροφίας, μελισσοκομίας, τυροκομίας, κεραμικής-αγγειοπλαστικής (στο Θραψανό) και τεχνικών ειδικοτήτων (υδραυλικοί, ηλεκτρολόγοι, τεχνίτες μετάλλου, ξύλου κλπ.).

Το έργο του αεροδρομίου γίνεται μια φορά και εκτείνεται σε ορίζοντα πολλών ετών. Τα θέματα που άπτονται στην οργάνωση και ανάπτυξη της περιοχής γύρω από το αεροδρόμιο είναι πολλά και ιδιαίτερα σοβαρά και δεν επιδέχονται πρόσκαιρες,

αποσπασματικές, ενδιάμεσες ή σημειακές λύσεις αλλά απαιτούν μια ολοκληρωμένη ολιστική προσέγγιση με σαφή σχεδιασμό και μακροπρόθεσμοπροσανατολισμό. Η απάντηση στα θέματα που ανακύπτουν επιβάλλεται να είναι συνολική και να επέλθει μέσα από απαραίτητες συνεργασίες μεταξύ Πολιτείας, Περιφέρειας, Δήμου και τοπικής κοινωνίας. Η προστασία του περιβάλλοντος είναι καθοριστική ώστε να μεγιστοποιηθούν τα οφέλη και να ελαχιστοποιηθούν οι αρνητικές επιπτώσεις που σίγουρα θα υπάρξουν.

Η διεθνής εμπειρία και η επιστημονική γνώση έχουν αποδείξει ότι η πρόληψη είναι ασύγκριτα καλύτερη, φθηνότερη και αποδοτικότερη από την εκ των υστέρων αντιμετώπιση με μπαλώματα και μερεμέτια.

Η αντιμετώπιση των μέχρι σήμερα ελλείψεων σε βασικές μελέτες, η διόρθωση των λαθών, η συνεργασία και ο συνολικός σχεδιασμός για τις απαραίτητες υποδομές στην ευρύτερη περιοχή, αποτελούν μονόδρομο για την υλοποίηση ενός σωστού, πρότυπου και “πράσινου” έργου που θα αποτελέσει κομβικό σταθμό στην ανάπτυξη του τόπου και του νησιού μας.

2.2 Κοινωνικός ρόλος ΔΕΥΑ-Προγράμματα.

2.2.1. Κοινωνικό Τιμολόγιο.

Στα πλαίσια της κοινωνικής πολιτικής που εφαρμόζει η ΔΕΥΑ Μινώα Πεδιάδας προσπαθεί να ανταποκριθεί στους δύσκολους καιρούς τους οποίους ζούμε με διάφορες δράσεις ενισχύοντας τον κάτοικο ο οποίος έχει πληγεί περισσότερο από τα φαινόμενα των καιρών ευαισθητοποιώντας συγχρόνως μέσω ενημερωτικών εκδηλώσεων και συμμετοχών σε άλλου είδους εκδηλώσεις για την σημασία του νερού στη ζωή μας.

Η παρατεταμένη οικονομική κρίση που μαστίζει την ελληνική κοινωνία έχει ως αποτέλεσμα να μειωθεί η αγοραστική δύναμη των κατοίκων και να συρρικνωθεί το οικογενειακό εισόδημα. Το γεγονός αυτό έχει οδηγήσει τη Δ.Ε.Υ.Α.Μ.Π. στη διαμόρφωση Ειδικού Τιμολογίου για ευπαθείς κοινωνικές ομάδες από το 2018 έως σήμερα. Το Κοινωνικό Τιμολόγιο διακρίνεται στις ακόλουθες κατηγορίες:

Κοινωνικό Τιμολόγιο 2018	Κατηγορίες ωφελουμένων	Έκπτωση σε ποσοστό
Ειδικό Τιμολόγιο I	- Τρίτεκνοι -Μονογονεϊκές οικογένειες	30%
Ειδικό Τιμολόγιο II	- Μακροχρόνια Άνεργοι -Άτομα με αναπηρία 67-79%	40%
Ειδικό Τιμολόγιο III	-Νεφροπαθείς & άτομα με αναπηρία > 80% - Πολύτεκνοι - Άτομα με πολύ χαμηλό εισόδημα - Δικαιούχοι Κοινωνικού Επιδόματος Αλληλεγγύης (ΚΕΑ)	80%
Ειδικό Τιμολόγιο IV	Άποροι	100% στα πρώτα 50 Μ3 νερού



Πίνακας 4: «<https://www.deyamp.gr/exupiretisi/timologiaki-politiki-2/koinoniko-timologio>»

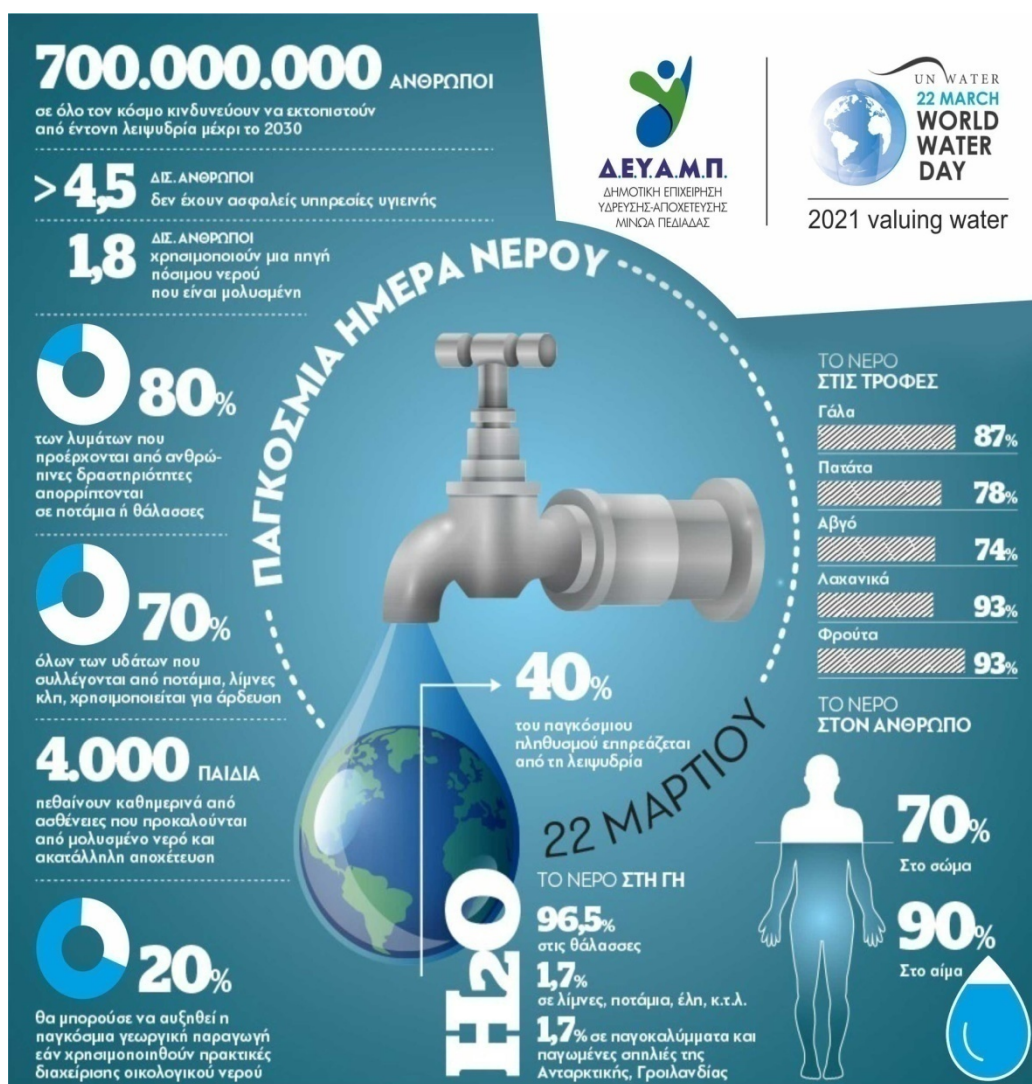
2.2.2. Υλοποίηση εκπαιδευτικών προγραμμάτων.

Η επιτακτική ανάγκη προκειμένου να ευαισθητοποιήσουν τα παιδιά από μικρή ηλικία για την σημασία της εξοικονόμησης του νερού και την δημιουργία μίας περιβαλλοντικής συνείδησης σε μία εποχή που τα αποθέματα νερού παγκοσμίως λιγοστεύουν οδήγησε τους υπηρεσιακούς παράγοντες της Δ.Ε.Υ.Α., να προβούν στη δημιουργία ενός προγράμματος εκπαίδευσης που αφορά το νερό και που απευθύνεται σε μαθητές όλων των Σχολείων (Δημοτικών, Γυμνασίου, Γενικού Λυκείου και Τ.Ε.Ε.) με σκοπό να κάνει γνωστό τη σημασία του για τον άνθρωπο αλλά και τρόπους εξοικονόμησης του.

Αναλυτικά, οι σκοποί της παρουσίασης που αφορά τους μαθητές είναι:

- Να αντιληφθούν το πόσος σπουδαίο είναι το νερό για τον άνθρωπο αλλά και για τη φύση και τον ιστορικό του χαρακτήρα.
- Να συνειδητοποιήσουν ότι τα αποθέματα νερού δεν είναι ανεξάντλητα και την αναγκαιότητα του νερού ως φυσικού πόρου.

- Να γίνει γνωστό ότι η κατανομή του νερού είναι άνιση τόσο ανά περιοχή όσο και για χώρα.
- Να ανακαλύψουν έπειτα από έρευνα ποιες είναι χρήσεις που αφορούν το νερό στο σπίτι είναι οι πιο δαπανηρές και να καταθέσουν προτάσεις για την εξοικονόμηση του.
- Να καταγράψουν αυτούς και τους λόγους που έχουν την ευθύνη της διαχείρισης του νερού σε τοπικό επίπεδο, περιφερειακό, εθνικό και υπερεθνικό επίπεδο.



<https://www.deyamp.gr/366048837203252/photos/a.366262870515182/1098077264000402/>

2.2.3. Διοργάνωση ενημερωτικών εκδηλώσεων – πολύπλευρες δράσεις.

Από τη σύστασή της η επιχείρηση έχει διοργανώσει στην περιοχή του Δήμου Μινιά Πεδιάδας σωρεία ενημερωτικών εκδηλώσεων σε συνεργασία με εκπαιδευτικά ιδρύματα, με οικολογικές οργανώσεις και με σχετικούς με το περιβάλλον φορείς για την ευαισθητοποίηση του κοινού. Παράλληλα και διαχρονικά συμμετέχει στην Παγκρήτια Αγροτική Έκθεση με δικό της περίπτερο και προωθεί την ενημέρωση των πολιτών με έντυπο και ψηφιακό υλικό. Η θεματική συμμετοχή στο Καρναβάλι Αρκαλοχωρίου, στην Ημέρα Ενέργειας, στην Ημέρα της Γης και σε λοιπές εκδηλώσεις που διοργανώνουν ο Δήμος και οι Σύλλογοι της περιοχής πλαισιώνουν την προσπάθεια ευαισθητοποίησης του κοινού.

Τέλος η τακτική συμμετοχή των εργαζομένων της επιχείρησης σε αιμοδοσίες, η έμπρακτη στήριξη των τοπικών εκδηλώσεων καθώς και η εφαρμογή προγράμματος ανακύκλωσης υλικών σε όλα τα στάδια της παραγωγικής διαδικασίας συμπληρώνουν το Πρόγραμμα Κοινωνικής Υπευθυνότητας που έχει υιοθετήσει και εφαρμόζει η ΔΕΥΑΜΠ σε συστηματική βάση.

2.2.4. Η περίπτωση του σεισμού.

Ο Δήμος Μινιά Πεδιάδας κηρύχθηκε σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης μετά από τον σεισμό της 27^{ης} Σεπτεμβρίου. Έχει διαπιστωθεί ότι πολλές οικίες είναι μη κατοικήσιμες και πολλές επιχειρήσεις δεν μπορούσαν να λειτουργήσουν με όσα αυτό συνεπάγεται για την τοπική κοινωνία και οικονομία. Για τους πληγέντες κατοίκους του Θραψανού, του Αρκαλοχωρίου, της Τοπικής Κοινότητας Ινίου και Λευκοχωρίου καθώς και των οικισμών Ρουσσοχωρίων και Πατσιδέρου που επλήγησαν στο μέγιστο βαθμό προτάθηκε από τη ΔΕΥΑ και εγκρίθηκε από Διοικητικό της Συμβούλιο να ληφθούν τα παρακάτω μέτρα στήριξης:

1. Η προθεσμία εξόφλησης των λογαριασμών ύδρευσης – αποχέτευσης να διευρυνθεί χρονικά έως την 30.11.2021.
2. Η διακανονισμοί που είχαν απωλεσθεί λόγω ανεξόφλητων δόσεων να ανασταλεί έως την 31.12.2021.

3. Για τις νέες αιτήσεις ρύθμισης ληξιπρόθεσμων οφειλών να μην απαιτείται προκαταβολή, ενώ ο αριθμός των δόσεων να αυξηθεί από 24 σε 48. Το κατώτερο ποσό δόσης ανά μήνα να μειωθεί από € 40,00 σε € 20,00.
4. Να ανασταλούν για 6 μήνες οι διακοπές υδροδότησης λόγω χρέους.

Είναι κατανοητό από όλη την κοινωνία ότι η Δ.Ε.Υ.Α.Μ.Π. συνεχίζει απρόσκοπτα τον καθημερινό της αγώνα προκειμένου να ανταπεξέλθει στις προκλήσεις της εποχής αλλά και στις πρωτόγνωρες δύσκολες συνθήκες που έχουν διαμορφωθεί⁷³. Η κρισιμότητα της κατάστασης είναι δεδομένη και ως τέτοια θα πρέπει να αντιμετωπιστεί.

Κεφάλαιο 3^ο: Έρευνα.

3.1 Αποτελέσματα Έρευνας.

Στο πλαίσιο εκπόνησης της εργασίας διανεμήθηκε σε δείγμα 100 ατόμων, διαζώσης, ένα ερωτηματολόγιο σχετικά με τη χρήση του νερού και την στάση της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στο Δήμο Μινώα Πεδιάδας. Η έρευνα πραγματοποιήθηκε το διάστημα από τον Δεκέμβριο του 2021 μέχρι και τον Ιανουάριο του 2022. Το ερωτηματολόγιο διανεμήθηκε σε Δημότες και μη Δημότες κατοίκους του Δήμου Μινώα Πεδιάδας οι οποίοι όμως διαθέτουν ακίνητη περιουσία στο Δήμο, και διεξήχθησαν τα εξής αποτελέσματα ανά ερώτημα:

- A. Το 48% του δείγματος που συμμετείχε ήταν άντρες.
- B. Το 52% του δείγματος που συμμετείχε ήταν γυναίκες.

ΦΥΛΛΟ	ΑΝΔΡΕΣ	ΓΥΝΑΙΚΕΣ
ΠΟΣΟΣΤΑ	48%	52%

⁷³ ΔΕΥΑ ΜΙΝΩΑ Πεδιάδας «Μέτρα στήριξης σεισμόπληκτων» Αρκαλοχώρι 2021, σελ 2.

Γ. Το 65% του δείγματος είχε κατοικία τη Δημοτική Ενότητα Αρκαλοχωρίου.

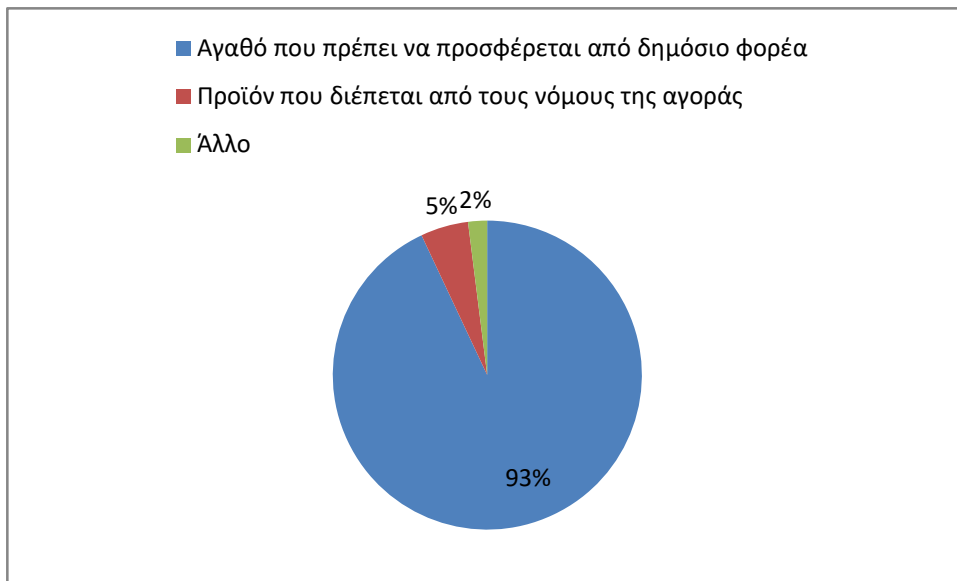
Δ. Το 23% του δείγματος είχε κατοικία τη Δημοτική Ενότητα Καστελλίου.

Ε. Το 12% του δείγματος είχε κατοικία τη Δημοτική Ενότητα Θραψανού.

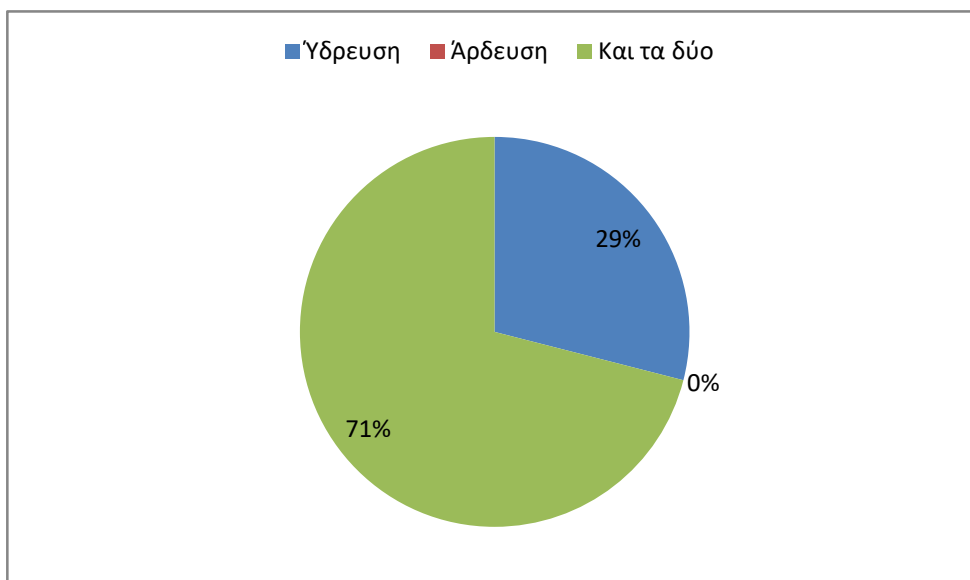
ΚΑΤΟΙΚΙΑ	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΡΚΑΛΟΧΩΡΙΟΥ	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΑΣΤΕΛΛΙΟΥ	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΘΡΑΨΑΝΟΥ
ΠΟΣΟΣΤΑ	65%	23%	12%

Στη συνέχεια αναφέρονται τα αποτελέσματα και τα ποσοστά επί τοις % που αντιστοιχούν σε κάθε απάντηση. Ειδικότερα:

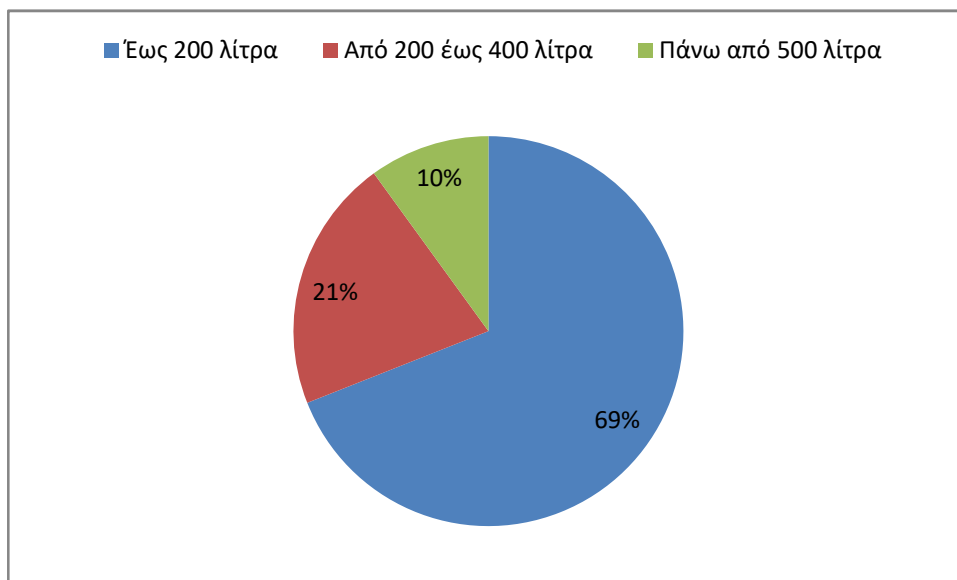
Με βάση την πρώτη ερώτηση που τέθηκε στο συγκεκριμένο δείγμα ατόμων σχετικά με το εάν το νερό αποτελεί αγαθό που πρέπει να προσφέρεται από δημόσιο φορέα, Προϊόν που διέπεται από τους νόμους της αγοράς ή άλλο το 93 % απάντησε ότι αποτελεί αγαθό που πρέπει να προσφέρεται από δημόσιο φορέα ενώ μόλις το 5% απάντησε ότι αποτελεί προϊόν που διέπεται από τους νόμους της αγοράς και 2% άλλο. Το συντριπτικό ποσοστό του 93% υπέρ του αγαθού που πρέπει να προσφέρεται από δημόσιο φορέα καταδεικνύει την κυρίαρχη και εμπειριστατωμένη άποψη της κοινωνίας ότι μιλάμε για ένα δημόσιο και κοινωνικό αγαθό στο οποίο οι πάντες μπορούν και πρέπει να έχουν δικαίωμα πρόσβασης και το μέσο είναι ο δημόσιος φορέας και όχι ένα προϊόν το οποίο θα τιμολογείται, θα αγοράζεται και θα πουλιέται και που η πρόσβαση σε αυτό δεν θα είναι για όλους.



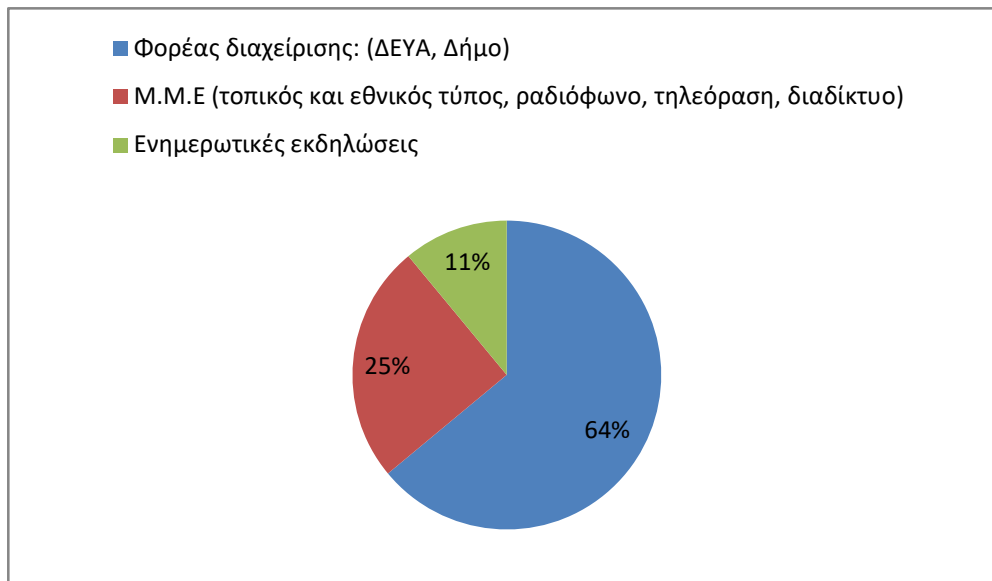
Διαπιστώνεται στη δεύτερη ερώτηση ότι η χρήση του νερού γίνεται κατά 71% τόσο για την ύδρευση όσο και για την άρδευση ενώ 29% γίνεται μόνο για την ύδρευση και 0% για άρδευση. Η διαφορά εξηγείται λόγω του ότι το μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού ασχολείται και με τις γεωργικές εκμεταλλεύσεις και ως εκ τούτου η χρήση της άρδευσης καθίσταται επιβεβλημένη.



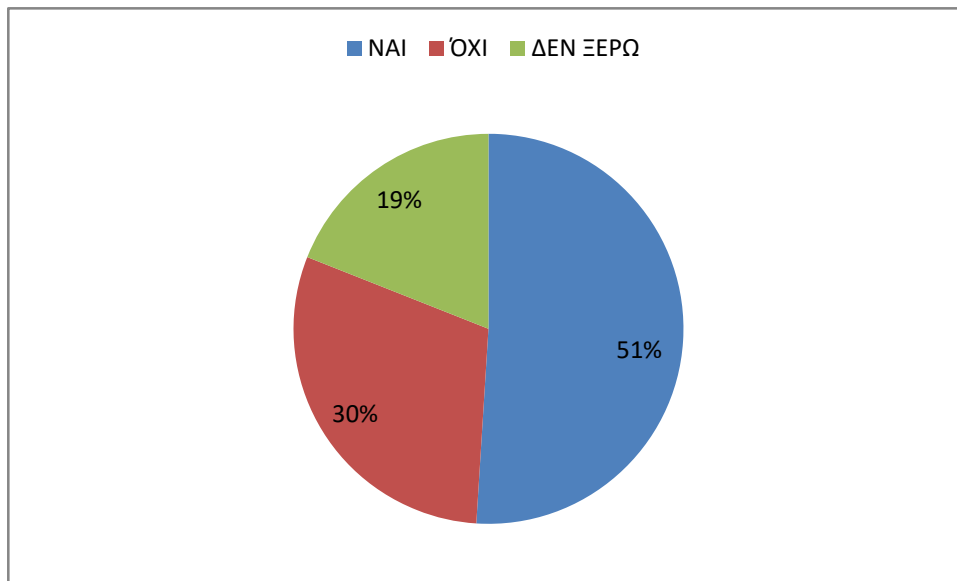
Όσον αφορά την τρίτη ερώτηση σχετικά με το πόσα κυβικά νερό καταναλώνουν καθημερινά το 69% απάντησε έως 200 λίτρα, το 21% από 200 έως 400 λίτρα ενώ μόλις το 10% απάντησε πάνω από 500 λίτρα.



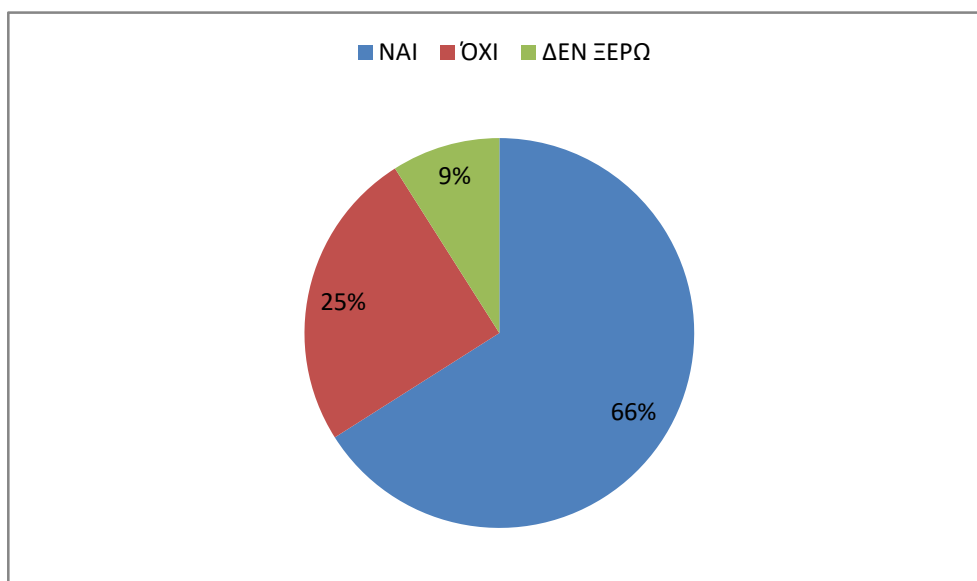
Με βάση την τέταρτη ερώτηση σχετικά με την ενημέρωση για θέματα σχετικά με το νερό το 64% απάντησε ότι ενημερώνετε από το φορέα διαχείρισης (ΔΕΥΑ-ΔΗΜΟ), το 25% ότι ενημερώνετε από τον τοπικό και εθνικό τύπο, ραδιόφωνο, τηλεόραση, διαδίκτυο και μόλις το 11% από ενημερωτικές εκδηλώσεις. Το εύρημα αυτό επαληθεύει την υλοποίηση ενημερωτικών εκστρατειών και δράσεων της ΔΕΥΑΜΠ προς τους πολίτες τους Δήμου.



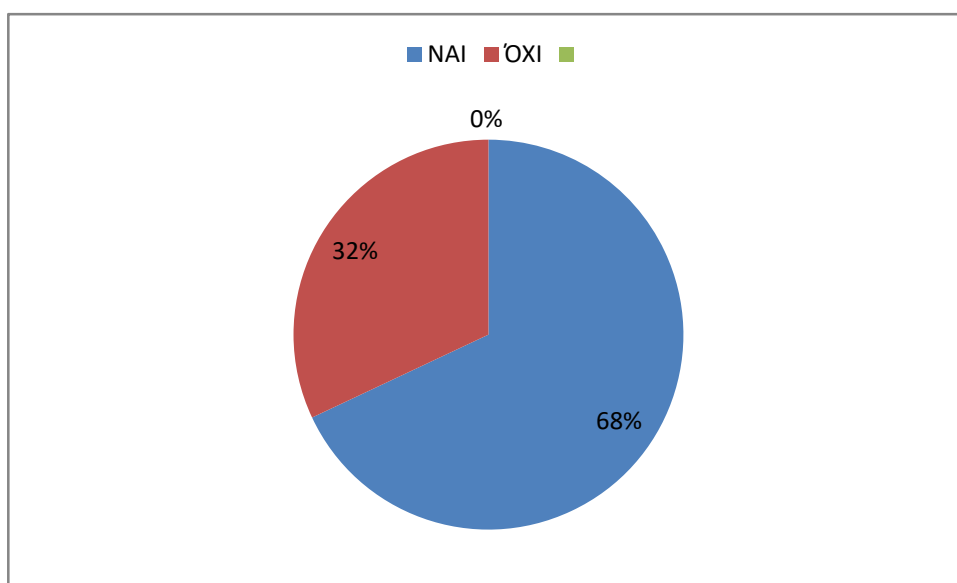
Διαπιστώνουμε ότι μία μεγάλη μερίδα των ερωτηθέντων θεωρεί ότι το νερό ύδρευσης στο Δήμο είναι ακριβό καθώς 51% συμφωνεί με αυτό, κάτι το οποίο θα ερωτηθεί και απαντηθεί στη φάση των συνεντεύξεων, το 30% θεωρεί ότι δεν είναι ακριβό ενώ το 19% απάντησε ότι δεν ξέρει. Τα ποσοστά απόκρισης είναι αναμενόμενα καθώς δεδομένου της παρατεταμένης οικονομικής κρίσης και της συρρίκνωσης του αγροτικού εισοδήματος, η αγοραστική δύναμη των πολιτών έχει μειωθεί σημαντικά. Επιπρόσθετα η ΔΕΥΑΜΠ έχει προχωρήσει τα τελευταία χρόνια σε αναπροσαρμογή των τιμολογίων νερού και αποχέτευσης προκειμένου να αντιμετωπίσει τις έντονες πληθωριστικές πιέσεις σε προϊόντα που καθημερινά χρησιμοποιεί (χαλκός, μέταλλο, πλαστικό, οικοδομικά υλικά, καύσιμα κίνησης) αλλά και στις δαπάνες ενέργειας οι οποίες αποτελούν πλέον το 50% του συνολικού κόστους λειτουργίας της επιχείρησης.



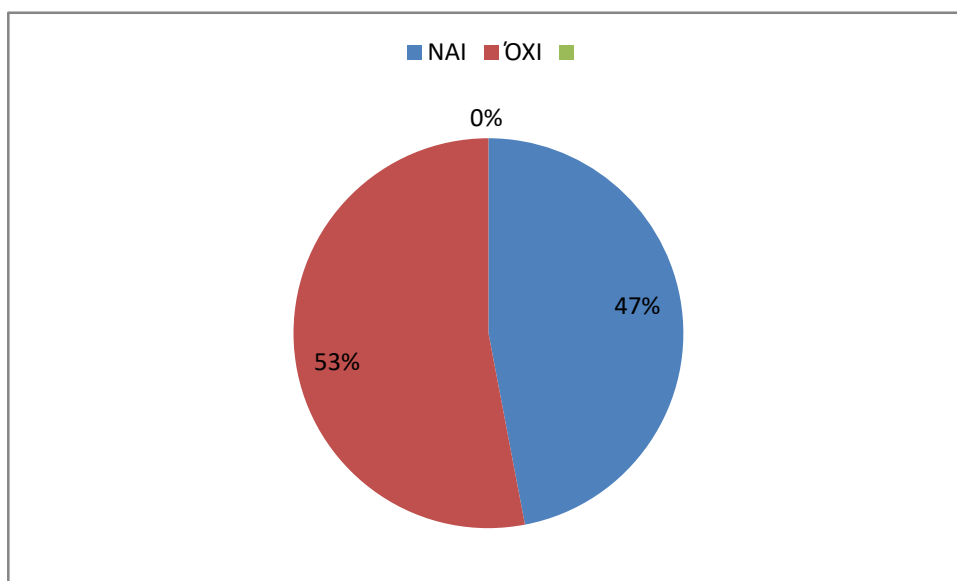
Στο ερώτημα για το αν έχουν απευθυνθεί για τυχόν βλάβες στη ΔΕΥΑ και αν η ανταπόκριση της ΔΕΥΑΜΠ στην αποκατάσταση των βλαβών ήταν άμεση το 66% απάντησε θετικά, το 25% απάντησε αρνητικά ενώ το 9% απάντησε ότι δε γνωρίζει. Εδώ το μεγαλύτερο ποσοστό καταδεικνύει την αμεσότητα και το αίσθημα ικανοποίησης που έχει δημιουργηθεί στους πολίτες από την ΔΕΥΑ σχετικά με τα προβλήματα που δημιουργούνται στο δίκτυο ύδρευσης και την πορεία αντιμετώπισης τους.



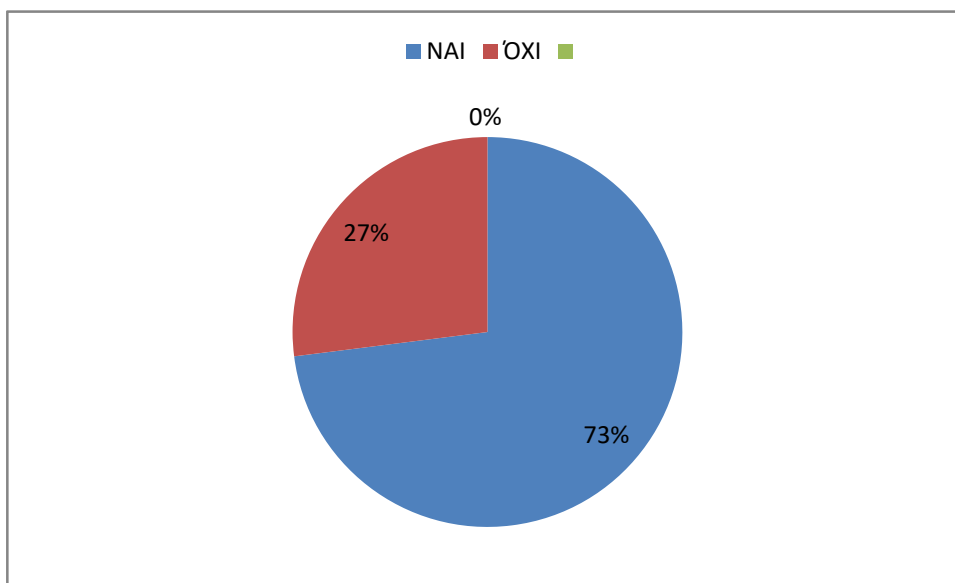
Με βάση το 5β ερώτημα σχετικά με το εάν έχουν παρατηρηθεί αιφνίδιες αυξήσεις νερού το 68% απάντησε αρνητικά ενώ το 32% απάντησε θετικά, πιθανότατα λόγω ελλιπούς ενημέρωσης των συμμετεχόντων στην έρευνα αλλά και γενικά κάτι το οποίο θα αποτελέσει ερώτημα στον τομέα των συνεντεύξεων προς τους αρμόδιους.



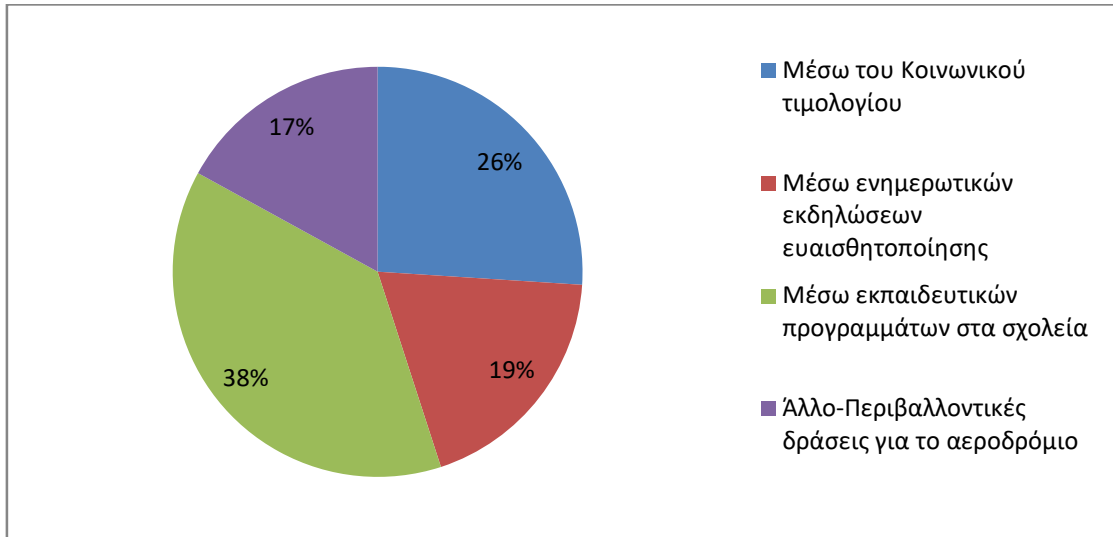
Όσον αφορά την 5δ ερώτηση σχετικά για το αν αποθηκεύουν με κάποιο τρόπο νερό για έκτακτες περιπτώσεις το 47% απάντησε ότι αποθηκεύει ενώ το 53% απάντησε ότι δεν αποθηκεύει πιθανότατα λόγω των συχνών διακοπών νερού κάτι το οποίο και αυτό θα αποτελέσει ερώτημα στις συνεντεύξεις.



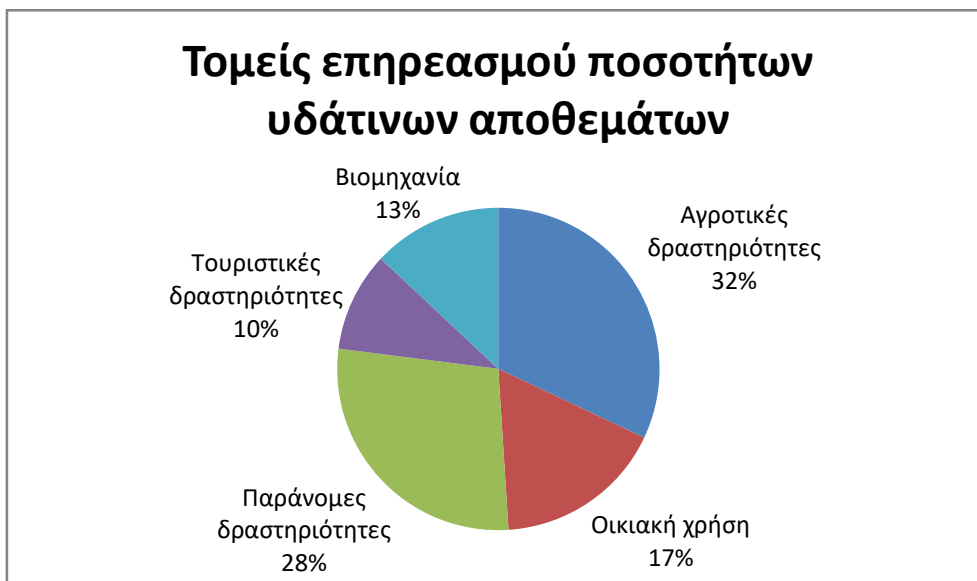
Στο ερώτημα για τον εάν παρακολουθούν τις εγκαταστάσεις της κατοικίας τους τακτικά για τυχόν διαρροή και απώλεια του νερού το 73% απάντησε ότι το παρακολουθεί ενώ το 27% απάντησε αρνητικά κάτι το οποίο δείχνει υπευθυνότητα εκ μέρους των καταναλωτών τόσο για να μην σπαταλάτε άσκοπα το νερό όσο και για την αποφυγή του κόστους εκ μέρους τους.



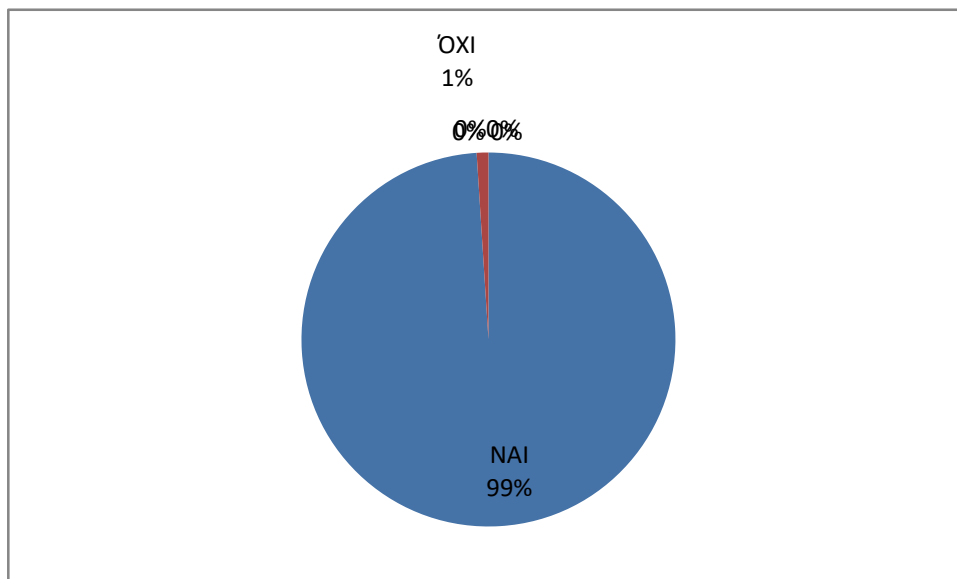
Στην 6^η ερώτηση σχετικά πώς αντιλαμβάνονται τον κοινωνικό ρόλο της ΔΕΥΑ το 26% απάντησε μέσω του κοινωνικού τιμολογίου, το 19% μέσω ενημερωτικών εκδηλώσεων ευαισθητοποίησης, το 38% μέσω εκπαιδευτικών προγραμμάτων στα σχολεία και το 17% απαντώντας άλλο (δράσεις ελαχιστοποίηση του περιβαλλοντικού αποτυπώματος αεροδρομίου), αναδεικνύοντας την ενεργή κοινωνική υπευθυνότητα της επιχείρησης η οποία αναγνωρίζεται από τους πολίτες αλλά και τον παρεμβατικό και ουσιαστικό της ρόλο σε ένα μεγάλο ζήτημα με περιβαλλοντικές συνέπειες για την περιοχή που είναι το αεροδρόμιο Καστελλίου.



Στο 7 ερώτημα για τους τομείς επηρεασμού ποσοτήτων των υδάτινων αποθεμάτων στην περιοχή το 32% απάντησε οι αγροτικές δραστηριότητες λόγω του ότι όπως προείπαμε πρόκειται για ένα αγροτικό κυρίως Δήμο, το 28% απάντησε οι παράνομες δραστηριότητες καθώς το φαινόμενο της κλοπής του νερού κυρίως στην άρδευση είναι συχνό, το 17% η οικιακή χρήση, το 13% απάντησε η βιομηχανία ενώ το υπόλοιπο 10% απάντησε οι τουριστικές δραστηριότητες λόγω του ότι ο Δήμος διαθέτει παραλιακό μέτωπο και ένα μικρό αριθμό ξενοδοχειακών μονάδων. Και αυτό το ερώτημα θα συμπεριληφθεί στις συνεντεύξεις.



Στο ερώτημα 8 σχετικά με τη αειφόρο ανάπτυξη του νερού και την διαχείριση του η συντριπτική πλειοψηφία των ερωτηθέντων απάντησε θετικά (99%) ενώ μόλις το 1 % απάντησε αρνητικά. Αυτό μας δείχνει την ενσυναίσθηση του κοινού σχετικά με την απολαβή του νερού ως φυσικού πόρου χωρίς όμως να διακινδυνεύεται η μελλοντική φυσική παραγωγή του σε ποσότητες που ικανοποιούν τις ανάγκες στο μέλλον.

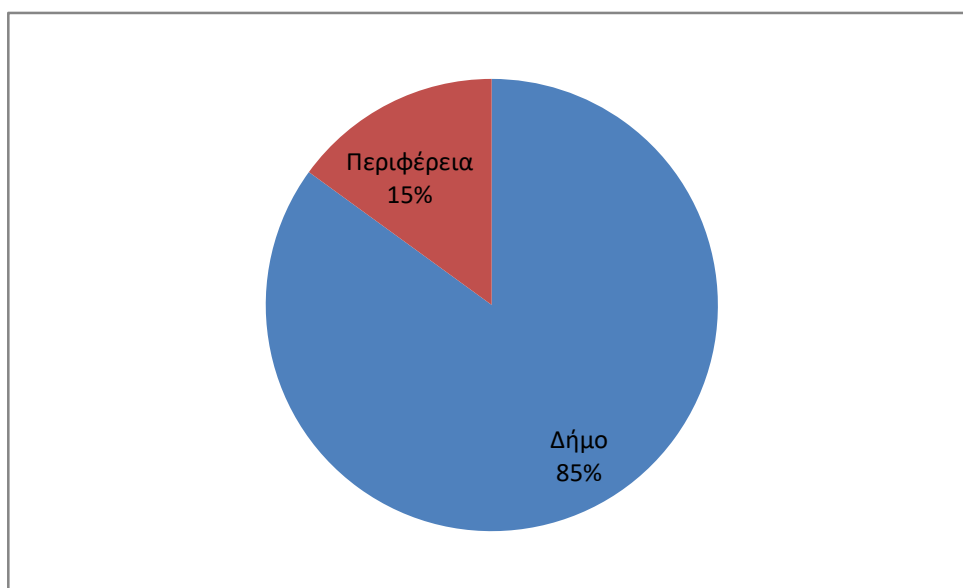


Όσον αφορά το ερώτημα 9 σχετικά με το αν ο φορέας διαχείρισης πρέπει να είναι δημόσιος/δημοτικός ή ιδιωτικός το 78% απάντησε το πρώτο και μόλις το 12% απάντησε το δεύτερο. Στην αιτιολόγηση της απάντησης τους οι περισσότεροι ερωτούμενοι απάντησαν ότι το νερό ως δημόσιο αγαθό θα πρέπει να διαχειρίζεται από δημόσιους/δημοτικούς φορείς γιατί έτσι εξασφαλίζεται ο καλύτερος έλεγχος/διαχείριση και το χαμηλό κόστος της τιμής του υπέρ του πολίτη καθώς σε αντίθετη περίπτωση θα επιδιωχθεί η μεγιστοποίηση του κέρδους μέσω της αύξησης των τιμών και γενικά η εμπορευματοποίηση του ενώ κάποιοι συνέδεσαν το δικαίωμα της προσβασης στο νερό με τα ανθρώπινα θεμελιώδη δικαιώματα. Όσον αφορά τον ιδιωτικό οι περισσότεροι απάντησαν ότι θα μειωθούν οι τιμές λόγω της αύξησης του ανταγωνισμού και ότι η διαχείριση του νερού θα είναι περισσότερο ελεγχόμενη και πιο αποδοτική με αυστηροποίηση των μέτρων για την προστασία του

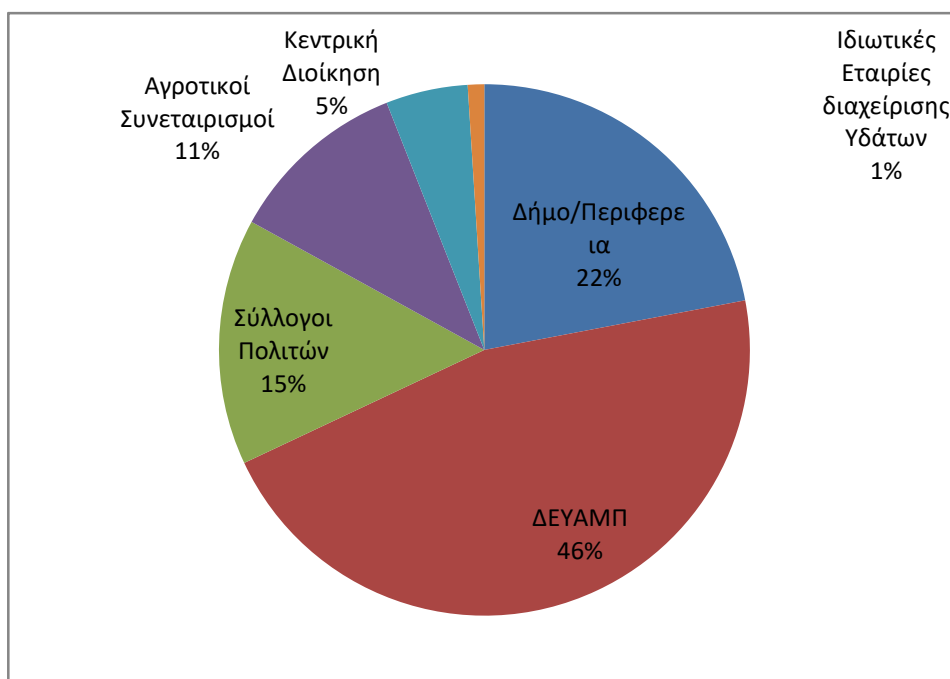
ενώ μερικοί στάθηκαν και στο γεγονός της άμεσης ανταπόκρισης-εξυπηρέτησης σε περίπτωση βλαβών.



Στην 10^η ερώτηση σχετικά με το αν η διαχείριση του νερού θα πρέπει να γίνεται από το Δήμο ή από την Περιφέρεια το 85% απάντησε στο Δήμο και το 15% στην Περιφέρεια κάτι το οποίο υποδυναμίζει για ακόμη μία φορά την αναγκαιότητα από τους χρήστες κάτοικους του Δήμου, η διαχείριση να γίνεται ξεκάθαρα σε τοπικό-δημοτικό επίπεδο δηλαδή πιο κοντά στον πολίτη.



Διαπιστώνουμε στην ερώτηση 11 για τους συμμετέχοντες φορείς στη λήψη αποφάσεων σε σχέση με τη διαχείριση των υδάτων στην περιοχή ότι οι πολίτες τάσσονται υπέρ της διαχείρισης από το Δήμο/Περιφέρεια και τη ΔΕΥΑΜΠ με ποσοστό 22% για τον πρώτο και 46% για το δεύτερο ενώ ακολουθεί με 15% οι Σύλλογοι Πολιτών, οι Αγροτικοί Συνεταιρισμοί με 11%, η Κεντρική Διοίκηση με 5% και τέλος οι Ιδιωτικές Εταιρίες διαχείρισης Υδάτων με 1%. Βλέπουμε λοιπόν στην πίτα που ακολουθεί την προτίμηση των ερωτηθέντων η διαχείριση του νερού να γίνεται από τους τοπικούς φορείς είτε αυτά είναι νομικά πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου, είτε με τη μορφή σωματείων και συνεταιρισμών με δεδομένα τα επιτυχημένα παραδείγματα της Θεσσαλονίκης και του Βόλου. Αξίζει να σημειωθεί ότι από το σύνολο των ερωτηθέντων ποσοστό μόλις 1% έχει θετική στάση ως προς τη διαχείριση του νερού από ιδιώτες, γεγονός που αναδुकνει τη σημασία του αγαθού ως βασική υποδομή για την κοινωνία.



Όσον αφορά την 12^η ερώτηση που αφορά την αποτελεσματικότητα της διαχείρισης των υδατινών πόρων στην περιοχή το 57% απάντησε ότι αυτή ήταν καλύτερη στην μετά Καλλικράτη εποχή ενώ το 43% απάντησε στην πρό Καλλικράτη εποχή. Το ποσοστό αυτό που αφορά την πρό Καλλικράτη εποχή οφείλετε κυρίως σε

ερωτηθέντες από την Δημοτική Ενότητα Καστελλίου και Θραψανού οι οποίες δεν εξυπηρετούνταν από ΔΕΥΑ πριν τον Καλλικράτη και τα όποια προβλήματα ανέκυπταν αντιμετωπιζόνταν από τους πρώην Δήμους οι οποίοι βέβαια δεν είχαν την ίδια γεωγραφική έκταση και τον ίδιο αριθμό προβλημάτων με τον νέο Δήμο.



Στην τελευταία και ανοικτή ερώτηση σχετικά με τη διατύπωση απόψεων για την διαχείριση του νερού οι ερωτηθέντες απάντησαν ότι θα πρέπει να δημιουργηθούν περισσότεροι ταμιευτήρες προκειμένου να χρησιμοποιηθούν στη άρδευση, θα πρέπει να επεκταθούν τα δίκυα άρδευσης σε περισσότερες περιοχές του Δήμου και να υπάρχει συχνότερος έλεγχος διαρροών αλλά και συντήρηση-αντικατάσταση των παλιών δικτύων, θα πρέπει να υπάρχει ένα αυστηρό πλαίσιο διαχείρισης εκ μέρους των φορέων μέσω του οποίου οι καταπατούντες το νόμο θα διώκονται ποινικά και θα αντιμετωπίζουν όλες τις συνέπειες του νόμου εξασφαλίζοντας έτσι την επάρκεια του αγαθού και την μη αλόγιστη χρήση του ενώ θα πρέπει να υπάρχει πλαφόν κατανάλωσης για συγκεκριμένες δρατηριότητες κυρίως τους καλοκαιρινούς μήνες και τέλος θα πρέπει να μειωθούν οι διακοπές του νερού και να εξασφαλίζεται η ομαλή και η απρόσκοπτη ροή τουόσο αυτές διαρκούν.

3.2 Προσωπικές συνεντεύξεις.

Η εικόνα του ζητήματος της πολιτικής παροχής νερού, ως κοινωνικού αγαθού, από δημοτικές επιχειρήσεις καθίσταται περισσότερο ευκρινής με τα συμπεράσματα τα οποία εξήχθησαν από την αξιοποίηση των συνεντεύξεων του εν ενεργεία αιρετού Μερκουλίδη Γεωργίου (αρμοδίου αντιδημάρχου σε θέματα άρδευσης), και του γενικού διευθυντή της Δ.Ε.Υ.Α Μινώα Πεδιάδας κ. Κοζυράκη Αντωνίου.

Μέσα από τις συνεντεύξεις αυτές διαπιστώνονται αρκετές κοινές απόψεις. Ο παραπάνω αιρετός και ο εκπρόσωπος της ΔΕΥΑ συμφωνούν ότι η χρήση του νερού πρέπει να γίνεται με σύνεση και σεβασμό προς αυτό και μπορεί να είναι αρκετά επωφελής τόσο για τον ίδιο και εν γένει την κοινωνία όσο και για το περιβάλλον. Η πολιτική που θα πρέπει να ασκείται από τους φορείς διαχείρισης του θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη τις ιδιαιτερότητες κάθε περιοχής, τις κύριες δραστηριότητες που εκτελούνται αλλά και τα αποθέματα που μπορούν να αποθηκευτούν.

Συμφωνούν επίσης ότι το νερό θα πρέπει να προσφέρεται από δημόσιο φορέα καθώς η ευρωπαϊκή και διεθνή εμπειρία έχει δείξει ότι στην περίπτωση της ιδιωτικής διαχείρισης του νερού, οι τιμές των παρεχόμενων υπηρεσιών αυξάνονται ραγδαία χωρίς να συνοδεύονται από αντίστοιχα έργα και από αντίστοιχες προληπτικές ή κατασταλτικές συντηρήσεις των υποδομών του υδρευτικού και αποχετευτικού συστήματος. Οι πρακτικές των ιδιωτικών σχημάτων που είχαν ενεργοποιηθεί σε πολλές ευρωπαϊκές πόλεις (Παρίσι, Λονδίνο, Βερολίνο) οδήγησαν σε αδιέξοδα και σε όλες τις περιπτώσεις η επαναδημοτικοποίηση της διαχείρισης του νερού έγινε απεδείχθη ως η βέλτιστη λύση.

Η τιμολογιακή πολιτική της ΔΕΥΑ όσον αφορά το νερό βασίζεται στην κλιμάκωση των τιμών προκειμένου να αποτρέπεται η σπατάλη και στην αρχή της Οδηγίας 2000/60 «Ο ρυπαίνων πληρώνει». Η φιλοσοφία της κλιμακωτής χρέωσης της κατανάλωσης δεν έχει ως στόχο την αύξηση των εισπρακτικών αποτελεσμάτων αλλά την προστασία και την αειφορική διαχείριση ενός πολύτιμου φυσικού πόρου καθώς οι πολλές και διαφορετικές αγροτικές εκμεταλλεύσεις-δραστηριότητες της περιοχής απαιτούν ένα αρκετά μεγάλο αριθμό κυβικών ανά χρήστη. Λόγο της παρατεταμένης οικονομικής κρίσης και της συρρίκνωσης του αγροτικού εισοδήματος, η αγοραστική δύναμη των πολιτών έχει μειωθεί σημαντικά οπότε

λογικό είναι να θεωρούν το νερό ακριβό. Επιπρόσθετα η ΔΕΥΑΜΠ έχει προχωρήσει τα τελευταία χρόνια σε αναπροσαρμογή των τιμολογίων νερού και αποχέτευσης προκειμένου να αντιμετωπίσει τις έντονες πληθωριστικές πιέσεις σε προϊόντα που καθημερινά χρησιμοποιεί (χαλκός, μέταλλο, πλαστικό, οικοδομικά υλικά, καύσιμα κίνησης) αλλά και στις δαπάνες ενέργειας οι οποίες αποτελούν πλέον το 50% του συνολικού κόστους λειτουργίας της επιχείρησης.

Και οι δύο συμφωνούν ότι αιφνίδιες αυξήσεις τόσο στο νερό της ύδρευσης που διαχειρίζεται η ΔΕΥΑ όσο και στο νερό της άρδευσης το οποίο διαχειρίζεται ο Δήμος δεν υπάρχουν καθώς η όποια αύξηση λαμβάνετε τόσο από το Διοικητικό Συμβούλιο της ΔΕΥΑΜΠ όσο και από το Δημοτικό Συμβούλιο κατόπιν τεκμηριωμένης εισήγησης της υπηρεσίας λαμβανομένου υπόψη των οικονομικών στοιχείων και οικονομοτεχνικών μελετών.

Οι απόψεις των συνεντευξιζόμενων συγκλίνουν στο θέμα της αποθήκευσης νερού για έκτακτες περιπτώσεις καθώς το υδατικό ισοζύγιο της εξεταζόμενης περιοχής παρουσιάζει σημαντικές διακυμάνσεις, ανάλογα με τον όγκο των ετήσιων κατακρημνισμάτων. Η Κρήτη άλλωστε και ιδιαίτερα το νοτιο – ανατολικό της τμήμα μαστίζεται από μακροχρόνιες περιόδους ανομβρίας και ξηρασίας, ενώ οι προβλέψεις των επιστημόνων δεν είναι αισιόδοξες. Επιπλέον διαπιστώνεται από τις απαντήσεις τους η υπευθυνότητα που διακατέχει το μεγαλύτερο μέρος των χρηστών-κατοίκων που αφορά την διαρροή και την απώλεια του νερού καθώς οι φθορές, βλάβες και δυσλειτουργίες που δηλώνονται αποκαθίστανται άμεσα, χωρίς καθυστερήσεις.

Σε ένα άλλο πολύ βασικό θέμα το οποίο αποτελεί μείζον ζήτημα για την διαχείριση του νερού τόσο για τη ΔΕΥΑ που διαχειρίζεται την ύδρευση όσο για το Δήμο που διαχειρίζεται την άρδευση είναι οι παράνομες δραστηριότητες. Ιδιαίτερα στον τομέα της άρδευσης έχουν παρατηρηθεί διαχρονικά κλοπές νερού που γίνονται με παραβιάσεις υδρομέτρων. Για το σκοπό αυτό εξετάζεται το μέτρο της προπληρωμένης προμήθειας νερού ανάλογα με την υπό άρδευση έκταση καθώς και η αυστηροποίηση του πλαισίου αντιμετώπισης παράνομων συμπεριφορών.

Πεποίθηση των συνεντευξιζόμενων αποτελεί το γεγονός ότι ο φορέας διαχείρισης του νερού θα πρέπει να είναι δημόσιος και δη δημοτικός, όπως και της

συντριπτικής πλειοψηφίας των ερωτηθέντων καθώς οι αρνητικές συνέπειες που αφορούν στην ποιότητα του αγαθού, στην αύξηση των τιμών και στην αναβάθμιση των ήδη υπάρχοντων υποδομών αλλά και στην έλλειψη νέων επενδύσεων έχει αποδειχτεί στην πράξη.

Συμφωνούν επίσης και οι δύο ότι η διαχείριση των υδάτινων πόρων είναι περισσότερο αποτελεσματική στη μετά Καλλικράτη εποχή παρά στην πρό Καλλικράτη καθώς οι ΔΕΥΑ υπόκεινται σε ένα πιο οργανωμένο και εξειδικευμένο πλαίσιο λειτουργίας το οποίο τους δίνει τη δυνατότητα να διαχειριστούν περισσότερο αποτελεσματικά την καθημερινότητα μέσω τόσο της αξιοποίησης της τεχνολογίας και των σύγχρονων συστημάτων εξυπηρέτησης όσο και των υλικοτεχνικών υποδομών που τους επιτρέπει την άμεση αποκατάσταση των βλαβών ενώ τα τέλη για κάποιες νέες περιοχές που δεν λειτουργούσε πλέον ΔΕΥΑ είναι ανταποδοτικά.

Η ΔΕΥΑ ιδρύθηκαν με μοναδικό σκοπό την παροχή υπηρεσιών ύδρευσης και της αποχέτευσης λόγω της ανεπάρκειας των Δήμων να ανταπεξέλθουν στις υπηρεσίες αυτές. Η εξειδίκευση λοιπόν στους παραπάνω τομείς που έχουν αποκτήσει οι ΔΕΥΑ μέχρι και σήμερα, η εμπειρία του προσωπικού, οι τεχνικές γνώσεις η απορρόφηση κονδυλίων και χρηματοδοτήσεων αλλά και ο ενεργός περιβαλλοντικός και κοινωνικός ρόλος θεωρείται από τους συνεντευξιαζόμενους ότι δεν μπορεί ένας Δήμος όσο καλά λειτουργικά και στελεχιακά να είναι οργανωμένος και με όσες αρμοδιότητες που έχει και ακόμα δίνει το κεντρικό κράτος στους Δήμους χωρίς χρήματα, να φτάσει στο επίπεδο να μπορεί να υποκαταστήσει ή να παρέχει υπηρεσίες ύδρευσης και αποχέτευσης ίδιες με τις ΔΕΥΑ.

Τέλος, αυτό το οποίο τονίσθηκε και από τους δύο συνεντευξιαζόμενους ήταν η ανάγκη για τροποποίηση βασικών διατάξεων του Ν. 3852/2010 ούτως ώστε να αντιμετωπιστούν προβλήματα υποστελέχωσης των υπηρεσιών μέσω προσλήψεων με γρήγορες διαδικασίες, η ανάγκη για μείωση της γραφειοκρατίας, η δημιουργία προγραμμάτων προστασίας του περιβάλλοντος και αντιμετώπισης της κλιματικής κρίσης.

Συμπεράσματα.

Είναι γεγονός ότι το νερό ως φυσικός πόρος παρόλο που είναι ανανεώσιμος έχει πολύ σημαντικές διαφορές με τους υπόλοιπους πόρους. Είναι το αναντικατάστατο αγαθό προκειμένου να επιβιώσει ο άνθρωπος αλλά και όλο το σύστημα που τον περιβάλλει και το πλέον απαραίτητο για την πνευματική και κοινωνική υπόστασή της ανθρωπότητας.

Το νερό είναι άρρηκτα συνδεδεμένο με την ανθρώπινη ανάπτυξη, καθώς επηρεάζει σημαντικά τις κοινωνικές, οικονομικές και περιβαλλοντικές παραμέτρους της σε βαθμό που μπορεί να παίξει καθοριστικό ρόλο στο ίδιο το αναπτυξιακό επίπεδο ενός κράτους. Η πολιτική διαχείρισης του νερού καθορίζεται από την παρέμβαση της κοινωνίας στους φυσικούς πόρους. Ο χαρακτηρισμός του μπορεί να είναι φυσικός πόρος, ανθρώπινο δικαίωμα, κοινωνικό αγαθό ακόμα και εμπόρευμα. Το σημαντικότερο όλων όμως νομίζω ότι πρέπει να είναι η παραδοχή μας ως δημόσιο και κοινωνικό αγαθό. Επιπρόσθετα λαμβανομένων υπόψη και τις διεθνής νομικές πρακτικές το νερό κατοχυρώνεται έμμεσα ως το πλέον απαραίτητο μέσο εκείνο προκειμένου να επιτευχθούν τα ανθρώπινα θεμελιώδη δικαιώματα όπως το δικαίωμα στη ζωή, την υγεία κλπ.

Η διαχείριση του νερού αποτελεί διαχρονικά ένα πολύπλοκο ζήτημα σε όλες τις χώρες, καθώς το νερό έχει σημαντικές πολιτικές, οικονομικές, νομικές, περιβαλλοντικές, κοινωνικές και τεχνολογικές διαστάσεις. Παράγοντες που σχετίζονται με την επάρκεια και ποιότητα του νερού, την προσβασιμότητα σε αυτό, την επεξεργασία και τιμολόγησή του, το βάθος και εύρος της άντλησής του, τα δίκτυα τροφοδοσίας και διανομής του, το υδατικό ισοζύγιο και την επίδραση της κλιματικής κρίσης στην ποσότητα και ποιότητά του επιδρούν μεταξύ άλλων στη διαχείρισή του σε ευρωπαϊκό, εθνικό και τοπικό επίπεδο. Παράλληλα, παράμετροι όπως η ρύπανση των υδάτινων οικοσυστημάτων, η μείωση των υδάτινων αποθεμάτων η ανισοκατανομή των υδατικών πόρων, η κλιματική κρίση, η οικονομική ανάπτυξη και οι κοινωνικές τάσεις υπογραμμίζουν την πολυπλοκότητα ως προς τη διαχείριση του νερού.

Εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης η ενεργοποίηση κοινών πολιτικών και πρακτικών διαχείρισης του νερού μέσα από την έκδοση και εφαρμογή συγκεκριμένων Οδηγιών

που ενσωματώνονται στο εθνικό δίκαιο των κρατών-μελών αποτελεί μια μεγάλη πρόκληση. Ωστόσο, επικρατούν διαφορετικά μοντέλα διοικητικής και οικονομικής διαχείρισης τα οποία σχετίζονται με το βαθμό συμμετοχής του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα.

Η σύμπραξη δημόσιου-ιδιωτικού είναι η πιο συχνή μορφή ιδιωτικοποίησης ενώ η παγκόσμια τάση της ιδιωτικοποίησης των υπηρεσιών του νερού δε μπορεί να χαρακτηριστεί καθόλου τυχαία καθώς αποτελεί κομμάτι μίας ενιαίας πολιτικής ιδιωτικοποιήσεων προκειμένου να ιδιωτικοποιηθούν τομείς που έχουν βαρύνουσα σημασία για την κοινωνία και το περιβάλλον όπως είναι οι φυσικοί πόροι αλλά και η ενέργεια. Έτσι η τάση αυτή των ιδιωτικοποιήσεων σε συνδυασμό με τη πολιτική που ακολουθεί το κεφάλαιο οδηγεί στην υπερσυσσώρευση πλούτου στα χέρια των λίγων επιδεινώνοντας την ήδη επιβαρυσμένη κατάσταση χωρών οι οποίες βρισκότουσαν σε κρίση (οικονομική, πολιτική και κοινωνική), αποτυγχάνοντας εν τέλει να αντιμετωπίσει τα βασικά και κύρια προβλήματα που αφορούν το νερό.

Η εμπειρία έχει αποδείξει ότι η ιδιωτικοποίηση υπηρεσιών ύδρευσης, έχει αρνητικές συνέπειες στην αναβάθμιση των υποδομών νερού ενός κράτους, στην ποιότητά του ως αγαθού και στην οικονομική επιβάρυνση των πολιτών. Αυτό αποδεικνύεται από το γεγονός ότι οι χώρες ή οι πόλεις που προχώρησαν σε ιδιωτικοποίησης υποδομών ύδρευσης, μετά από μερικά χρόνια αναγκάστηκαν να επιστρέψουν σε επαναδημοτικοποίηση των υποδομών.

Στη χώρα μας, η εμπορευματοποίηση του νερού δημιούργησε έντονες αντιδράσεις κατά των νεοφιλελεύθερων τάσεων και απόψεων. Ο πραγματικός στόχος μέσω της ιδιωτικοποίησης του νερού ήταν η εφαρμογή ενός γενικότερου σχεδίου προκειμένου να εμπορευματοποιηθούν αγαθά τα οποία συνέβαλαν στη συσσώρευση πλούτου στο κεφάλαιο και όχι μία τεχνική λύση προκειμένου η χώρα μας να εξέλθει από την κρίση και να βγεί από τα μνημόνια. Όμως μέσω μιας γενικότερης αμφισβήτησης των νεοφιλελεύθερων πρακτικών και μεθοδεύσεων δυνάμεις της κοινωνίας εφάρμοσαν λύσεις περισσότερο δημοκρατικές και κοινωνικά αποδεκτές οι οποίες έφεραν τα αναμενόμενα αποτελέσματα και έδειξαν το δρόμο για τη πορεία που θα πρέπει να ακολουθηθεί. Το να εξαρτάται από τους παράγοντες της αγοράς πόροι που είναι πλέον απαραίτητοι τόσο για τη ζωή όσο και για την

αξιοπρέπεια των ατόμων, έχει αντίκτυπο στην ευημερία του τόπου. Επίσης από την ανάλυση που κάναμε και αφορά την νομολογία στη χώρα μας η οποία δεν είναι τόσο πλούσια εξάγουμε το συμπέρασμα, ότι το νερό αντιμετωπίζεται από την ελληνική έννομη τάξη ως δημόσιο αγαθό και οποιαδήποτε προσπάθεια να ιδιωτικοποιηθούν δημόσιες υπηρεσίες ύδρευσης αντιβαίνει σε βασικές διατάξεις του Συντάγματος. Στην άποψη ότι το νερό είναι ένα κοινό αγαθό που πρέπει να παρέχεται σε όλο τον κόσμο ισότιμα και χωρίς καμία διάκριση συνηγορούν και τα διεθνή κείμενα ήπιου δικαίου και για αυτό τον λόγο πρέπει η εκάστοτε κυβέρνηση να φροντίσει προκειμένου να ισχυροποιηθούν νομοθετικά και δικαιοϊκά τα παραπάνω.

Θα πρέπει να σημειωθεί ότι το νερό αποτελεί κοινωνικό αγαθό και βασικό δικαίωμα όλων, ωστόσο η άντλησή του, η επεξεργασία και η διανομή του απαιτούν υποδομές των οποίων το κόστος λειτουργίας, συντήρησης και αναβάθμισης είναι σημαντικό. Προκειμένου οι πάροχοι νερού να μπορούν να εκπληρώνουν την αποστολή τους θα πρέπει να λειτουργούν ανταποδοτικά και σύμφωνα με το κριτήριο της βιωσιμότητας, ενώ την ίδια στιγμή θα πρέπει να εξασφαλίζουν την πρόσβαση όλων των πολιτών σε αυτό το ύψιστο αγαθό. Η προσβασιμότητα όλων στο νερό έχει αποτυπωθεί ξεκάθαρα και στους στόχους βιώσιμης ανάπτυξης του ΟΗΕ.

Από τη συλλογή δευτερογενών και κυρίως πρωτογενών δεδομένων, διαπιστώσαμε ότι η εν λόγω ΔΕΥΑ επιτελεί σημαντικό έργο, αφού πέρα από τον (εκ του νόμου) ρόλο διαχειριστή του νερού στην περιοχή του Δήμου Μινώα Πεδιάδας, έχει επεκτείνει την αρμοδιότητά της ενσωματώνοντας σε εθελοντική βάση προγράμματα και δράσεις ενός ολοκληρωμένου πλαισίου κοινωνικής υπευθυνότητας. Βασικές πτυχές του πλαισίου αυτού αποτελούν η στήριξη της τοπικής οικονομίας και κοινωνίας, το κοινωνικό τιμολόγιο για τους αδύναμους, η διοργάνωση ποικίλων εκδηλώσεων ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης του κοινού με έμφαση στους μαθητές και αυριανούς πολίτες, η μέριμνα ως προς την ελαχιστοποίηση του περιβαλλοντικού αποτυπώματος του νέου αεροδρομίου στο Καστέλλι, η λήψη μέτρων για τους σεισμόπληκτους, η στήριξη των τοπικών θεσμών και εκδηλώσεων, η δημιουργία προγραμμάτων ανακύκλωσης κλπ.

Από την ανάλυση των ερωτηματολογίων που πραγματοποιήσαμε, το βασικό εύρημα αποτέλεσε το γεγονός ότι η διαχείριση του νερού πρέπει να παραμείνει υπό

δημοτικό έλεγχο μέσω της Δ.Ε.Υ.Α., με την ενεργή συμμετοχή των πολιτών και γιατί όχι σε σχήματα με κύριο χαρακτηριστικό την τοπικότητα του χαρακτήρα, η τιμολόγηση του νερού θα πρέπει να είναι τέτοια που να εξασφαλίζει την πρόσβαση όλων σε αυτό, η ενημέρωση των πολιτών ως προς τις στρατηγικές επιλογές των παρόχων νερού θα πρέπει να ενισχυθεί, ενώ ο κοινωνικός και περιβαλλοντικός ρόλος τους θα πρέπει να ενταθεί στις δύσκολες συγκυρίες που διανύουμε.

Από τις συνεντεύξεις που υλοποιήσαμε το βασικό εύρημα αποτέλεσε η διαχείριση του νερού να παραμείνει υπό δημόσιο-δημοτικό έλεγχο και δή τοπικό, η ανάγκη για μια σειρά αλλαγών στο νομικό πλαίσιο του “Καλλικράτη”, που θα συμβάλλουν στη μείωση της γραφειοκρατίας και ταυτόχρονα στην αύξηση της ευελιξίας και αποτελεσματικότητας, στην αντιμετώπιση της υποστελέχωσης με την παροχή δυνατότητας πρόσληψης προσωπικού και στην υλοποίηση προγραμμάτων χρηματοδότησης που σκοπό έχουν τη δημιουργία υποδομών προστασίας του περιβάλλοντος, αντιμετώπισης της κλιματικής κρίσης και παρεμβάσεων που σκοπό έχουν την επίτευξη κυκλικής οικονομίας.

Η διαχείριση του νερού στην Ελλάδα θα πρέπει να γίνεται με ολιστικό σχεδιασμό και μακροπρόθεσμο προσανατολισμό. Η Πολιτεία, η Περιφέρεια, οι ΔΕΥΑ και οι φορείς και πολίτες εμπλέκονται διακριτά μεν, αλληλένδετα δε, στη διαχείριση του νερού ως φυσικού πόρου. Απαιτείται σωστός συντονισμός σε κάθε επίπεδο προκειμένου η διαχείριση του νερού να είναι βιώσιμη για τις μελλοντικές γενιές.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ:

Ελληνόγλωσση:

- Αγγελάκης, Ν., Α. και Κοτσελίδου, Ν., «Ο ρόλος των ΔΕΥΑ στη διαχείριση τω υδατικών πόρων-Απόψεις της ΕΔΕΥΑ για μία βιώσιμη υδατική πολιτική». [report] Λάρισα: Ένωση Δημοτικών Επιχειρήσεων Ύδρευσης Αποχέτευσης (Ε.Δ.Ε.Υ.Α.).
- Γιάννης Βούλγαρης, «Η μεταπολιτευτική Ελλάδα 1974-2009», (Πόλις), (Αθήνα 2013-2020).
- Βίττης Γεώργιος, «Ιδιωτικοποίηση του νερού»(Διπλωματική εργασία-Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης), (Σεπτέμβριος 2014).
- ΔΕΥΑ ΜΙΝΩΑ Πεδιάδας. «Δ.Ε.Υ.Α.Μ.Π. και Αεροδρόμιο. Ζητήματα που ανακύπτουν» Αρκαλοχώρι 2021.
- ΔΕΥΑ ΜΙΝΩΑ Πεδιάδας «Μέτρα στήριξης σεισμόπληκτων» Αρκαλοχώρι 2021,
- Δημήτριος Π. Σωτηρόπουλος, «Φάσεις και αντιφάσεις του Ελληνικού κράτους»(Βιβλιοπωλείο της 'Εστίας'), (Αθήνα 2019)
- Διονύσιος Βορίσης, «Η συμβολή των Δημοτικών Επιχειρήσεων Ύδρευσης Αποχέτευσης (Δ.Ε.Υ.Α.) στην τοπική και βιώσιμη ανάπτυξη»Διδακτορική διατριβή-Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, (χωρίς χρονολογία).
- Βούλγαρης Αλέκος, «Καλλικράτης» και Δ.Ε.Υ.Α - Προβλήματα και Προοπτικές' ΕΔΕΥΑ, Λάρισα, 2009
- Λαγού Μαρία, «Διακυβέρνηση και Πολιτική Κοινών Αγαθών. Η περίπτωση της Ιδιωτικοποίησης του Νερού στην Ελλάδα», Διπλωματική-Πανεπιστήμιο Αιγαίου, (Μυτιλήνη 2019),
- Νικολάου, Κ. Το νερό ως κοινό αγαθό πέρα από τις εταιρίες και το κράτος: Λαϊκό Πανεπιστήμιο Κοινωνικής Αλληλέγγυας Οικονομίας 'UnivSSE Coop' Θεσσαλονίκη (2017).
- Ν.Κ.-ΧΛΕΠΑΣ, «Προοπτικές της τοπικής δημοκρατίας-Ένας ελληνογερμανικός διάλογος», Αντ. Ν. Σάκκουλας, (Αθήνα-Κομοτηνή 1998)
- Φωτοπούλου Αντωνία-Αγγελική, «Το νερό ως οικονομικό και κοινωνικό αγαθό» Διπλωματική-Πάντειο Πανεπιστήμιο, (Αθήνα 2009),
- D. Hachfeld, Ph. Terhorst, O. Hoedeman, Γ. Ευσταθόπουλος, 'Νερό/Κοινό αγαθό- Η προστασία και η διαχείριση του νερού ως «κοινού αγαθού»', Αθήνα 2013

Ξενόγλωσση:

- Bieler, A.& Jordan, j. (2017).Commodification and 'the commons': The politics of privatising public water in Greece and Portugal during the Eurozone crisis.
- Cannan E. (edit.), The Wealth of Nations, publ. Random House Publishing Group, 1994
- Stelios E. Gialis· Athanasios Loukas· Chrysi S. Laspidou (2010) 'Theoretical Perspectives and Empirical Facts on Water Sector Privatization: The Greek Case Against European and Global Trends'.
- Shyang Shih, J., Harrington, W., Pizer, W., Gillingham, K. (2004). «Economies of Scale and Technical Efficiency in Community Water Systems», Resources for the Future, Discussion
- Farsi, M., Fetz, A. and Filippini, M. (2008). «Economies of Scale and Scope in MultiUtilities», The Energy Journal,
- Kazakos, P. (2004). «Europeanisation, Public Goals and Group Interests: Convergence Policy in Greece», 1990–2003. West European Politics,
- Malanczuk, Peter. 2002. Akehurst's Modern Introduction to International Law. Routledge

6.Scanlon J., Cassar A., Nemes N. (2004), Water as a Human Right?, publ. IUCN,
Jain S., Singh V. (2003), Water Resources Systems Planning and Management, publ. Elsevier
Science B.V.- Developments in Water Science Series Vol. 51
Laudicina P. (2005), World out of Balance-Navigating Global Risks to Seize Competitive
Advantage, publ. McGraw-Hill

Νομοθεσία:

Νόμος 1068 ΦΕΚ Α' 190/23.8.1980, «Περί συστάσεως ενιαίου φορέως Υδρεύσεως –
Αποχετεύσεως Πρωτευούσης».
Ν. 1069/80«Περί κινήτρων δια την ίδρυσιν Επιχειρήσεων Υδρεύσεως και Αποχετεύσεως».
Νόμος 2651/3.11.1998, Φ.Ε.Κ. Α' 248/3.11.1998, «Ρυθμίσεις θεμάτων της χρηματιστηριακής
αγοράς, συγχώνευση Οργανισμού Ύδρευσης Θεσσαλονίκης (Ο.Υ.Θ.) και Οργανισμού
Αποχέτευσης Θεσσαλονίκης (Ο.Α.Θ.) και άλλες διατάξεις».
Οδηγία 2000/60/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 23ης Οκτωβρίου
2000 «για τη θέσπιση πλαισίου κοινοτικής δράσης στον τομέα της πολιτικής των υδάτων»,
ΕΕ L 327 της 22ας/12/2000, άρθρο 22.
Ν. 3199/2003 «Προστασία και διαχείριση των υδάτων - Εναρμόνιση με την Οδηγία
2000/60/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 23ης Οκτωβρίου 2000».
Ν. 3463/06 (Κώδικας Δήμων και Κοινοτήτων, ΦΕΚ Α' 114/08-06-06)
Ν. 3852/010 «Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης -
Πρόγραμμα Καλλικράτης».
Νόμος 4483 ΦΕΚ Α' 107/31.07.2017, «Ρυθμίσεις για τον εκσυγχρονισμό του θεσμικού
πλασίου οργάνωσης και λειτουργίας των Δημοτικών Επιχειρήσεων Ύδρευσης Αποχέτευσης
(Δ.Ε.Υ.Α.) - Ρυθμίσεις σχετικές με την οργάνωση, τη λειτουργία, τα οικονομικά και το
προσωπικό των Ο.Τ.Α».

Αρθρογραφία:

Καραγεώργου Β. (2004), «Βασικοί άξονες και κανονιστικό περιεχόμενο της Ευρωπαϊκής
Πολιτικής για τους Υδάτινους Πόρους», στο Τσάλτας Γρ., Κατσιμπάρδης Κ. (επιμ.) Αειφορία
και Περιβάλλον. Η ευρωπαϊκή και εθνική προοπτική, εκδ. Ι. Σιδέρης,
Καριψιάδης Γ. (2008), «Η Οδηγία-Πλαίσιο για τα Ύδατα, Διαχείριση Διασυνοριακών Υδάτων»,
ηλεκτρονικό περιοδικό Νόμος και Φύση στο <http://www.nomosphysis.org.gr>

Διεθνή κείμενα, Εκθέσεις, Αναφορές:

Οδηγία 2000/60/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 23ης Οκτωβρίου
2000 «για τη θέσπιση πλαισίου κοινοτικής δράσης στον τομέα της πολιτικής των υδάτων»,
ΕΕ L 327 της 22ας/12/2000
Batzaki, Katerina. 2013. Water: Brussels' Golden Taps Leave Europeans Thirsty.
Danny Nielsen, Ján Čuchran & Rasmus Valther Pallesen, Water privatization in a world-system
context, 2015, A Case Study of Water Privatization Conflicts,
Debt-driven water privatization: The case of Greece, (2017) Maria Pempetzoglou-Zoi
Patergiannaki,
Hall, David, and Meera Karunanathan. 2012. Right to water for all : Case studies on austerity
and privatization in Europe. Commissioned Report, Ottawa: Blue Planet Project,
The United Nations World Water Development Report 3-Water in a Changing World,

Tilch, R. & Schmitz, K., 2013. EU's water privatization plans – Benefits and downsides of privatizing public good, Maastricht, University, https://wocatpedia.net/wiki/EU%27s_water_privatization_plans_%E2%80%93_Benefits_and_downsides_of_privatizing_a_public_good
United Nations (1986), Declaration on the Right to Development, Article 8.
World Water Council (2000), World Water Vision-Making Water Everybody's Business, publ. Earthscan Publications Ltd

Διαδικτυακές πηγές:

<https://www.deyamp.gr/>

<https://diavgeia.gov.gr/decision/view/%CE%A8%CE%A7%CE%A67%CE%9F%CE%95%CE%A3%CE%9B-2%CE%A37>

[https://www.dw.com/el/%CF%8C%CF%84%CE%B1%CE%BD-%CE%B7-%CE%AD%CE%BB%CE%BB%CE%B5%CE%B9%CF%88%CE%B7-%CE%BD%CE%B5%CF%81%CE%BF%CF%8D-%CF%86%CF%84%CE%AC%CF%83%CE%B5%CE%B9-%CF%83%CF%84%CE%B7%CE%BD-%CF%80%CF%8C%CF%81%CF%84%CE%B1-%CE%BC%CE%B1%CF%82/a-43039279,](https://www.dw.com/el/%CF%8C%CF%84%CE%B1%CE%BD-%CE%B7-%CE%AD%CE%BB%CE%BB%CE%B5%CE%B9%CF%88%CE%B7-%CE%BD%CE%B5%CF%81%CE%BF%CF%8D-%CF%86%CF%84%CE%AC%CF%83%CE%B5%CE%B9-%CF%83%CF%84%CE%B7%CE%BD-%CF%80%CF%8C%CF%81%CF%84%CE%B1-%CE%BC%CE%B1%CF%82/a-43039279)
(πρόσβαση στις 8/2/2022)

<https://www.edeya.gr/index.php/el/edeya/parousiasi/profile>

<https://www.e-nomothesia.gr/autodioikese-demoi/nomos-4483-2017-fek-107a-31-7-2017.html>

https://ec.europa.eu/environment/water/water-drink/review_en.html

<https://www.kathimerini.gr/world/561608650/meleti-o-rolos-tis-diastimikis-skonis-sti-dimioyrgia-toy-neroy/>

<https://www.kodiko.gr/nomothesia/document/299135/nomos-1069-1980>

<https://m.naftemporiki.gr/story/1082812/to-nero-einai-to-pio-simantiko-stoixeio-gia-tin-anthropini-zoi>

http://www.remunicipalisation.org/front/page/remunicipalisation_wave

<https://unric.org/el/%CF%83%CF%84%CE%BF%CF%87%CE%BF%CF%83-14-%CE%B6%CF%89%CE%B7-%CF%83%CF%84%CE%BF-%CE%BD%CE%B5%CF%81%CE%BF/>

<https://www.ypethe.gr/page/dimotikes-epiheiriseis-udreysis-apoheteysis-deya>

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α: ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

ΠΡΟΤΥΠΟ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

Αγαπητέ/ή αναγνώστη/ρια,

Φοιτώ στο Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών "Δημόσια Διοίκηση και Τοπική Αυτοδιοίκηση" του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου και διενεργώ μια ακαδημαϊκή έρευνα στα πλαίσια της διπλωματικής μου εργασίας. Το ερωτηματολόγιο πρόκειται να χρησιμοποιηθεί για ακαδημαϊκούς σκοπούς για την εν λόγω έρευνα προκειμένου να μελετηθούν θέματα που αφορούν τη χρήση του νερού και την στάση της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην ευρύτερη περιοχή του Δήμου μας. Προκειμένου να εξαχθούν χρήσιμα συμπεράσματα παρακαλώ όπως απαντήσετε με ειλικρίνεια!

Φύλο: Άντρας , Γυναίκα

Περιοχή κατοικίας:

.....

1. Πιστεύετε πως το νερό αποτελεί:

α. Αγαθό που πρέπει να προσφέρεται από δημόσιο φορέα;

β. Προϊόν που διέπεται από τους κανόνες της αγοράς

γ. Άλλο (παρακαλώ προσδιορίστε).....

2. Για ποια χρήση καταναλώνετε το νερό;

α. ύδρευση

β. άρδευση

γ. Και τα δύο.

3. Πόσα κυβικά νερό πιστεύετε ότι καταναλώνεται ημερησίως:

α. έως 200 λίτρα

β. από 200 έως 400 λίτρα

γ. πάνω από 500 λίτρα

4. Από που ενημερώνεστε για θέματα σχετικά με το νερό;

α. Φορέα διαχείρισης: (ΔΕΥΑ, Δήμο)

β. Μ.Μ.Ε (τοπικός και εθνικός τύπος, ραδιόφωνο, τηλεόραση, διαδίκτυο)

γ. Ενημερωτικές εκδηλώσεις

5. Θεωρείτε ότι το νερό ύδρευσης στο Δήμο μας είναι ακριβό;

α. ΝΑΙ

β. ΟΧΙ

γ. Δεν ξέρω

5α. Έχετε απευθυνθεί για τυχόν βλάβες στη ΔΕΥΑ;

Αν ναι,

η ανταπόκριση της ΔΕΥΑΜΠ στην αποκατάσταση βλαβών ήταν άμεση;

α. Ναι

β. Όχι

γ. Δεν ξέρω

5β. Έχετε παρατηρήσει αιφνίδιες αυξήσεις του νερού;

α. Ναι

β. Όχι

5γ. Πώς αντιδράτε σε τέτοια περίπτωση:

α. Ζητάτε εξηγήσεις,

β. Απευθύνεστε στη ΔΕΥΑ;

5δ. Συνήθως αποθηκεύετε με κάποιο τρόπο νερό για έκτακτες περιπτώσεις;

α. Ναι

β. Όχι

5ε. Παρακολουθείτε τις εγκαταστάσεις της κατοικίας σας τακτικά για τυχόν διαρροή και απώλεια του νερού;

α. Ναι

β. Όχι

6. Πέρα από τη διαχείριση του νερού πώς αντιλαμβάνεστε τον κοινωνικό ρόλο της ΔΕΥΑ:

α. Μέσω του Κοινωνικού τιμολογίου

β. Μέσω ενημερωτικών εκδηλώσεων ευαισθητοποίησης

γ. Μέσω εκπαιδευτικών προγραμμάτων στα σχολεία

δ. Άλλο

7. Ποιοι φορείς / άτομα / ομάδες επηρεάζουν την ποσότητα των υδάτων στην περιοχή:

α. Αγροτικές δραστηριότητες

β. Οικιακή χρήση

γ. Παράνομες δραστηριότητες

δ. Τουριστικές δραστηριότητες

ε. Βιομηχανία

8. Πιστεύετε ότι η αειφόρος ανάπτυξη σχετίζεται με την ορθολογική διαχείριση του πόσιμου νερού;

α) ΝΑΙ

β) ΟΧΙ

9. Πιστεύετε ότι ο φορέας διαχείρισης του νερού πρέπει να είναι:

α) δημόσιος/δημοτικός

β) ιδιωτικός

Αιτιολογείστε την απάντησή σας

.....

.....

.....

10. Πιστεύετε ότι η διαχείριση του νερού πρέπει να γίνεται:

α) από το Δήμο

β) από τη Περιφέρεια

11. Η συμμετοχή στις διαδικασίες λήψης σχετικά με την διαχείριση των υδάτων στην περιοχή μας θα πρέπει να γίνεται από:

α. Κεντρική Διοίκηση

β. Δήμος / Περιφέρεια

γ. ΔΕΥΑΜΠ

δ. Σύλλογοι πολιτών

ε. Αγροτικοί Συνεταιρισμοί

στ. Ιδιωτικές Εταιρείες Διαχείρισης Υδάτων

12. Πιστεύετε ότι η διαχείριση των υδάτινων πόρων στην περιοχή σας είναι πιο αποτελεσματική:

α) στη μετά Καλλικράτη εποχή

β) στην προ Καλλικράτη εποχή

13. Μπορείτε να διατυπώσετε απόψεις για τη διαχείριση του νερού (ανοικτή ερώτηση):

Αιτιολογείστε την απάντησή σας

.....

.....

.....

.....